

Overkoepelend deel van het
beheerplan voor het
internationale
stroomgebiedsdistrict van de
Maas, 3e cyclus van de
Kaderrichtlijn Water
(2022-2027)

Maart 2022

Inhoudsopgave

0. Voorwoord	6
1. Inleiding.....	7
1.1. Achtergrond en opdracht	7
1.2. Procedure voor de coördinatie van de KRW in het ISGD Maas	8
1.2.1. Tijdschema.....	8
1.2.2. Betrokken autoriteiten.....	9
1.2.3. Afstemming met de Richtlijn Beoordeling en beheersing van Overstromingsrisico's (ROR)	9
1.2.4. Afstemming met de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRMS)	10
2. Presentatie Internationale Stroomgebiedsdistrict Maas.....	11
2.1. Algemene beschrijving.....	11
2.2. Oppervlaktewater	12
2.3. Grondwater.....	13
3. Overzicht van de significante belastingen en effecten van menselijke activiteiten op de toestand van oppervlakte- en grondwater	14
3.1. Inleiding	14
3.2. Hydromorfologische veranderingen.....	15
3.3. Fysisch-chemische en chemische belastingen in oppervlaktewater.....	17
3.3.1. Macropolluenten en fysisch-chemische parameters.....	17
3.3.2. Micropolluenten.....	21
3.4. Chemische en kwantitatieve belastingen op het grondwater	22
4. Belangrijke Waterbeheerkwesties in het ISGD Maas	23
4.1. Hydromorfologische veranderingen.....	23
4.2. Oppervlaktewater	24
4.3. Grondwater.....	25
4.4. Waterkwantiteit	25
5. Register van beschermde gebieden.....	26
6. Toestand van de waterlichamen.....	27
6.1. Inleiding	27
6.2. Multilaterale monitoringprogramma's.....	27
6.2.1. Homogeen meetnet voor de oppervlaktewateren in het ISGD Maas	27
6.2.2. Relevante stoffen voor het ISGD Maas	28

6.3.	Oppervlaktewater.....	29
6.3.1.	Huidige toestand van de waterlichamen	30
6.3.2.	Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen	34
6.4.	Grondwater.....	34
6.4.1.	Huidige toestand van de grondwaterlichamen.....	34
6.4.2.	Grondwaterlichamen behorend tot grensoverschrijdende watervoerende lagen	36
7.	Milieudoelstellingen	37
7.1.	Inleiding	37
7.2.	Redenen om af te wijken van het behalen van de doelen, uitzonderingen en termijnverlengingen	37
7.3.	Doelstellingen voor oppervlaktewater.....	40
7.3.1.	Overzicht van het stroomgebied van de Maas	40
7.3.2.	Beoogde reducties.....	40
7.3.3.	Beoordeling van de vooruitgang die is geboekt bij het bereiken van de milieudoelstellingen voor oppervlaktewater.....	42
7.4.	Doelstellingen voor grondwaterlichamen.....	47
7.4.1.	Overzicht van het stroomgebied van de Maas	47
7.4.2.	Beoogde reducties.....	47
7.4.3.	Beoordeling van de vooruitgang die is geboekt bij het bereiken van de milieudoelstellingen voor oppervlaktewater.....	47
7.5.	Coördinatie van de toestand en het doelbereik van de oppervlakte- en grondwaterlichamen aan de grenzen.....	51
8.	Economische analyse	52
9.	Maatregelenprogramma's van de staten en gewesten van het ISGD Maas, rekening houdend met de belangrijke waterbeheerkwesties	57
9.1.	Hydromorfologische veranderingen.....	57
9.1.1.	Verbetering van de ecologische continuïteit en andere maatregelen voor trekvissen	57
9.1.2.	Andere maatregelen om de wateren te herstellen en in hun natuurlijke staat terug te brengen	61
9.2.	Oppervlaktewater: Vermindering van de toevoer van stoffen en verontreiniging uit puntbronnen en diffuse bronnen.....	62
9.2.1.	Vermindering van de toevoer van nutriënten in de oppervlaktewateren	62
9.2.2.	Optimalisering van de afvalwaterbehandeling en andere maatregelen om de lozing van verontreinigende stoffen in oppervlaktewateren te verminderen.....	63

9.2.3.	Vermindering van de uitstoot van Maasrelevante stoffen en andere verontreinigende stoffen in oppervlaktewateren	63
9.2.4.	Preventie en beperking van de gevolgen van de calamiteuze verontreinigingen die een grensoverschrijdend risico inhouden.....	65
9.3.	Grondwater: Verbetering van de chemische toestand door vermindering van de diffuse toevoer van stikstof en pesticiden	66
9.4.	Waterkwantiteit	67
9.4.1.	Vaker voorkomen en toegenomen ernst van periodes van lage waterafvoer ..	67
9.4.2.	Toenemend risico op overstromingen	67
9.4.3.	Gevolgen van de klimaatverandering	67
10.	Voorlichting, publieksraadpleging (en resultaten).....	69
10.1.	Informatie-uitwisseling in de IMC.....	69
10.2.	Voorlichting en raadpleging van het publiek door de IMC.....	69
10.3.	Voorlichting en publieksraadpleging door de staten en gewesten	69
11.	Lijst van bevoegde autoriteiten	72
12.	Aanspreekpunten om achtergrondinformatie te verkrijgen	74
13.	Lijst van bijlagen	76

Lijst van figuren

Figuur 1: Organogram van de IMC	9
Figuur 2: Verdeling van de waterlichamen van het ISGD Maas volgens hun indeling.	13
Figuur 3: Aantal optrekkende zalmen waargenomen in het ISGD Maas sinds 2000.....	16
Figuur 4: Aantal optrekkende rode alen waargenomen in het ISGD Maas.	16
Figuur 5: Absolute ontwikkeling van fosforemissies in het ISGD Maas.....	18
Figuur 6: Relatieve fosforemissies – Aandeel van de bronnen (huidige situatie).	19
Figuur 7: Relatieve fosforemissies – Ontwikkeling van het aandeel van de bronnen.....	19
Figuur 8: Absolute ontwikkeling van stikstofemissies	20
Figuur 9: Relatieve stikstofemissies – Aandeel van de bronnen (huidige toestand).....	20
Figuur 10: Relatieve stikstofemissies – Ontwikkeling van het aandeel van de bronnen.....	21
Figuur 11: Chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen – Verdeling volgens toestand	31
Figuur 12: Huidige chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen zonder alomtegenwoordige PBT's – Verdeling volgens toestand	32
Figuur 13: Ecologische toestand/potentieel van de oppervlaktewaterlichamen – Verdeling volgens toestand	33
Figuur 14: Chemische toestand van de grondwaterlichamen – Verdeling volgens kwaliteitsklassen	35
Figuur 15: Kwantitatieve toestand van de grondwaterlichamen – Verdeling volgens kwaliteitsklassen	35
Figuur 16: Pesticiden index in het grondwater van het Franse stroomgebied Rijn-Maas.....	48
Figuur 17: Aantal uitgezette smolts in het ISGD Maas sinds 2000	59
Figuur 18: Aantal uitgezette jonge zalmen in het ISGD Maas sinds 2000	60
Figuur 19: Aantal uitgezette glasalen in het ISGD Maas sinds 2000.....	60

Lijst van tabellen

Tabel 1: Belangrijke kenmerken van het ISGD Maas	11
Tabel 2: Aantal natuurlijke, sterk veranderde of kunstmatige oppervlaktewaterlichamen ...	12
Tabel 3: Aantal en oppervlakte van de grondwaterlichamen en grensoverschrijdende grondwaterlagen van het ISGD Maas.	13
Tabel 4: Geactualiseerde lijst met Maasrelevante stoffen	29
Tabel 5: Huidige chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen.....	31
Tabel 6: Huidige chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen zonder alomtegenwoordige PBT's	32
Tabel 7: Huidige ecologische toestand/potentieel van de oppervlaktewaterlichamen.....	33
Tabel 8: Grondwaterlichamen, actuele toestand	34
Tabel 9: Overzicht van de ontwikkeling van de terugwinningspercentages met en zonder milieukosten.....	53

0. Voorwoord

Het voorliggend rapport is het overkoepelend deel van het beheerplan voor het Internationale Stroomgebiedsdistrict van de Maas (ISGD Maas), 3de cyclus (2022-2027) opgesteld in het kader van de KRW.

Met het geactualiseerde Beheerplan voor het ISGD Maas versterken de IMC-verdragspartijen de samenwerking om de ambitieuze uitdaging van de KRW voor oppervlakte- en grondwater en de bijbehorende aquatische ecosystemen gezamenlijk aan te gaan.

De belangrijke kwesties in het ISGD Maas zijn:

- (1) Effecten van de hydromorfologische veranderingen op de vrije migratie van vis;
- (2) Nutriënten uit puntbronnen en diffuse bronnen;
- (3) Verontreinigende stoffen uit puntbronnen en diffuse bronnen;
- (4) Impact van prioritaire stoffen en andere verontreinigende stoffen (pesticiden, oplosmiddelen, zware metalen, koolwaterstoffen, geneesmiddelen) op het aquatisch milieu;
- (5) Diffuse emissies van hoofdzakelijk uit de landbouw afkomstige stikstof en pesticiden;
- (6) Vaker voorkomen en toegenomen ernst van periodes van lage waterafvoer;
- (7) Toenemend risico op overstromingen.

1. Inleiding

1.1. Achtergrond en opdracht

De Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000, de zogeheten Kaderrichtlijn Water (KRW), biedt een kader voor het waterbeleid in de Europese Unie. Naast de bescherming, het behoud en de verbetering van de waterecosystemen spitst deze Richtlijn zich ook toe op de vermindering en het vermijden van vervuiling en van overmatige onttrekking van grondwater, met het oog op een duurzaam waterbeheer. Dit overkoepelend rapport past in het kader van de derde cyclus van het beheerplan voor het ISGD Maas.

De Maas en haar zijrivieren vormen samen met de bijbehorende grondwateren en met de overgangs- en kustwateren het internationale stroomgebiedsdistrict (ISGD) van de Maas. Het ISGD Maas strekt zich uit over het grondgebied van vijf lidstaten van de Europese Unie (Frankrijk, Luxemburg, België, Duitsland en Nederland) die bevoegd zijn voor de uitvoering van de KRW op nationaal vlak. De multilaterale coördinatie van de uitvoering van de KRW in het ISGD Maas valt onder het Maasverdrag, dat in 2002 in Gent is gesloten tussen de Verdragspartijen Frankrijk, Luxemburg, de federale staat België, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Duitsland en Nederland (bijlage 1). Dit verdrag bepaalt dat de internationale coördinatie bij de uitvoering van de KRW zou plaatsvinden binnen de Internationale Maascommissie (IMC) en dat het beheerplan van de ISGD zou bestaan uit nationale en regionale beheerplannen en een overkoepelend deel. Dit om te voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van artikel 3, lid 4, van de richtlijn.

Dit verdrag regelt meer algemeen ook de aanpak van andere thema's, zoals afstemming van maatregelen ter preventie van en bescherming tegen overstromingen, het afzwakken van de gevolgen van overstromingen en droogte, met inbegrip van preventieve maatregelen, het afstemmen van preventie- en bestrijdingsmaatregelen tegen calamiteuze waterverontreinigingen en het doorgeven van de nodige informatie gedurende deze verontreinigingsperiodes.

Het overkoepelend deel van het beheerplan heeft als uitgangspunt de belangrijke waterbeheerkwesties van gemeenschappelijk belang op het niveau van het ISGD Maas, die bij de toetsing in 2019 werden geïdentificeerd en goedgekeurd.

Dit rapport omvat onderwerpen die relevant zijn voor het hele ISGD Maas (onder andere een overzicht van de toestand van oppervlakte¹- en grondwaterlichamen², de doelen voor 2027 evenals een samenvatting van de nationale maatregelenprogramma's en van de multilaterale coördinatiewerkzaamheden verricht op het niveau van dit district.

¹ Een oppervlaktewaterlichaam is een onderscheiden oppervlaktewater van aanzienlijke omvang, zoals een meer, een waterbekken, een rivier, een kanaal, een deel van een stroom of kanaal, een overgangswater of een strook kustwater.

² Een grondwaterlichaam is een afzonderlijke grondwatermassa in één of meer watervoerende lagen.

Het onderhavige rapport vormt een aanvulling op de nationale rapporten van de IMC-Verdragspartijen. De totstandkoming ervan ging gelijk op met de nationale en regionale werkzaamheden, waarvan de onderlinge overeenstemming en samenhang middels permanent overleg werden getoetst. Het rapport besteedt aandacht aan de coördinatie van de plannen en de inspanningen voor harmonisering met name wat betreft de voor het waterbeheer in het ISGD Maas belangrijke waterbeheerkwesties.

Naast de multilaterale coördinatie zijn de door de staten en gewesten voor hun grondgebieden opgestelde plannen waar nodig bi- of trilateraal gecoördineerd voor zover ze betrekking hebben op grensoverschrijdende deelstroomgebieden en/of bepaalde thema's (bijvoorbeeld grondwater). De staten en gewesten hebben hiervan verslag gedaan aan de IMC en daarover van gedachten gewisseld.

1.2. Procedure voor de coördinatie van de KRW in het ISGD Maas

1.2.1. Tijdschema

De internationale coördinatie van de KRW in het ISGD Maas verliep in verschillende fases met een vastomlijnd tijdschema:

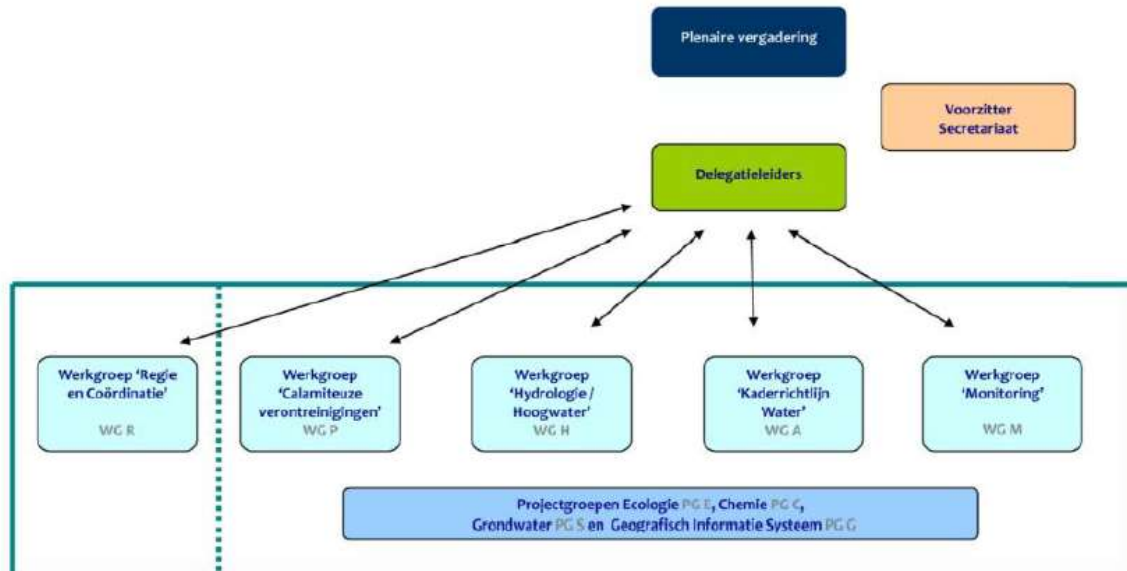
- 22 december 2005: publicatie van een overkoepelende stand zaken (art. 5);
- 16 maart 2007: publicatie van het rapport over de coördinatie van de monitoringprogramma's in het ISGD Maas;
- 22 december 2009: publicatie van het eerste overkoepelend plan voor de periode 2010-2015;
- 22 december 2015: toetsen en herzien van het overkoepelend beheerplan voor de periode 2016-2021.

Het onderhavige overkoepelend rapport werd opgesteld in het kader van de tweede actualisering van de beheerplannen van het stroomgebied en de derde planperiode waarin maatregelen voor de KRW worden genomen (Stroomgebiedbeheerplan (SGBP) 3, 2022-2027).

Deze opstelling vond plaats in de nooit eerder geziene context van een wereldwijde pandemie als gevolg van Covid-19, hetgeen enige vertraging verklaart ten opzichte van de in de richtlijn voorgeschreven officiële termijnen.

1.2.2. Betrokken autoriteiten

De multilaterale coördinatie heeft plaatsgevonden in diverse werk- en ad hoc deskundigengroepen binnen de IMC (Figuur 1).

Figuur 1: Organogram van de IMC

1.2.3. Afstemming met de Richtlijn Beoordeling en beheersing van Overstromingsrisico's (ROR)

De IMC vervult een coördinerende rol bij het bereiken van de doelen van de KRW en de ROR. Zij functioneert in deze context als platform voor de uitwisseling van informatie en voor de benodigde coördinatie voor het ISGD Maas.

De Verdragspartijen van de IMC hebben een overkoepelend deel van het Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP) voor het ISGD Maas opgesteld en bijgewerkt. Coördinatie van de uitvoering van de beide richtlijnen en van de maatregelenprogramma's heeft plaatsgevonden om de efficiëntie en informatie-uitwisseling te verbeteren en synergieën en gezamenlijke voordelen te bereiken.

Hiertoe is bekeken welke potentiële synergieën mogelijk zijn tussen eventuele maatregelen die de overstromingsrisico's verminderen en aan de KRW-doelen (overeenkomstig art. 4 KRW) zouden kunnen bijdragen. Op basis hiervan werd voorgesteld om aan te sturen op maatregelen die in synergieën zijn met de KRW-milieudoelen.

De resultaten van deze analyse zijn weergegeven in het 'Rapport over de coördinatie tussen de Overstromingsrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water in het ISGD Maas'³.

³ Rapport over de coördinatie tussen de Overstromingsrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water in het ISGD Maas (IMC 2021) (http://www.meuse-maas.be/CIM/media/PUBLICATION-RAPPORT-DCE-DI-JUIN-2021/Rapport_DCE_DI_Minond_21_2def_n.pdf)

1.2.4. Afstemming met de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRMS)

De IMC vervult ook een coördinerende rol bij het bereiken van de gemeenschappelijke doelen van de KRW en de KRMS. Bij de uitvoering van deze taak bieden vooral de volgende werkerreinen uit de KRMS-aanknopingspunten: herstel van vrije migratie van vis, het verminderen van eutrofiëring en het verminderen van de inbreng van vervuilende stoffen en afval/zwerfvuil.

Uit eerste analyses komt naar voren dat de in het kader van de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water door de verdragspartijen opgepakte maatregelen ook bijdragen aan de verbetering van de situatie in de zee en aan het bereiken van de goede toestand van het aquatisch milieu volgens de Kaderrichtlijn Mariene Strategie.

De KRW voorziet niet in het monitoren van (micro)plastic in de waterlopen. Er wordt ook geen rekening met het afval en vuilnis in de waterlopen gehouden wanneer het om de beoordeling van de toestand van de waterlichamen volgens de KRW gaat. In het kader van de IMC werd toch erkend dat micro- en macroplastics een probleem voor de waterwereld en de voedselketen vormen. Daarom volgt de IMC sinds enkele jaren actief de ontwikkelingen op dit gebied. Ze organiseert ook regelmatig informatie-uitwisselingen over nationale en internationale studies en initiatieven waarin bijvoorbeeld nieuwe monitoringmethoden getest worden of de routes in de rivieren alsook de effecten van plastic afval en microplastics op de aquatische ecosystemen en organismen onderzocht worden.

Eén van deze studies is het Interreg EMR LIVES-project (Litter Free Rivers and Streams). Het LIVES-project is gericht op de vermindering van plastic afval in de Maas. Het is de bedoeling dit afval aan het eind van de projectperiode te verminderen. LIVES ondersteunt grensoverschrijdende ecologische samenwerking door tien projectpartners uit de hele Euregio Maas-Rijn samen te brengen. De uitvoering van het project zal bestaan uit een gedetailleerde analyse van de huidige afvalsituatie in de rivier, maatregelen tegen de afvalproductie, waaronder bewustmakingscampagnes en de installatie van vijf verschillende soorten plasticvallen, en ook institutionele regelingen om de duurzaamheid van het project te waarborgen. Hoewel er op lokaal niveau al verscheidene initiatieven bestaan, neigt het LIVES-project naar een meer coherente grensoverschrijdende aanpak, waarbij rekening wordt gehouden met de bredere impact die afval op de Maas heeft. Voor meer informatie, zie:

<https://www.interregemr.eu/projets/lives-1-nl>

Voor de binnenwateren is de accumulatie van microplastics in stromend water en meren evenals langs hun oevers in een beperkt aantal studies op nationaal en internationaal niveau onderzocht. De resultaten van die studies zijn echter niet vergelijkbaar daar er voor het ogenblik geen consistente definities noch analysemethoden zijn.

2. Presentatie Internationale Stroomgebiedsdistrict Maas

2.1. Algemene beschrijving

De totale oppervlakte van het ISGD Maas bedraagt 34.347 km² en het district telt ongeveer 8,8 miljoen inwoners.

De Maas ontspringt op een hoogte van 384 m boven zeeniveau in Pouilly-en-Bassigny in Frankrijk. De lengte van de Maas vanaf de bron tot de monding in Nederland is 905 km. Het stroomgebied van de Maas bevat de hoofdstroom en ook de zijbeken en de haarvaten.

Tabel 1 vat de algemene kenmerken van het ISGD Maas samen. Gedetailleerde beschrijvingen zijn te vinden in de nationale/gewestelijke beheerplannen.

	Oppervlakte (km ²)	Inwonertal (x 1000)	Bevolkingsdichtheid (inw / km ²)	Oppervlaktewater		Grondwater
				Aantal waterlichamen	Lijntraject waterlopen (km)	Aantal waterlichamen
Frankrijk	8.919	671	75	153	3.305	8
Luxemburg	75	62	832	3	22*	0
B-Wallonië	12.278	2.285	186	257	4.860	21
B-Vlaanderen	1.601	440	275	18	273	10
Nederland**	7.500	3.500	467	153	2.288	5
Duitsland	3.976	1.897	477	229	1.567	32
TOTAAL	34.349	8.855		813	12.315	76

* Deze informatie heeft betrekking op de lengte van het waterlichaam en niet van de lineaire lengte van de waterloop.
** Inclusief 1 overgangswaterlichaam en 1 kustwaterlichaam.

Tabel 1: Belangrijke kenmerken van het ISGD Maas

Het benedenstroomse deel van het stroomgebied van de Maas wordt intensief economisch gebruikt en kent een grotere bevolkingsdichtheid dan de bovenstroomse delen van de rivier, waarvan de landschapsstructuur verwant is aan het middelgebergte met overwegend land- en bosbouwactiviteiten. Deze verschillen hebben een aanzienlijke invloed op het watergebruik en de problemen die zich stroomopwaarts en stroomafwaarts in het stroomgebied voordoen.

Het water in het ISGD Maas wordt gebruikt voor:

- De hydraulische regulering van de rivier (vasthouden, bergen, afvoeren)
- Water voor menselijke consumptie (drinkwater)
- Landbouw
- Industrie (met inbegrip van elektriciteitsproductie met waterkracht en koeling van kerncentrales)
- Scheepvaart (goederenvervoer en pleziervaart)
- Recreatie.

De meerderheid van de inwoners in het ISGD Maas gebruikt drinkwater afkomstig uit het oppervlakte- en grondwater van binnen het stroomgebiedsdistrict. Bovendien worden aanzienlijke hoeveelheden water gewonnen en via buizen of kanalen afgevoerd voor de productie van water voor menselijke consumptie voor meer dan 6 miljoen mensen buiten het stroomgebied van de Maas.

De Maas is een groot ecosysteem in Noordwest-Europa: zij is niet alleen een habitat voor fauna en flora die kenmerkend zijn voor de grote rivieren in Noordwest-Europa, maar vormt ook een belangrijke toegangsweg en trekroute voor diadrome vissen die zich in de Maas, haar zijrivieren of in de zee voortplanten.

2.2. Oppervlaktewater

De bevoegde autoriteiten van elke staat/gewest in het ISGD Maas hebben in overeenstemming met de kaderrichtlijn oppervlaktewater- en grondwaterlichamen afgebakend op basis van hun typologie en de druk waaraan ze blootstaan.

Tabel 2 en figuur 2 geven het totaal aantal oppervlaktewaterlichamen per staat/gewest in het ISGD Maas weer en hun opdeling in natuurlijke, en sterk veranderde of kunstmatige oppervlaktewaterlichamen.

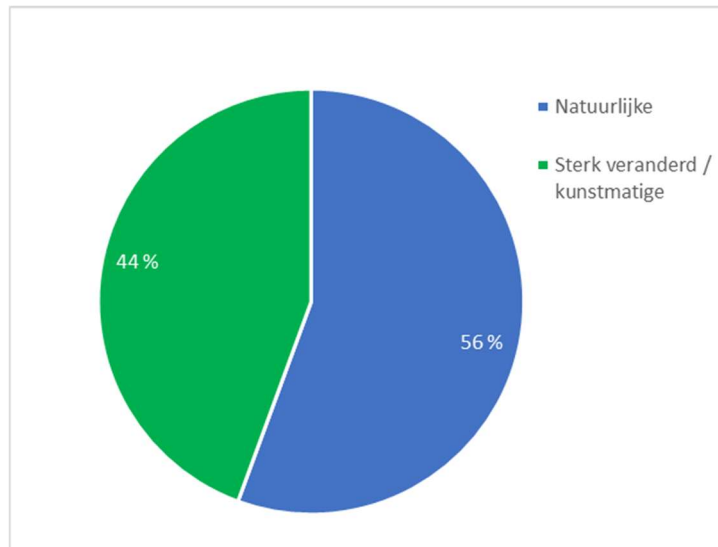
Uit deze tabel blijkt een duidelijk verschil tussen het stroomopwaartse deel van het stroomgebied waar er hoofdzakelijk natuurlijke waterlichamen zijn en het stroomafwaartse deel waar heel wat waterlichamen sterk veranderd of kunstmatig zijn. Dit kan weer in verband worden gebracht met een hogere antropogene druk en bevolkingsdichtheid in de stroomafwaarts gelegen delen van het stroomgebied.

In Nederland hebben meer waterlichamen de status natuurlijk gekregen ten opzichte van 2015:

Zeven waterlichamen die vroeger als “sterk veranderd” werden beschouwd, worden nu als “natuurlijk” beschouwd”, terwijl tegelijkertijd slechts één waterlichaam (de Niers) dat als “natuurlijk” werd beschouwd, nu als “sterk veranderd” wordt beschouwd.

	<i>Aantal waterlichamen</i>		
	<i>Totaal</i>	<i>Natuurlijke</i>	<i>Sterk veranderd / Kunstmatige</i>
Frankrijk	153	142	11
Luxemburg	3	2	1
B-Wallonië	257	210	47
B-Vlaanderen	18	9	9
Nederland	153	12	141
Duitsland	229	77	152
Totaal	813	452	361

Tabel 2: Aantal natuurlijke, sterk veranderde of kunstmatige oppervlaktewaterlichamen

Figuur 2: Verdeling van de waterlichamen van het ISGD Maas volgens hun indeling.

De belangrijkste deelstroomgebieden van het ISGD Maas zijn die van de Chiers, de Semois, de Lesse, de Samber, de Ourthe, de Roer, de Swalm, de Niers, de Dommel, de Geul en de Mark. Verschillende van deze deelstroomgebieden zijn grensoverschrijdend (bijlage 2).

In het ISGD Maas zijn geen grensvormende of grensoverschrijdende meren (>50 ha), die voor bi- en/of trilaterale coördinatie relevant zijn.

2.3. Grondwater

Het ISGD Maas omvat ook een groot aantal grondwatervoerende lagen die tot verschillende geologische lagen behoren. Enkele lagen hebben een grensoverschrijdend karakter.

Onderstaande tabel 3 geeft de nationale/regionale oppervlakten van de grondwaterlichamen en de oppervlakten van de grensoverschrijdende watervoerende lagen aan.

	Grondwaterlichamen		Grensoverschrijdende watervoerende lagen
	Aantal	Oppervlakte (opgeteld indien superpositie)	Oppervlakte (opgeteld indien superpositie)
Frankrijk	8	10.833	2.889
Luxemburg	0	/	/
B-Wallonië	21	12.435	6.209
B-Vlaanderen	10	3.503	3.503
Nederland	5	12.247	10.797
Duitsland	32	3.987	3.862
Totaal	76	43.005	27.260

Tabel 3: Aantal en oppervlakte van de grondwaterlichamen en grensoverschrijdende grondwaterlagen van het ISGD Maas.

Bijlagen 3 en 4 geven op een kaart de geologische verschillen aan voor deze grondwaterlichamen en ook hun grensoverschrijdend karakter.

3. Overzicht van de significante belastingen en effecten van menselijke activiteiten op de toestand van oppervlakte- en grondwater

3.1. Inleiding

In het afgelopen decennium is er weinig veranderd in het watergebruik dat de grootste belasting veroorzaakt op de rivieren van het ISGD Maas, in termen van bevolking, vestigingsactiviteiten, verstedelijking, industrialisatie, landbouw en scheepvaart. De prioritaire problemen die multilaterale en/of bilaterale coördinatie vereisen bij de opstelling van de door de KRW vereiste monitoringprogramma's, maatregelenprogramma's en beheerplan, zijn in wezen nog steeds die welke zijn beschreven in het overkoepelend rapport "Kenmerken, beoordeling van de milieueffecten van menselijke activiteiten en economische analyse van het watergebruik" van 23 maart 2005⁴, ook "Toestandsbeschrijving" genoemd.

In het jaar 2019 hebben de staten/gewesten, ieder voor zich, in overeenstemming met art. 5.2 van de KRW hun 'Toestandsbeschrijving' uit het jaar 2013 getoetst en zo nodig bijgewerkt. De desbetreffende resultaten van deze werkzaamheden zijn in de IMC besproken en vormen een essentiële informatiebasis voor het Overkoepelend deel van het Beheerplan voor het ISGD Maas.

De belastingen omvatten:

- Hydromorfologische belastingen in de vorm van kunstwerken voor de hoogwaterbescherming, de scheepvaart en/of het opwekken van hydro-elektriciteit (sluizen, stuwen en dammen) zoals kanalisaties, kunstmatige oevers en dijken;
- Emissies, verliezen en lozingen van verontreinigende stoffen;
- Onttrekkingen (bijv. voor kanalen, de landbouw, de industrie en voor drinkwater);
- Bemaling van het grondwater ten gevolge van mijnbouwactiviteiten.

⁴ Overkoepelend rapport over de internationale coördinatie overeenkomstig artikel 3 (4) van de analyse zoals vereist door artikel 5 van de richtlijn 2000/60/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (IMC 2005). (http://www.meuse-maas.be/CIM/media/Rapport-faitier-2005/Version-4-0-NL_23032005_4Mb.pdf)

Deze belastingen hebben al dan niet gecombineerd de volgende mogelijke effecten en gevolgen:

Voor het oppervlaktewater:

- ✓ Wijziging en aantasting van de ecosystemen met inbegrip van de waterafhankelijke terrestrische ecosystemen;
- ✓ Belemmeringen voor de vrije migratie van vissen;
- ✓ Eutrofiëring, hoofdzakelijk in de hoofdstroom en in de overgangs- en kustwateren;
- ✓ Risico's voor de kwaliteit en het gebruik van het water.

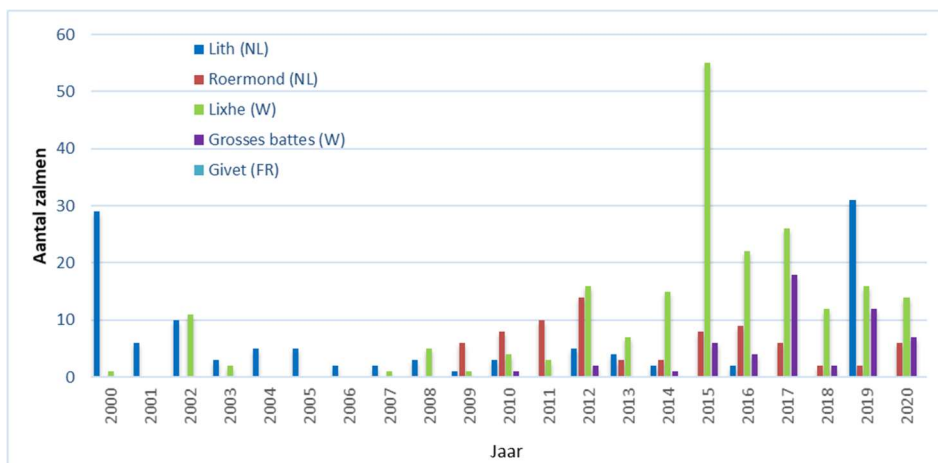
Voor het grondwater:

- ✓ Kwantitatieve verstoring van de ondergrondse waterlagen en veranderde uitwisseling tussen oppervlaktewater en grondwater;
- ✓ Aantasting van grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen;
- ✓ Risico's voor de kwaliteit en het gebruik van het grondwater.

3.2. Hydromorfologische veranderingen

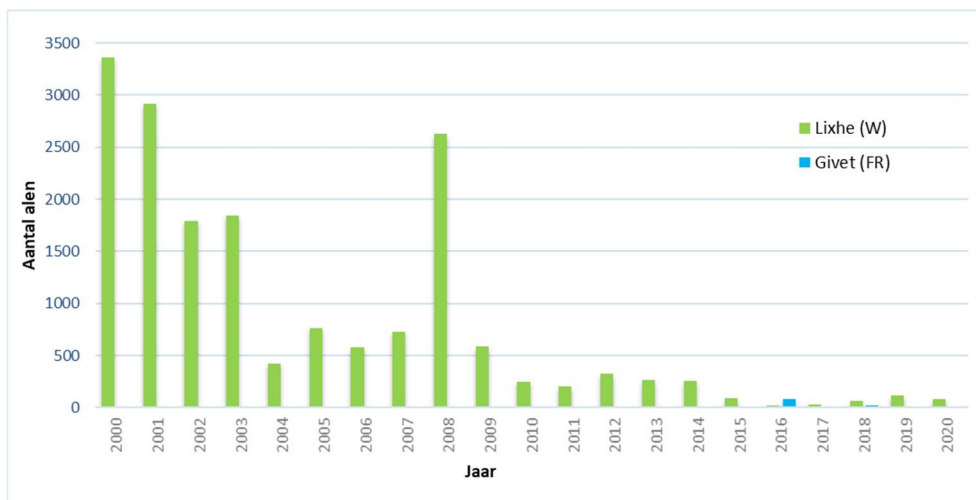
Aantasting van de hydromorfologie doet zich voor langs de loop van de Maas en sommige van haar zijrivieren. De aanpassingen aan de Maas en sommige van haar zijrivieren om er bevaarbare waterlopen van te maken, heeft met name ingrijpende wijzigingen van de bedding en de oevers vereist, alsmede de bouw van sluizen om het waterpeil te handhaven en, in sommige gevallen, waterkracht op te wekken. In Nederland zijn veel zijrivieren en beken gekanaliseerd, verbreed en verdiept voor de snelle waterafvoer en grondwaterregulering voor intensieve landbouw en bebouwing. Stuwdammen en andere transversale bouwwerken in het waterwegennet kunnen belemmeringen of obstakels opleveren voor de migratie van vissen, met name trekvis (bijlage 21)

Ondanks het feit dat het aantal waargenomen terugkerende zalmen (in globo) aan de lage kant blijft, merken we de laatste jaren toch een stijgende trend in het aantal optrekkende adulte exemplaren (Figuur 3), wat vermoedelijk het gevolg is van de toegenomen uitzetting van jonge vissen in het stroomgebied.

Figuur 3: Aantal optrekkende zalmen waargenomen in het ISGD Maas sinds 2000

Voor de rode alen is de situatie minder positief omdat deze populatie de laatste jaren sterk is gedaald in het ISGD van de Maas (Figuur 4), en ook hier dit ondanks het feit dat al jaren glasaal wordt uitgezet.

Figuur 4: Aantal optrekkende rode alen waargenomen in het ISGD Maas.

3.3. Fysisch-chemische en chemische belastingen in oppervlaktewater

3.3.1. Macropolluenten en fysisch-chemische parameters

De 'macropolluenten' zijn stoffen die meestal ook van nature in het water aanwezig zijn en in geringe concentraties niet toxisch zijn. Alleen in hoge concentraties van zowat een milligram per liter- meestal veroorzaakt door menselijke activiteiten- zijn ze schadelijk voor planten en dieren in het water. Deze stoffen omvatten nutriënten zoals stikstof of fosfor, maar ook chloride en organische verontreinigende stoffen. Fysische parameters zoals de pH-waarde, het zuurstofgehalte en de geleidbaarheid komen hier ook aan bod.

3.3.1.1. Organische stoffen

Oppervlaktewateren zijn complexe ecosystemen met een zelfreinigend systeem waarmee de geproduceerde organische stoffen gerecycleerd kunnen worden (met name lipiden, koolhydraten, eiwitten; voornamelijk koolstofhoudende moleculen) die door de biologische activiteit worden geproduceerd. Deze zelfreiniging is hoofdzakelijk gebaseerd op de aanwezigheid van zuurstof (O_2), dat er door verschillende biochemische reacties voor zorgt dat organische stoffen worden omgezet in kooldioxide (CO_2). Dit afbraakproces wordt uitgevoerd door aerobe micro-organismen die biologisch afbreekbare organische verbindingen gebruiken als hun belangrijkste energiebron.

In hun natuurlijke staat bereiken oppervlaktewateren een staat van ecologisch evenwicht. Dit kan echter ernstig worden verstoord wanneer door toedoen van de mens zo veel nutriënten en organische stoffen van buitenaf worden aangevoerd dat de assimilatiecapaciteit en het zelfreinigend vermogen van de wateren ontoereikend wordt.

Er zijn al talrijke inspanningen geleverd om de antropogene lozingen van organisch materiaal in de rivieren van het ISGD Maas te verminderen. Deze inspanningen waren gericht op alle bronnen van verontreiniging met organische stoffen en meer in het bijzonder op de behandeling van stedelijk afvalwater, maar ook op de vermindering van de organische toevoer uit de industrie en de landbouw.

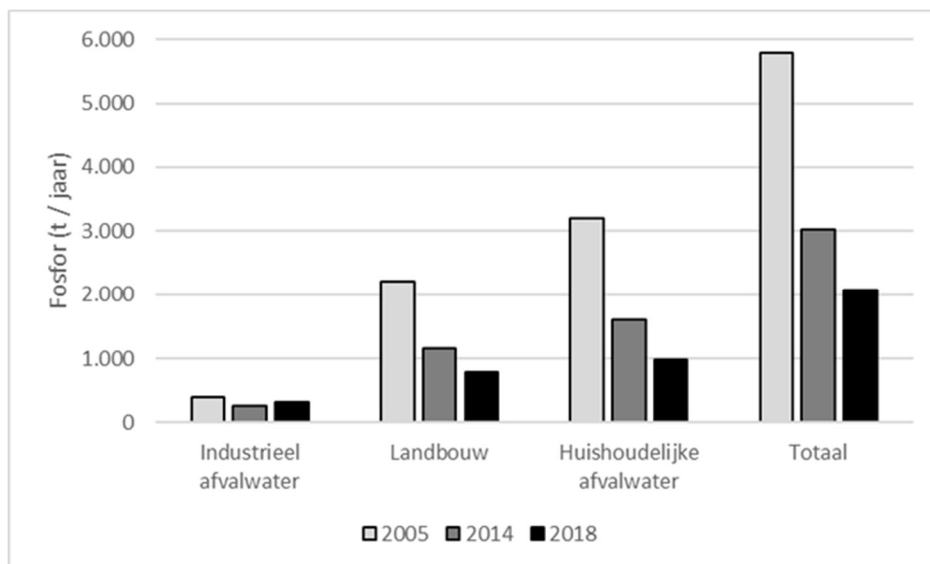
Door de te grote hoeveelheid organisch materiaal en de daaruit voortvloeiende daling van het zuurstofgehalte, blijven de waterlopen onderhevig aan een grote druk.

3.3.1.2. Emissievrachten van fosfor en stikstof in het ISGD Maas

De staten en gewesten hebben gezamenlijk de stromen van fosfor- en stikstofemissies in het ISGD Maas en hun ontwikkeling in de tijd beoordeeld. Het jaar 2018 werd gekozen als referentiejaar om de huidige situatie te beschrijven. Afhankelijk van de beschikbare informatie verwezen sommige staten of gewesten echter naar oudere gegevens (2015 voor Duitsland en 2017 voor Vlaanderen).

Absolute ontwikkeling van de fosforemissies

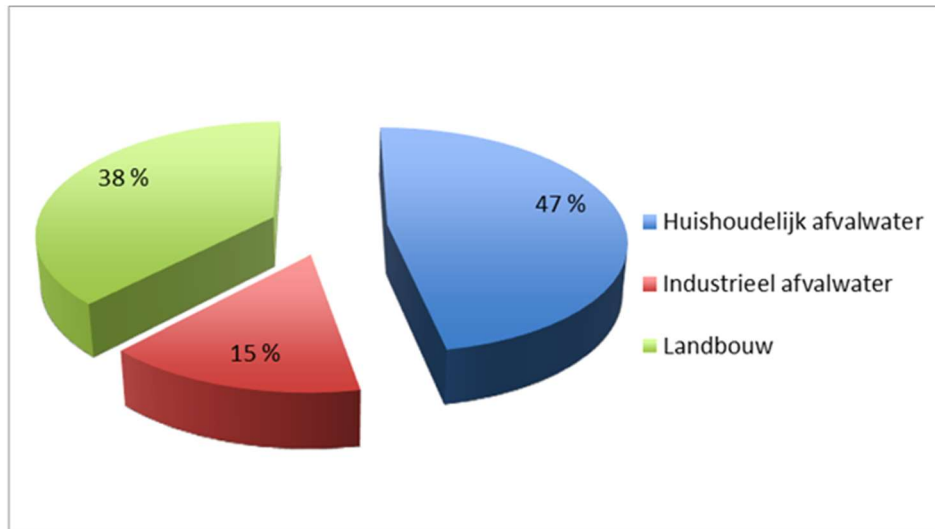
De fosforemissies zijn sinds 2005 aanzienlijk gedaald in het ISGD van de Maas, hoofdzakelijk als gevolg van de vermindering van agrarische en huishoudelijke lozingen. De emissies vanuit de industrie zijn in dezelfde periode echter vrij stabiel gebleven.

Figuur 5: Absolute ontwikkeling van fosforemissies in het ISGD Maas

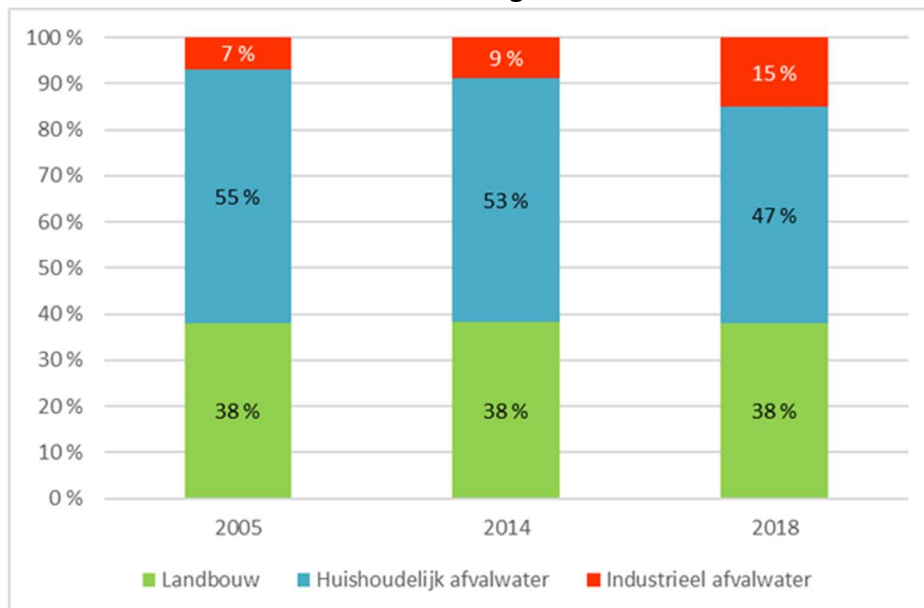
Relatieve ontwikkeling van de fosforemissies

Op basis van de huidige gegevens is het fosfor dat in het ISGD van de Maas aanwezig is in het oppervlaktewater voornamelijk afkomstig van menselijke activiteiten: huishoudelijk, industrieel en agrarisch afvalwater. Ongeveer 47 % van het fosfor in het water komt uit huishoudelijk afvalwater, 38 % wordt toegeschreven aan de landbouw en 15 % aan de industrie.

Figuur 6: Relatieve fosforemissies – Aandeel van de bronnen (huidige situatie).

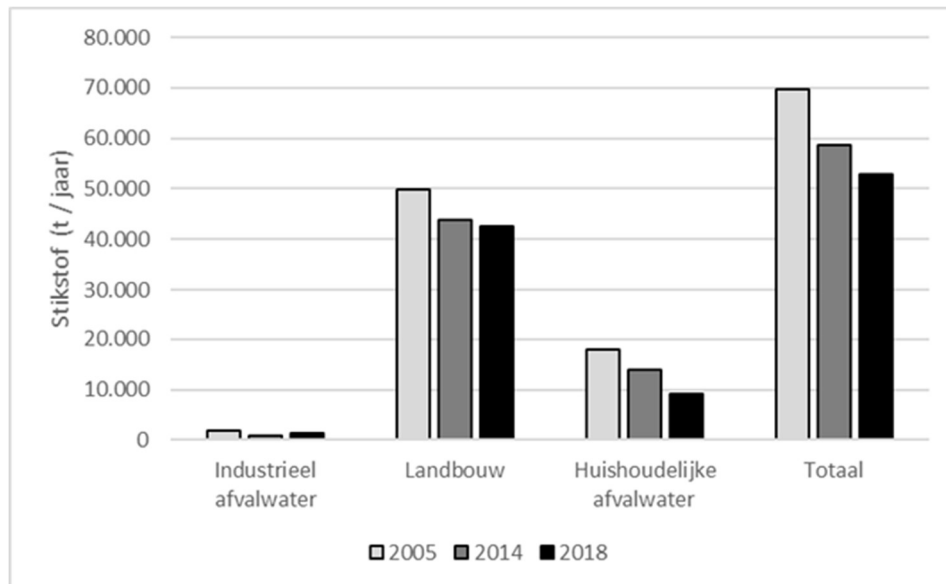
Het relatieve aandeel van de fosforemissies uit huishoudelijk afvalwater is aanzienlijk gedaald sinds 2005 terwijl het aandeel dat wordt toegeschreven aan industrieel afvalwater in dezelfde periode is verdubbeld (alhoewel in het absolute de aan industrieel afvalwater toegeschreven emissies tussen 2005 en 2018 met ongeveer 85 t/jaar gedaald zijn). Het aandeel van de landbouw in de fosforemissies is echter constant gebleven.

Figuur 7: Relatieve fosforemissies – Ontwikkeling van het aandeel van de bronnen

Absolute ontwikkeling van de stikstofemissies

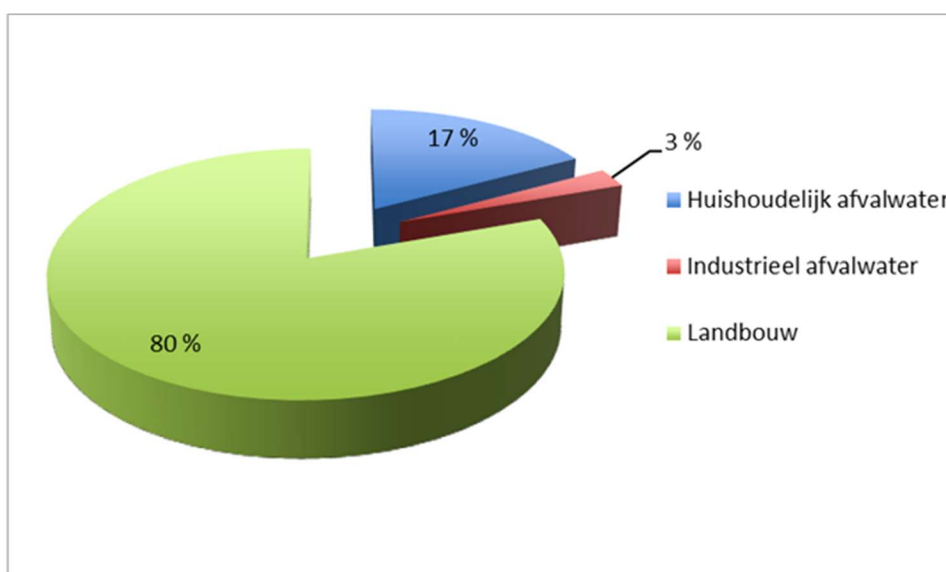
Over de laatste 15 jaar wordt ook voor stikstof een daling van de emissies waargenomen in het ISGD van de Maas, alhoewel deze daling minder sterk is dan voor fosfor. En ook hier is deze daling voornamelijk te danken aan een vermindering van de emissies vanuit de landbouw en de huishoudens.

Figuur 8: Absolute ontwikkeling van stikstofemissies

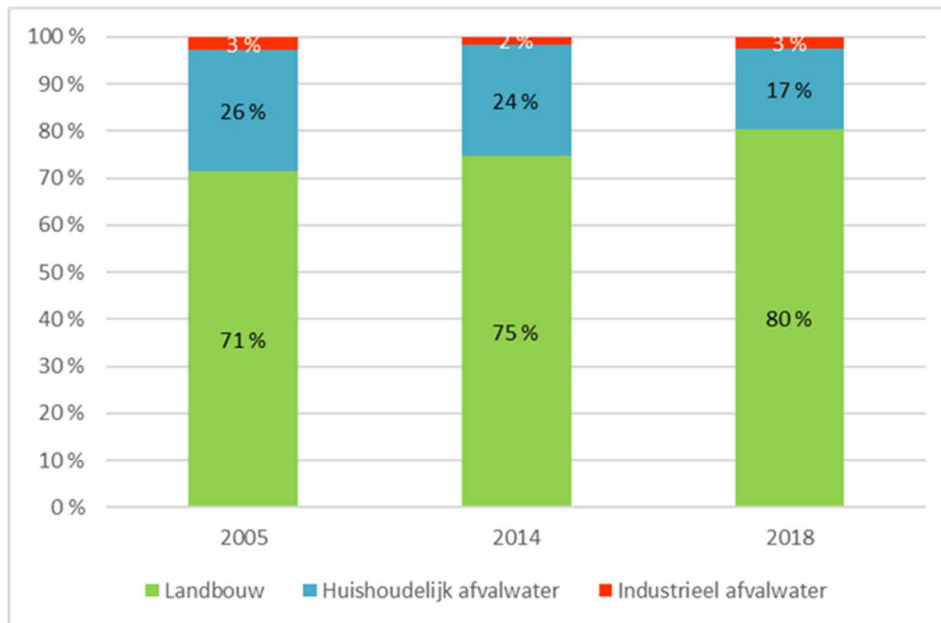
Relatieve ontwikkeling van de stikstofemissies

Wat betreft de relatieve emissiebronnen is de situatie iets anders dan voor fosfor: ongeveer 4/5 van de aanvoer is toe te schrijven aan de landbouw, terwijl het aandeel van huishoudelijk afvalwater 17 % bedraagt, en de industrie 3 % bijdraagt.

Figuur 9: Relatieve stikstofemissies – Aandeel van de bronnen (huidige toestand)

Het relatieve aandeel van de stikstofemissie door de landbouw is hoger dan in 2014, toen het verantwoordelijk was voor 66 % van deze emissie (ondanks een daling van de lozingen van min of meer 7000 T/jaar tussen 2005 en 2018). Het relatieve aandeel van het huishoudelijk afvalwater is sinds 2005 geleidelijk afgenomen.

Figuur 10: Relatieve stikstofemissies – Ontwikkeling van het aandeel van de bronnen.

3.3.2. Micropolluenten

In tegenstelling tot macropolluenten bestaan micropolluenten uit stoffen die in concentraties van microgrammen of nanogrammen per liter in het water aanwezig zijn en in geringe concentraties al toxisch kunnen zijn. Onder de naam verontreinigende stoffen vallen stoffen, die uiteenlopen van metalen en een hele reeks natuurlijke of door menselijk toedoen geproduceerde organische verbindingen (b.v. farmaceutische producten, huishoudchemicaliën, synthetische geurstoffen) tot pesticiden.

3.3.2.1. Metalen

Het gehalte van bepaalde metalen kan voor sommige rivieren in het ISGD Maas een aanzienlijke druk betekenen. Zo worden zware metalen in het milieu niet afgebroken en kunnen zij door in het water levende organismen worden opgenomen. Problemen in verband met metalen kunnen worden veroorzaakt door een puntlozing als gevolg van, bijvoorbeeld, een industriële activiteit, door uitloging van bouwmaterialen, erosie, atmosferische depositie, transport of een historische verontreiniging die nu nog steeds gevolgen heeft.

Kwik is voor de toepassing van Richtlijn 2013/39/EU ingedeeld als een stof die zich gedraagt als alomtegenwoordige persistente, bioaccumulerende en toxische stof (PBT). Alomtegenwoordige PBT's en andere stoffen die zich als alomtegenwoordige PBT's gedragen, kunnen nog decennialang in het aquatisch milieu aanwezig zijn op niveaus die een aanzienlijk

risico inhouden, zelfs indien reeds uitgebreide maatregelen zijn genomen om de emissies van dergelijke stoffen te beperken of te beëindigen. Sommige ervan kunnen zich ook over grote afstanden verspreiden en zijn dus zeer wijdverspreid in het milieu. Bij vergelijking van de kwikconcentraties in biota met de gegeven milieukwaliteitsnorm blijkt dat een grote meerderheid van de waterlichamen van het ISGD Maas negatief wordt beïnvloed door kwik. Dit is in overeenstemming met de indeling van kwik als een alomtegenwoordige stof.

3.3.2.2. Pesticiden

De situatie met betrekking tot pesticiden varieert naar gelang de onderzochte moleculen. Sommige pesticiden, zoals het inmiddels verboden diuron of atrazine, worden minder of helemaal niet meer in het oppervlaktewater aangetroffen en veroorzaken geen significante druk meer. Dit kan worden verklaard door de tenuitvoerlegging van specifieke wetgeving (Europees gebruiksverbod) of door een aanpassing van het gebruiksgedrag.

Omgekeerd hebben andere pesticiden een wel nog een significante impact op de waterlopen van het ISGD Maas. Zo worden in het meest recente jaarrapport van RIWA-Maas⁵ volgende pesticiden (of hun metabolieten) benoemd als problematisch: aminomethylfosfonzuur (AMPA), desfenylchloridazon, prosulfocarb, glyfosaat, thiabendazool, metolachloor-ESA, metazachloor-C-metaboliet, metazachloor-S-metaboliet, dimethenamide-p, terbuthylazine, metolachloor-OA, metolachloor, N,N-dimethylsulfamide (DMS), 2,4-dinitrofenol, metobromuron en 2,4-dichloorfenoxiazijnzuur.

3.3.2.3. Andere micropolluenten

Andere micropolluenten kunnen een min of meer significante druk uitoefenen op de oppervlaktewaterlichamen van het ISGD Maas. PAK's, PCB's, PFOS, PBDE's, heptachloor en tributyltin kunnen worden genoemd.

3.4. Chemische en kwantitatieve belastingen op het grondwater

De belasting die de grondwaterlichamen van het ISGD Maas ondergaan, heeft voornamelijk te maken met stikstof en pesticiden. Deze verontreinigende stoffen zijn met name afkomstig van landbouwactiviteiten, die in bepaalde delen van het stroomgebiedsdistrict sterk aanwezig zijn. Kwantitatieve onevenwichtigheden in het grondwaterpeil kunnen plaatselijk ontstaan ten gevolge van onttrekkings- of mijnbouwactiviteiten (oppompen) en kunnen worden verergerd door de klimaatverandering.

⁵ Jaarrapport 2019 De Maas (RIWA 2020) (<https://www.riwa-maas.org/riwa-maas/>)

4. Belangrijke Waterbeheerkwesties in het ISGD Maas

Een aantal belangrijke waterbeheerkwesties werden door elk van de Verdragspartijen van het Internationale Maasverdrag voor haar gedeelte van het hydrografische stroomgebied bepaald. Sommige kwesties hebben een grensoverschrijdend karakter en worden om die reden hieronder kort beschreven. Ze hebben betrekking op hydromorfologische veranderingen, oppervlaktewater, grondwater of waterkwantiteit.

Op grond van de reeds ingetreden of potentiële gevolgen van klimaatverandering voor het waterbeheer (kwantiteit, kwaliteit, gebruiksfuncties), de eventueel noodzakelijke en mogelijke aanpassingsmaatregelen en een daaruit voortvloeiende coördinatiebehoefte, is klimaatverandering een belangrijk thema voor de IMC.

Geconstateerd werd dat klimaatverandering en mogelijke aanpassingsmaatregelen in alle staten/gewesten van het ISGD Maas op de agenda staan. Alle klimaatscenario's wijzen min of meer in dezelfde richting. De noodzaak van informatie-uitwisseling en samenwerking met betrekking tot de aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering wordt door allen erkend.

De gevolgen van klimaatverandering zullen zich mogelijk vertalen in een aanscherping van bepaalde beheerkwesties zoals waterkwantiteit.

4.1. Hydromorfologische veranderingen

De veranderingen van het fysieke milieu, een afwezige of beperkte continuïteit van de waterlopen, alsook de veranderingen van de kwantiteit en dynamiek van de waterstroming worden samen aangeduid als "Hydromorfologische veranderingen".

Belangrijke kwestie 1: Effecten van de hydromorfologische veranderingen op de vrije migratie van vis.

Aantasting van de hydromorfologie doet zich voor langs de Maas en sommige zijrivieren ervan. Met name het bevaarbaar maken van de Maas en van sommige zijrivieren heeft geleid tot aanzienlijke ingrepen in het rivierbed en de oevers alsmede tot de bouw van stuw- en sluiscomplexen die gebruikt worden voor waterpeilregulering en, sommige ervan, voor elektriciteitsproductie door waterkracht.

Stuwen, hydro-elektrische centrales en andere overdwarse werken in het hele rivierstelsel, kunnen belemmeringen of obstakels vormen voor de vismigratie.

4.2. Oppervlaktewater

Naast de hydromorfologische druk zorgen de emissies van nutriënten en verontreinigende stoffen uit punt- en diffuse bronnen voor een belangrijke verontreiniging van het oppervlaktewater in het ISGD Maas. Als gevolg daarvan heeft ongeveer driekwart van de oppervlaktewaterlichamen in het ISGD Maas op dit moment nog niet de goede ecologische toestand of het goede ecologische potentieel bereikt (bijlage 5).

Bovendien kunnen veel historische verontreinigingen de oorzaak zijn van een zodanige achteruitgang van de waterlichamen dat een goede toestand momenteel niet wordt bereikt.

Belangrijke kwestie 2: Nutriënten uit puntbronnen en diffuse bronnen.

De overmaat aan nutriënten kan tot eutrofiëring leiden.

Dit verschijnsel veroorzaakt potentieel negatieve effecten op de levensgemeenschappen en op verschillende gebruiksfuncties van de Maas. De nutriënten in het stroomgebied van de Maas dragen bovendien ook bij tot de eutrofiëring van de Noordzee.

Belangrijke kwestie 3: Verontreinigende stoffen uit puntbronnen en diffuse bronnen.

Er zijn grote inspanningen geleverd op het vlak van de zuivering van stedelijk en industrieel afvalwater die een aanzienlijke toestandsverbetering met zich meegebracht hebben, in het bijzonder de klassieke verontreinigende stoffen of de macropolluenten. De emissies van verontreinigende stoffen uit puntbronnen of diffuse bronnen blijven echter een belangrijk probleem voor de waterlopen in het ISGD van de Maas.

Belangrijke kwestie 4: Impact van prioritare stoffen en andere verontreinigende stoffen (pesticiden, oplosmiddelen, zware metalen, koolwaterstoffen, geneesmiddelen) op het aquatisch milieu.

Micro-verontreinigende stoffen, zoals zware metalen en pesticiden, kunnen reeds bij lage concentraties een aanzienlijke invloed hebben op het aquatisch ecosysteem of op de gebruiksfuncties van de wateren, met name de drinkwaterwinning.

De moderne samenleving genereert en verbruikt een veelheid aan stoffen op verschillende terreinen: in de industrie, in de gezondheidszorg van mensen (geneesmiddelen, contrastmiddelen voor röntgenapparatuur) en in de diergeneeskunde (geneesmiddelen), voor cosmetica, als onderhoudsproducten. Deze stoffen kunnen langs verschillende routes uiteindelijk in het water terecht komen.

Om tot een goede toestand van de oppervlaktewateren te komen, zijn in de toekomst nog grote inspanningen nodig om de resterende historische verontreinigingen verder terug te dringen en om de nieuwe uitdagingen van de laatste jaren het hoofd te bieden.

4.3. Grondwater

Belangrijke kwestie 5: Diffuse emissies van hoofdzakelijk uit de landbouw afkomstige stikstof en pesticiden.

Een belangrijk aantal grondwaterlichamen van het ISGD Maas is onderhevig aan sterke druk (bijlage 11 en 12), voornamelijk omwille van diffuse emissies van - hoofdzakelijk uit de landbouw afkomstige - stikstof en pesticiden.

Historische verontreinigingen kunnen ook de oorzaak zijn van een aantasting van de grondwaterlichamen.

4.4. Waterkwantiteit

Belangrijke kwestie 6: Vaker voorkomen en toegenomen ernst van periodes van lage waterafvoer.

De periodes van lage waterafvoer zullen vaker voorkomen en langer duren. Dit betekent dat er, vaker dan nu het geval is, mogelijk restricties zullen gelden voor gebruiksfuncties zoals bijvoorbeeld watergebruik voor de landbouw, de industrie, de scheepvaart en de elektriciteitsbedrijven (koelwater). De daarmee gepaard gaande effecten voor de waterkwaliteit doen verwachten dat periodes waarin inname van oppervlaktewater voor de productie van drinkwater niet mogelijk is, frequenter zullen voorkomen en langer zullen duren. De hogere watertemperatuur tijdens perioden van grote hitte zal ook invloed hebben op het aquatisch ecosysteem.

Belangrijke kwestie 7: Toenemend risico op overstromingen.

Klimaatverandering zal waarschijnlijk ook leiden tot intensievere en langer durende regenval en resulteren in een toenemend risico op overstromingen in termen van frequentie en omvang. Het opstellen van stroomgebiedbeheerplannen volgens de Kaderrichtlijn Water en van overstromingsrisicobeheerplannen volgens de Overstromingsrichtlijn, 2000/60/EG en 2007/60/EG, maakt deel uit van een geïntegreerd stroomgebiedbeheer. Deze twee processen dienen daarom gebruik te maken van het potentieel voor synergieën voor het bereiken van de milieudoelen van de KRW, ook in de realisatiefase.

5. Register van beschermde gebieden

De registers van beschermde gebieden in de betekenis van artikel 6, paragraaf 1, van de KRW zijn aangelegd door de staten en gewesten, elk voor het eigen gebied.

Er zijn slechts weinig beschermde gebieden waarover internationaal overleg (bi- of multilateraal) noodzakelijk is. Een duidelijk geval is de Grensmaas – of liever gezegd: de Gemeenschappelijke Maas – die tussen Maastricht en Maasbracht over ongeveer 50 kilometer de grens vormt tussen Vlaanderen en Nederland. In de Vlaamse Maasuitwaarden zijn gebiedsdelen aangewezen als Natura-2000 gebied, onder de naam Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek. In Nederland is de rivier aangewezen als Natura-2000 gebied Grensmaas. De afstemming en coördinatie over dit gebied vinden plaats in de Vlaams Nederlandse Bilaterale Maascommissie.

Zowel door Nederland als door Vlaanderen worden in de Gemeenschappelijke Maas werkzaamheden uitgevoerd om de veiligheid tegen overstromingen te verbeteren en natuurontwikkeling te bevorderen. Deze Nederlandse en Vlaamse plannen worden zowel inhoudelijk als qua planning op elkaar afgestemd. Zo ontstaat een grensoverschrijdend gebied met hoge natuurwaarden dat de bevolking en infrastructuur op een duurzame wijze beschermt tegen wateroverlast. De uitvoering van de projecten is langs Vlaamse zijde afgerond, maar er wordt al nagedacht over de resterende knelpuntlocaties, zodat in de toekomst nog bijkomende projecten opgestart zullen worden. Langs Nederlandse zijde worden de projecten uitgevoerd tot 2023.

6. Toestand van de waterlichamen

6.1. Inleiding

De Kaderrichtlijn Water heeft als doelstelling dat alle wateren (oppervlakte- en grondwateren) van de lidstaten tegen 2015 in principe de goede toestand bereiken. Het bereiken van de goede toestand kon worden uitgesteld van 2015 tot 2021 of 2027 mits specifiek vermeld en toegelicht in het beheerplan. Deze deadlines stemmen overeen met respectievelijk de tweede en de derde uitvoeringscyclus van de richtlijn.

Voor de oppervlaktewateren wordt de toestand bepaald op grond van criteria over de ecologische en chemische toestand. Voor de grondwaterlichamen worden criteria over de chemische en kwantitatieve toestand gehanteerd.

De staten/gewesten identificeerden oppervlaktewaterlichamen (813) en grondwaterlichamen (76) en implementeerden monitoringprogramma's die een beoordeling van de toestand van elk waterlichaam mee mogelijk moeten maken.

Om de toestand van het oppervlaktewater en het grondwater te helpen bepalen, hebben de deskundigen modellen van de watersystemen gebruikt en monitoringprogramma's ingesteld met een groot aantal meetpunten waar de chemische, de fysisch-chemische en/of de biologische parameters worden opgevolgd.

6.2. Multilaterale monitoringprogramma's

6.2.1. Homogeen meetnet voor de oppervlaktewateren in het ISGD Maas

Elke staat/gewest heeft monitoringprogramma's ingevoerd om toe te zien op de toestand van de waterlichamen van het ISGD van de Maas die op haar grondgebied zijn gelegen. Uit die monitoringprogramma's werden een aantal meetstations gehaald voor de opvolging van de kwaliteit van de oppervlaktewateren om het homogeen meetnet (HMN) van de IMC te vormen.

Deze meetstations werden geselecteerd omdat ze representatief en relevant zijn voor het ISGD van de Maas. Met het HMN, dat aldus werd opgezet, kunnen we op internationaal niveau een globaal beeld geven van de kwaliteit van de waterlopen en kunnen we de ontwikkeling hiervan in de tijd opvolgen.

De 39 meetstations van het HMN zijn verspreid over de hoofdstroom van de Maas (16 meetstations) maar ook over de zijrivieren (23 meetstations). In bijlage 14 zit er een kaart waarop het HMN wordt weergegeven.

In het HMN worden sommige gegevens over zowel chemische als fysisch-chemische of biologische parameters uitgewisseld. Dankzij deze gegevensuitwisseling kan een periodiek evaluatieverslag worden geschreven over de kwaliteit van het water van de Maas⁶.

Om de drie jaar publiceert de IMC dit verslag met de belangrijkste resultaten van de per meetstation of -locatie gemeten parameters. De thema's die aan bod komen worden gekozen op basis van de voor het stroomgebiedsdistrict belangrijke uitdagingen inzake waterbeheer. De genoemde uitdagingen voor het waterbeheer vormen zelf de grondslag voor de afgestemde maatregelenprogramma's m.b.t. de internationale uitdagingen ter verbetering van de waterkwaliteit. De gepubliceerde resultaten betreffen een beperkt aantal parameters die laten zien hoe de waterkwaliteit zich op de lange termijn ontwikkelt, in de hoofdloop van de Maas. Deze verslagen zijn beschikbaar op de website van de IMC.

6.2.2. Relevante stoffen voor het ISGD Maas

In 2009 hebben de staten en gewesten die partij zijn bij de IMC een lijst opgesteld met relevante stoffen die van grensoverschrijdend belang zijn en die een multilaterale coördinatie van maatregelenprogramma's vereisen.

De criteria voor opname van een stof in deze lijst waren dat tenminste twee IMC-Verdragspartijen een overschrijding van hun limietwaarden zouden aangeven, een bewijs van menselijk toedoen en dat er voor het terugdringen van de stof in kwestie bi- of multilaterale afstemming nodig zou zijn. Een stof kan echter ook als relevant worden gedefinieerd op basis van een expertbeoordeling.

In 2020 is deze lijst met de voor de Maas relevante stoffen opnieuw bekeken en toen is gebleken dat verschillende nieuwe stoffen aan deze criteria beantwoordden. Het gaat over kwik, nikkel, fluorantheen, perfluorooctaansulfonzuur, de som van heptachloor + heptachloorepoxide, polybroomdifenylethers, arseen, tributyltin-kation en uranium.

Hoewel de parameter « chemisch zuurstofverbruik » in de toekomst waarschijnlijk zal worden opgegeven werd deze voorlopig echter gehandhaafd in de lijst met relevante stoffen voor het ISGD Maas. De parameter « opgeloste organische koolstof » werd ook aan de lijst toegevoegd.

Tot slot bleek dat sommige stoffen van de lijst niet langer aan de criteria voldeden. Ze werden echter op de lijst gehandhaafd op basis van de adviezen van expertbeoordeling die menen dat ze nog steeds relevant zijn.

Tegenwoordig ziet de lijst met de voor de Maas relevante stoffen eruit zoals in tabel 4 werd opgenomen. Deze tabel geeft voor elk van de stoffen ook het aantal staten of gewesten van het ISGD Maas aan die oordelen dat deze stoffen van belang zijn, hetzij als gevolg van normoverschrijdingen hetzij op basis van expertbeoordeling.

⁶ Rapport ter beoordeling van de kwaliteit van het Maaswater op basis van de gegevens uit het homogene meetnet (HMN) van de Internationale Maascommissie (IMC 2018) (http://www.meuse-maas.be/CIM/media/Rapports-RMH/Rapport%20triennal%202014-2016%20RMH/Rapport-triennal-2014-2016_Mmonitor_18_2DEF_n.pdf?ext=.pdf)

	CAS-nr	Naam van de stof	Aantal Staten/Gewesten van het ISGD Maas die de stof relevant vinden*
Algemene parameters ter ondersteuning van de beoordeling van de ecologische toestand (Bijlage V KRW)		Totaal stikstof	4/6
		Totaal fosfor	6/6
		Chemisch zuurstofverbruik	3/6
		Opgeloste organische koolstof	-
Specifieke parameters ter ondersteuning van de beoordeling van de ecologische toestand (Bijlage V KRW)	7440-50-8	Koper	4/6
	7440-66-6	Zink	5/6
	7440-48-4	Kobalt	3/6
	7440-38-2	Arseen	3/6
	7440-61-1	Uranium **	3/6
		PCB (28, 52, 101, 118, 138, 153 et 180)	2/6
Parameters die op de lijst met prioritaire stoffen staan (Bijlage X KRW)	7440-43-9	Cadmium en zijn verbindingen	3/6
	7439-92-1	Lood en zijn verbindingen	2/6
	7439-97-6	Kwik en zijn verbindingen	5/6
	7440-02-0	Nikkel en zijn verbindingen	4/6
	34123-59-6	Isoproturon	3/6
	2921-88-2	Chloorpyrifos	2/6
	1763-23-1	Perfluorooctaansulfonzuur en zijn derivaten	4/6
	50-32-8	Benzo(a)pyreen***	6/6
	205-99-2	Benzo(b)fluoranteen	-
	191-24-2	Benzo(k)fluoranteen	-
	207-08-9	Benzo(g,h,i)peryleen	-
	193-39-5	Indeno(1,2,3-cd)pyreen	-
	206-44-0	Fluoranteen	6/6
	76-44-8 / 1024-57-3	Heptachloor en heptachloor-epoxide	4/6
	32534-81-9	Gebromeerde difenylethers	4/6
36643-28-4	Tributyltin kation	4/6	

* Op basis van normoverschrijdingen of expertbeoordeling, rekening houdend met het feit dat niet al deze stoffen in alle staten/gewesten zijn genormeerd.

** De toevoeging van uranium aan de lijst van Maasrelevante stoffen moet het voorwerp uitmaken van een grondige technische analyse (identificatie van bronnen, uit te voeren maatregelen, enz.) die moet worden uitgevoerd tijdens de derde cyclus van het KRW-beheerplan.

*** Op basis van de Richtlijn 2013/39/EU, kan benzo(a)pyreen worden beschouwd als een marker voor andere PAK's (prioriteitsgroep nr 28) en daarom moet bijgevolg alleen benzo(a)pyreen worden gemonitord om deze waarden te kunnen vergelijken met de MKN voor biota of de overeenkomstige MKN-MA in water.

Tabel 4: Geactualiseerde lijst met Maasrelevante stoffen

6.3. Oppervlaktewater

De operationele KRW-doelstelling is het bereiken van de 'goede toestand' voor alle waterlichamen (WL), dat wil zeggen zowel de goede chemische toestand (stoffen van KRW-bijlage X) als de goede ecologische toestand of potentieel (bij sterk veranderd waterlichaam), in principe tegen 2015.

De chemische toestand van een waterlichaam wordt bepaald door te kijken of deze beantwoordt aan de milieukwaliteitsnormen (MKN) voor een lijst van prioritaire stoffen die gemeenschappelijk is voor alle lidstaten (KRW-bijlage X).

Zodra een stof of een groep stoffen de MKN overschrijdt, is de goede chemische toestand niet bereikt ("one out, all out").

De staten en gewesten in het ISGD Maas hebben de chemische toestand beoordeeld op basis van de waarden van de MKN van de Richtlijn 2013/39/EU. De Richtlijn 2013/39/EU biedt de mogelijkheid om ook de chemische toestand zonder alomtegenwoordige persistente, bio-accumulerende en toxische stoffen cartografisch weer te geven. Deze mogelijkheid wordt door de IMC benut (zie H. 6.3.1. en bijlage 7).

De ecologische toestand van een waterlichaam (zeer goed, goed, matig, ontoereikend of slecht) of het ecologisch potentieel ervan (goed, matig, ontoereikend of slecht) omvat vervolgens drie types van kwaliteitselementen: de biologische, fysisch-chemische en de hydromorfologische.

Om de ecologische toestand of potentieel van een waterlichaam te bepalen worden de biologische kwaliteitselementen geanalyseerd, die een indicatie geven voor de mate van verstoord zijn van waterflora en -fauna. Zij worden geanalyseerd samen met de fysisch-chemische en de hydromorfologische kwaliteitselementen. Deze twee laatstgenoemde worden als ondersteunende elementen beschouwd die medebepalend zijn voor de biologische elementen.

Opgemerkt dient te worden dat de hydromorfologische kwaliteitselementen bij de uiteindelijke beoordeling van de ecologische toestand alleen bij het bepalen van de 'zeer goede' ecologische toestand van een natuurlijk waterlichaam in acht worden genomen.

6.3.1. Huidige toestand van de waterlichamen

De kaarten van bijlagen 5, 6 en 7 geven de toestand weer van het oppervlaktewater in het ISGD Maas (stroomgebied > 100 km²) waarbij achtereenvolgens wordt ingegaan op de/het ecologische toestand/potentieel, de chemische toestand en tot slot de chemische toestand zonder de alomtegenwoordige stoffen.

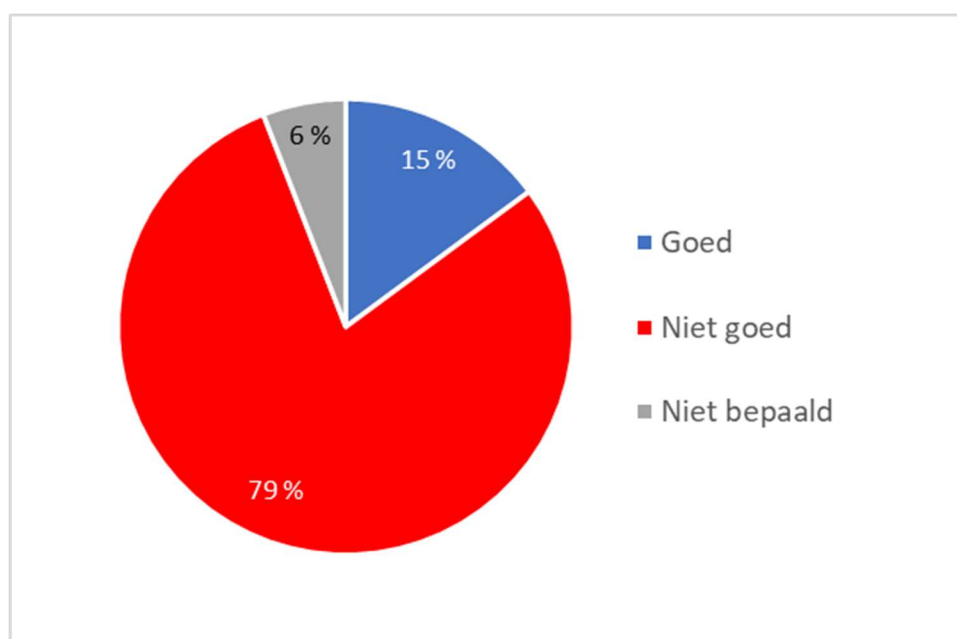
Deze kaarten werden opgemaakt op basis van de meest recente gegevens op het moment dat het beheerplan werd opgemaakt, met name:

- Gegevens 2016-2018 voor het Franse gedeelte;
- Gegevens 2014-2018 voor het Waalse gedeelte;
- Gegevens 2015-2018 voor het Duitse gedeelte;
- Gegevens 2016-2018 voor het Vlaamse gedeelte;
- Gegevens 2015-2020 voor het Nederlandse gedeelte;
- Gegevens 2015-2020 voor het Luxemburgse gedeelte.

Op grond van de bij de IMC Verdragspartijen beschikbare monitoringgegevens over de belasting met alomtegenwoordige PBT's blijkt een overschrijding van de milieukwaliteitsnormen voor het gehele stroomgebied. Als gevolg daarvan zou de chemische toestand in vrijwel het gehele stroomgebied van de Maas als 'niet goed' moeten worden beoordeeld zoals voorgesteld in tabel 5, figuur 11 en bijlage 6.

	FR	WL	LU	VL	NL	DE	ISGD Maas
Aantal waterlichamen	153	257	3	18	153	229	813
Goed	40	0	0	0	81	0	121
Niet goed	67	257	3	18	70	229	644
Niet bepaald	46	0	0	0	2	0	48

Tabel 5: Huidige chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen

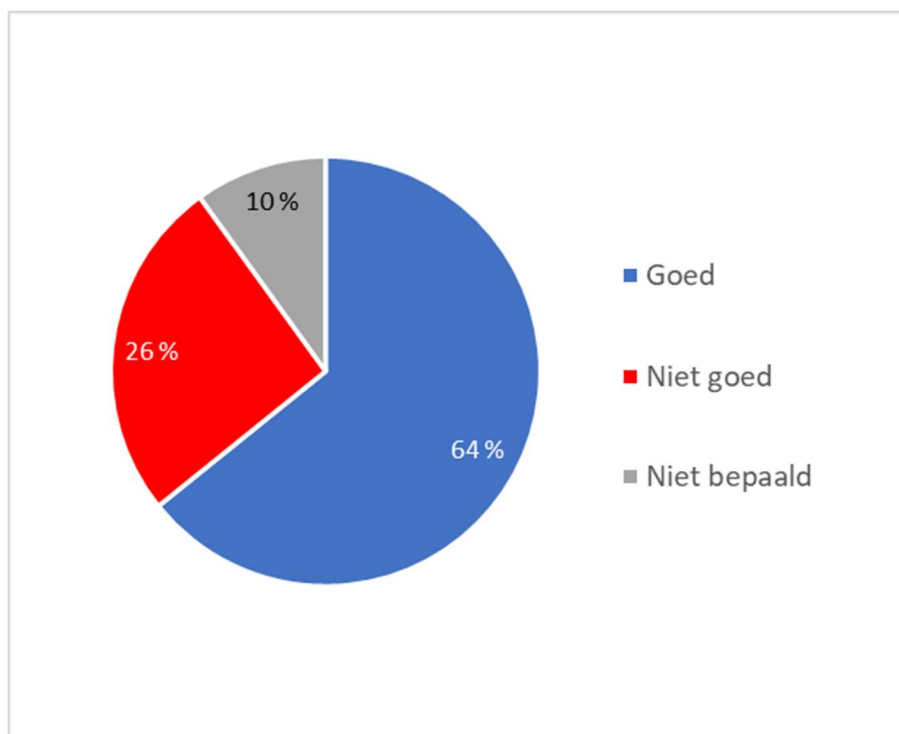
Figuur 11: Chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen – Verdeling volgens toestand

Om te laten zien welke aanzienlijke inspanningen de IMC-partijen hebben geleverd met betrekking tot de andere prioritaire stoffen, werd besloten om overeenkomstig Richtlijn 2013/39/EU aanvullend kaarten te maken van de chemische toestand van de waterlichamen, waarin de alomtegenwoordige PBT's buiten beschouwing blijven (bijlage 7).

Als deze alomtegenwoordige PBT's niet in aanmerking worden genomen, stijgt het percentage waterlichamen in goede toestand tot 64 % van de oppervlaktewaterlichamen van het ISGD Maas (tabel 6 en figuur 12).

	FR	WL	LU	VL	NL	DE	ISGD Maas
Aantal waterlichamen	153	257	3	18	153	229	813
Goed	67	196	1	14	106	138	522
Niet goed	40	61	2	4	45	58	210
Niet bepaald	46	0	0	0	2	33	81

Tabel 6: Huidige chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen zonder alomtegenwoordige PBT's

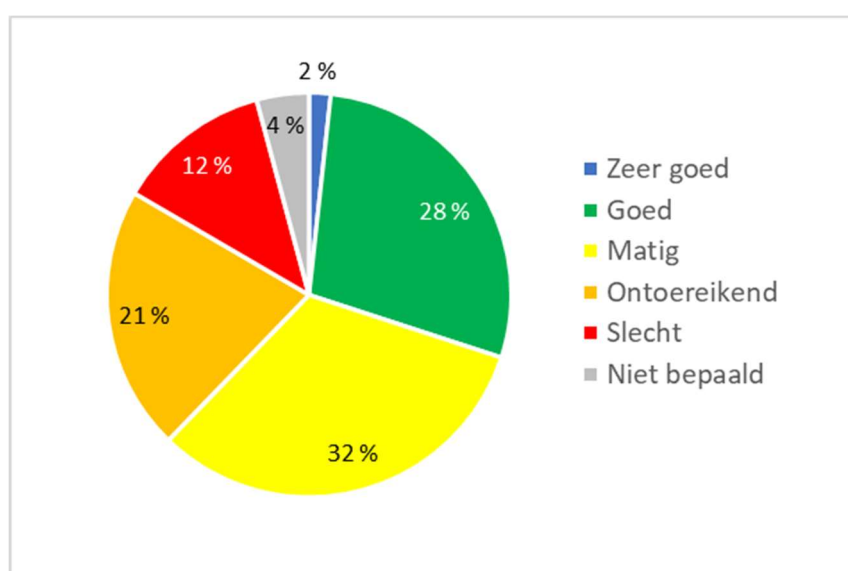

Figuur 12: Huidige chemische toestand van de oppervlaktewaterlichamen zonder alomtegenwoordige PBT's – Verdeling volgens toestand

Wat betreft de ecologische toestand/potentieel, is 30 % van de oppervlaktewaterlichamen in goede of in zeer goede toestand (bijlage 5). De verdeling van de oppervlaktewaterlichamen van het ISGD Maas volgens hun toestand staat in tabel 7 en figuur 13.

	FR	WL	LU	VL	NL	DE	ISGD Maas
Aantal waterlichamen	153	257	3	18	153	229	813
Zeer goed	0	14	0	0	0	0	14
Goed	76	123	0	1	0	30	230
Matig	51	66	0	12	87	46	262
Ontoereikend	17	26	0	5	54	70	172
Slecht	9	16	3	0	7	66	101
Niet bepaald	0	12	0	0	5	17	34

Tabel 7: Huidige ecologische toestand/potentieel van de oppervlaktewaterlichamen

Figuur 13: Ecologische toestand/potentieel van de oppervlaktewaterlichamen – Verdeling volgens toestand

Samengevat, op het moment van verschijnen van dit rapport bevindt 30 % van de waterlichamen in het ISGD Maas zich tenminste in de goede ecologische toestand/potentieel en 15 % in de goede chemische toestand. Zonder rekening te houden met de alomtegenwoordige stoffen, bevindt 64 % van de oppervlaktewaterlichamen zich in de goede chemische toestand (bijlage 15).

Er is een lichte verbetering ten opzichte van de 2e cyclus⁷: in 2015 werd 27% van de oppervlaktewaterlichamen beoordeeld als goed of zeer goed wat ecologie betreft en 12% bereikte een goede chemische toestand.

⁷ Overkoepelend deel van het beheerplan van het ISGD Maas, 2 cyclus KRW, IMK 2015. http://www.meuse-maas.be/CIM/media/Rapport-faitier-dec-2015/Rapport_faitier_Maqua_15_1rev11_n_.pdf

6.3.2. Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen

Er werd bijkomend coördinatiewerk gedaan voor de aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen om te streven naar meer samenhangende beoordelingen of, op zijn minst, om mogelijke verschillen toe te lichten.

Deze zouden met name te wijten kunnen zijn aan verschillen inzake vervuiling of aan de verschillende beoordelingsmethodes die gehanteerd worden aan weerszijden van de grens. De staten en gewesten hebben daarover informatie uitgewisseld en daarvan verslag gedaan aan de IMC (zie H. 7.3).

De tabellen van bijlage 8, 9 en 10 specificeren voor de aan de grens gelegen waterlichamen (stroomgebied > 10 km²) respectievelijk de/het ecologische toestand/potentieel en de chemische toestand, al dan niet rekening houdend met alomtegenwoordige PBT's.

6.4. Grondwater

De toestand van de grondwaterlichamen wordt beoordeeld op basis van criteria die betrekking hebben op de chemische toestand en de kwantitatieve toestand.

De criteria voor de beoordeling van de grondwatertoestand zijn in de KRW, de Grondwaterrichtlijn⁸ en in de nationale en gewestelijke regelgeving vastgelegd.

De kwantitatieve grondwatertoestand wordt door alle staten en gewesten beoordeeld aan de hand van het grondwaterpeil en het verloop hiervan.

De chemische toestand van het grondwater wordt beoordeeld aan de hand van de door de staten en gewesten vastgestelde kwaliteitsnormen en drempelwaarden.

6.4.1. Huidige toestand van de grondwaterlichamen

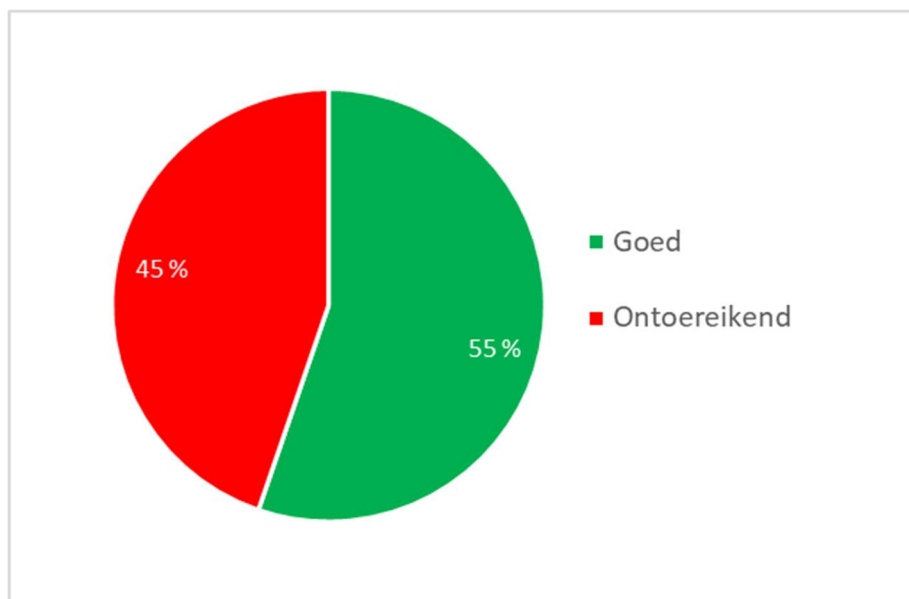
Om een basis te hebben voor de planning van de maatregelen (zie H. 9.2.), hebben de staten en gewesten de beoordeling van de toestand van de grondwaterlichamen geactualiseerd. De bijlagen 11 en 12 geven de toestand van de grondwaterlichamen aan.

De actuele toestand van de grondwaterlichamen, op basis van geactualiseerde gegevens, is samengevat in tabel 8 en de figuren 14 en 15.

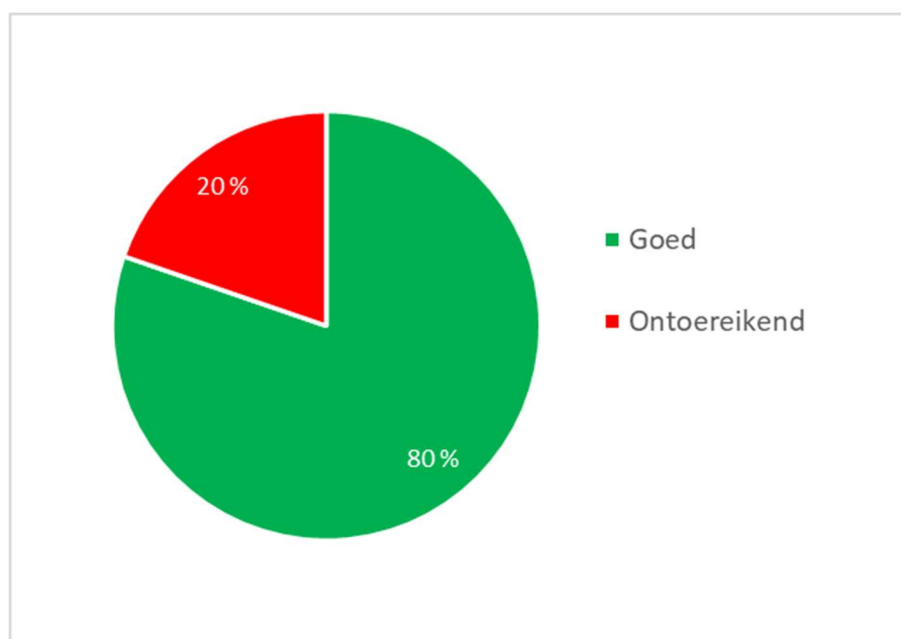
Grondwaterlichamen, actuele toestand								
	FR	WL	DE	LU	VL	NL	ISGD Maas Totaal	
In goede toestand	5	14	12	-	5	3	39	
Niet in goede toestand	3	7	20	-	5	2	37	
a.	Kwaliteit problemen	3	7	6	-	5	1	22
b.	Kwantiteit problemen	0	0	2	-	0	1	3
c.	Kwaliteit en kwantiteit problemen	0	0	12	-	0	0	12

Tabel 8: Grondwaterlichamen, actuele toestand

⁸ Richtlijn 2006/118/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand.

Figuur 14: Chemische toestand van de grondwaterlichamen – Verdeling volgens kwaliteitsklassen

Figuur 15: Kwantitatieve toestand van de grondwaterlichamen – Verdeling volgens kwaliteitsklassen

Iets meer dan de helft van de grondwaterlichamen in het ISGD Maas is in goede toestand zowel wat de kwantiteit als de kwaliteit betreft en voldoet momenteel aan de KRW-doelen. Dit is een vooruitgang ten opzichte van 2015, toen minder dan de helft van de grondwaterlichamen in het ISGD Maas een goede toestand bereikte⁹.

⁹ Overkoepelend deel van het beheerplan van het ISGD Maas, 2e cyclus KRW, IMK 2015 http://www.meuse-maas.be/CIM/media/Rapport-faitier-dec-2015/Rapport_faitier_Maqua_15_1rev11_n_.pdf

Als de goede toestand niet gehaald wordt, komt dit in de meeste gevallen door de slechte chemische kwaliteit.

De belangrijkste problemen in het Maasstroomgebied zijn de verontreiniging van het grondwater door nitraten en pesticiden die gedeeltelijk afkomstig zijn van de oppervlakkige afstroming van veelal verharde oppervlakten in stedelijke gebieden, maar vooral van agrarische activiteiten.

Andere duidelijke problemen met de chemische kwaliteit zijn meestal lokaal van aard en vertegenwoordigen een belang dat op lokaal niveau dient te worden behartigd en niet op het niveau van het ISGD Maas.

Vanwege de wateronttrekkingen met het oog op de bruinkoolwinning in dagbouw zijn in het Duitse deel van het Maasstroomgebied enkele grondwaterlichamen al sinds lange tijd in een slechte kwantitatieve en/of chemische toestand. Hiervoor wordt een appel gedaan op de uitzonderingsbepalingen van de KRW, i.c. de vaststelling van minder strenge doelstellingen en de uitzondering van het verbod op verslechtering van de toestand van de waterlichamen.

Bij de Nederlandse grondwaterlichamen speelt voornamelijk een regionale problematiek. Voor een genuanceerd beeld wordt verwezen naar het Nederlandse deel van het Beheerplan voor het ISGD Maas.

6.4.2. Grondwaterlichamen behorend tot grensoverschrijdende watervoerende lagen

Voor de grondwaterlichamen die tot de grensoverschrijdende watervoerende lagen behoren vindt bi- en trilaterale coördinatie plaats door de betrokken staten en gewesten. Daarbij wordt vooral aandacht besteed aan de gevallen waarbij de beoordeling van 'aangrenzende' grondwaterlichamen aan beide zijden van de grens van elkaar verschilt.

De staten en gewesten van de IMC hebben informatie uitgewisseld over de monitoringsprogramma's en de beoordelingsmethoden.

De problemen aan weerszijden van de grenzen zijn veelal vergelijkbaar. Ze betreffen vooral de chemische toestand en met name de verontreiniging door nitraten en pesticiden.

Verschillen in de beoordeling aan weerszijden van de grenzen worden verklaard door de mate van verontreiniging aan beide zijden en door verschillen in de kenmerken en schaalgrootte van de grondwaterlichamen.

De toestand van de 'aangrenzende' grondwaterlichamen is samengevat in de tabel in bijlage 13.

7. Milieudoelstellingen

7.1. Inleiding

Naast de reeds genoemde beheerdoelstellingen - het bereiken van een goede toestand van het oppervlaktewater en het grondwater tegen eind 2015 - schrijft de KRW voor dat de lidstaten de toestand van de wateren moeten handhaven (verbod op achteruitgang). Ze maakt het mogelijk de termijn voor het bereiken van de goede toestand uit te stellen tot na 2015 en uiterlijk tot 2027. Tegen die tijd moeten alle maatregelen zijn genomen die nodig zijn om de goede toestand te bereiken.

Deze uitzonderingen moeten worden onderbouwd.

Mogelijke redenen zijn:

- Technische haalbaarheid;
- Natuurlijke omstandigheden;
- Onevenredige kosten.

Na 2027 kan een verlenging van de termijn alleen nog worden toegepast wegens "natuurlijke omstandigheden".

De KRW biedt ook de mogelijkheid minder strenge doelstellingen vast te stellen dan een goede toestand.

7.2. Redenen om af te wijken van het behalen van de doelen, uitzonderingen en termijnverlengingen

Door de meervoudige druk op de waterlichamen is een groot aantal maatregelen nodig waarvan de uitvoering meer tijd zal vergen.

Voor een groot aantal waterlichamen die niet in goede toestand verkeren of geen goed potentieel hebben in 2021 is daarom op grond van artikel 4, lid 4, van de KRW een verlenging van de termijn nodig.

De meest voorkomende redenen voor termijnverlengingen zijn technische haalbaarheid en/of onevenredig hoge kosten (opmerking: zo nodig aan te passen wanneer alle gegevens over de verwezenlijking van de doelstellingen van de staten beschikbaar zijn en voor het hele stroomgebied kunnen worden geëvalueerd)! Het aantal waterlichamen en de aangehaalde redenen voor de afwijking van de milieudoelstellingen in 2021 zijn vermeld in bijlage 17. Ondanks de vele inspanningen zal het echter niet mogelijk zijn om tegen 2027 voor alle waterlichamen van het stroomgebiedsdistrict van de Maas een goede toestand/potentieel te bereiken.

Hieronder wordt beschreven hoe de staten en gewesten in het stroomgebied van de Maas omgaan met waterlichamen die naar verwachting in 2027 niet in een goede toestand zullen verkeren

Frankrijk

In Frankrijk werd ervan uitgegaan dat voor de waterlichamen die in 2027 geen goede toestand zouden kunnen bereiken, het gebruik van minder strenge doelstellingen redelijk lijkt in het licht van de doeltreffendheid van de vorige maatregelenprogramma's en van de methode die is toegepast voor de vaststelling van de doelstellingen over de toestand. Dit laatste wordt als rigoureuus en transparant beschouwd en is al getest in eerdere beheerplannen.

De vaststelling van een minder strenge doelstelling voor 2027 moet echter worden beschouwd als een stap op weg naar een goede toestand van de waterlichamen na 2027, aangezien de KRW voorschrijft dat de doelstelling om de zes jaar opnieuw moet worden herzien.

Luxemburg

In Luxemburg is in het ontwerp van het derde beheerplan gebruik gemaakt van afwijkingen uit hoofde van artikel 4, lid 4, van de KRW, d.w.z. verlengingen van de termijn voor het bereiken van een goede toestand of een goed potentieel. Het gebruik van verlengingen is gebaseerd op de natuurlijke omstandigheden, de technische haalbaarheid en de onevenredige kosten. Op grond van artikel 4, lid 4, van de KRW wordt om verlenging van de termijn verzocht tot zowel 2027 als daarna (wegens natuurlijke omstandigheden).

Voor een groot aantal waterlichamen valt nu al te verwachten dat, ondanks de reeds geleverde inspanningen en de geplande verdere maatregelen, een goede toestand of een goed potentieel niet binnen de termijn kan worden bereikt. Het lijkt echter mogelijk de milieudoelstellingen te bereiken binnen de door de KRW gestelde termijnen, zodat deze niet fundamenteel ter discussie worden gesteld. Zij worden nageleefd en er wordt naar gestreefd ze binnen de door de KRW gestelde termijnen te verwezenlijken. Zo zullen ook de termijnen tot na 2027 worden verlengd, hetgeen niet uitsluitend door natuurlijke omstandigheden kan worden gerechtvaardigd. In het ontwerp van het derde beheerplan wordt daarom op transparante wijze gepresenteerd wanneer de respectieve waterlichamen naar verwachting een goede toestand of een goed potentieel zullen bereiken. De overeenkomstige maatregelen die daarvoor nodig zijn, zijn volgens de huidige stand van de kennis al in het maatregelenprogramma opgenomen.

In Luxemburg is geen gebruik gemaakt van uitzonderingen op grond van artikel 4, lid 5, van de KRW en zijn daarom geen minder strenge doelstellingen vastgesteld.

België – Wallonië

Voor deze derde cyclus van beheerplannen in Wallonië wordt de "state of play"-benadering gevolgd, d.w.z. dat er gerapporteerd zal worden over de verwezenlijking van de milieudoelstellingen tegen 2021. Om helemaal transparant te zijn, worden er in de plannen echter ook prognoses gepresenteerd voor de verwezenlijking van de doelstellingen tegen 2027, zodat de ambitie van het voorgestelde nieuwe maatregelenprogramma kan worden beoordeeld. Tijdens de tenuitvoerlegging zullen de afwijkingen voor minder strenge doelstellingen worden bestudeerd en gemotiveerd voor de waterlichamen die het verst van de doelstellingen af liggen, en deze zullen vervolgens in 2027 worden aangevraagd.

België – Vlaanderen

In Vlaanderen wordt voor de toepassing van afwijkingen in SGBP3 gebruik gemaakt van de "state of play" benadering. In deze benadering evalueert een lidstaat tijdens de opmaak van het SGBP 2022-2027 of de doelstellingen bereikt worden in 2021 (i.p.v. in 2027 in geval van de "forecast" benadering). Dit impliceert dat elk waterlichaam dat in 2021 niet de goede toestand haalt, het voorwerp is van een afwijking. Om daarnaast toch de nodige transparantie te bieden over wat met de in SGBP3 geplande acties en maatregelen bereikt zal worden, worden aangepaste plandoelstellingen geformuleerd. Deze aangepaste plandoelstellingen zijn geënt op een gebiedsgerichte prioritering. In de gebiedsgerichte prioritering worden waterlichamen ingedeeld in 6 klassen al naargelang de verwachte timing voor het halen van de goede toestand (2021, 2027, 2033 of na 2033).

Duitsland

In Duitsland wordt ervan uitgegaan dat de vereisten van de KRW voor het rechtvaardigen van termijnverlengingen of minder strenge milieudoelstellingen niet worden nageleefd voor sommige waterlichamen waar de doelstellingen niet tegen 2027 worden gehaald. De KRW biedt hiervoor geen robuuste oplossing voor de periode na 2027. Toen de KRW 20 jaar geleden werd aangenomen, waren de problemen bij de uitvoering in de praktijk en hun omvang nog niet allemaal als zodanig duidelijk. De ambitie om de doelstellingen van de KRW in deze waterlichamen onverminderd te blijven verwezenlijken, moet echter worden gehandhaafd. Daarvoor is echter meer tijd nodig na 2027.

Tegen deze achtergrond worden de problemen en de gekozen benaderingen om ze op te lossen op een doorzichtige en begrijpelijke manier in de nationale beheerplannen gepresenteerd. Er wordt toegelicht op basis van welke gegevens en welke methodologie welke maatregelen voor het bereiken van de doelstelling zijn vastgesteld, om welke redenen de volledige uitvoering ervan tegen 2027 niet haalbaar is, gecombineerd met een beoordeling van de vraag wanneer, vanuit het huidige perspectief, de maatregelen kunnen worden uitgevoerd en de doelstelling kan worden bereikt.

Er moet duidelijk worden gemaakt welke kloof er bestaat tussen de tot nu toe uitgevoerde maatregelen en het effect daarvan, en bijgevolg welke maatregelen nog nodig zijn om de doelstellingen te bereiken (tekortanalyse). Uit de werkdocumenten van de directeuren waterbeheer (CIS WD 2017a en 2017b) en de beoordelingen van de EU-Commissie over de tot dusver ingediende beheerplannen blijkt overduidelijk dat de toepassing en motivering van termijnverlengingen met een hoge mate van transparantie moeten gebeuren.

Nederland

De betrokken partijen hebben onderling afgesproken pas tegen 2027 een besluit te nemen over het toepassen van een doelverlaging indien het doel in 2027 niet kan worden gerealiseerd. Achtergrond is van het feit dat nu nog geen gebruik is gemaakt van deze uitzondering is dat maximaal wordt gezocht naar mogelijkheden om de doelen toch te bereiken.

7.3. Doelstellingen voor oppervlaktewater

7.3.1. Overzicht van het stroomgebied van de Maas

Voor 70,0 % van de oppervlaktewaterlichamen werd een termijnverlenging gepland voor na 2021, met betrekking tot het bereiken van een goede ecologische toestand/potentieel en voor 85,1 % van de waterlichamen met betrekking tot het bereiken van een goede chemische toestand (35,8 % indien de alomtegenwoordige PBT's niet worden meegerekend).

Op basis van beoordelingen, zullen minsten 59 oppervlaktewaterlichamen meer¹⁰ in 2027 de goede ecologische toestand/potentieel bereiken. Voor het overige worden extra termijnverlengingen of minder strenge doelstellingen vastgesteld (bijlagen 15 en 17).

7.3.2. Beoogde reducties

7.3.2.1. Algemene parameters ter ondersteuning van de beoordeling van de ecologische toestand: Nutriënten

In het kader van de internationale coördinatie op het gebied van de nutriëntenproblematiek en met het oog op de beoordeling van het gezamenlijke effect van de programma's van maatregelen, werd net als in de vorige planperiode, opnieuw een scenario-studie¹¹ uitgevoerd die inzicht verschaft in de toestand die in de kust-, overgangs- en mariene wateren zal worden bereikt in 2027. De studie heeft zich gericht op de concentraties van totaal stikstof en totaal fosfor op het niveau van de waterlichamen in de hoofdstroom van de Maas en enkele belangrijke zijrivieren. Als referenties dienden hierin gegevens over N en P uit de Nederlandse

¹⁰ Deze cijfers houden geen rekening met de in Wallonië gelegen oppervlaktewaterlichamen waarvoor op het moment van de opstelling van dit document nog geen gegevens beschikbaar waren.

⁹ Ex ante evaluation of nutrients in fresh, coastal and marine waters with a focus on the Meuse basin (Deltares 2021) ([http://www.meuse-maas.be/CIM/media/Documents-ChefDeDelegation/R%c3%a9union%20\(visio\)%20du%2025%20juin%202021/10-Ex-ante-evaluation-of-nutrients-in-fresh,-coastal-and-marine-waters-Mchem_20_39def.pdf](http://www.meuse-maas.be/CIM/media/Documents-ChefDeDelegation/R%c3%a9union%20(visio)%20du%2025%20juin%202021/10-Ex-ante-evaluation-of-nutrients-in-fresh,-coastal-and-marine-waters-Mchem_20_39def.pdf))

wateren uit 2015 (scenario A) en gegevens over N en P van bovenstroomse partijen, voornamelijk uit 2015 (scenario A+).

De referentiegegevens werden met de volgende scenario's vergeleken:

- Scenario B: het Nederland binnen stromende water voldoet aan de door Nederland gestelde normen, en de nutriëntenbelasting binnen Nederland neemt af volgens verwachting.
- Scenario C: Nederland binnenstromend water voldoet aan de normen van bovenstroomse partners, en de nutriëntenbelasting binnen Nederland neemt af volgens verwachting.
- Scenario D: de door bovenstroomse partijen verwachte reducties zijn gecombineerd met de in Nederland verwachte reducties

Het onderzoek van de scenario's laat zien dat de lopende en geplande programma's van maatregelen (scenario D) slechts resulteren in een reductie van een paar procent in de concentraties N en P in het instromende water, met een zeer gering effect op de kustwateren. Scenario B (instromend water voldoet aan Nederlandse norm) geeft voor de waterlichamen in het Nederlandse deel van het Maasstroomgebied de sterkste reductie, omdat de normen voor N en P in Nederland scherper zijn dan in Vlaanderen en Wallonië. Desalniettemin zal zelfs in scenario B slechts iets meer dan 60% van de Nederlandse waterlichamen in het Maasstroomgebied voldoen aan de normen voor N en P. Zoals ook aangetoond werd in de voorgaande studie in 2015, wordt aangetoond dat zelfs indien de nutriëntconcentraties in de monding van de Maas voldoen aan de standaarden, dat de standaarden in de kustwateren niet noodzakelijk gehaald worden.

In de komende jaren zal de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van waterstudies en gegevensuitwisseling tussen staten en gewesten worden voortgezet om meer kennis te vergaren over de wijze waarop de nutriëntenconcentraties kunnen worden verminderd om een goede ecologische toestand in het stroomgebied van de Maas en de kustwateren te bereiken.

7.3.2.2. Specifieke parameters ter ondersteuning van de beoordeling van de ecologische toestand: specifieke verontreinigende stoffen

De koper- en zinkvrachten in het ISGD Maas worden grotendeels met het regenwater in de waterlopen geloosd en stromen volgens de huidige kennisstand van de daken af.

Met uitzondering van Frankrijk hebben de staten of gewesten van het ISGD Maas geen reductiedoelstellingen voor deze stoffen vastgesteld.

7.3.2.3. Prioritaire stoffen en prioritaire gevaarlijke stoffen

Voor bepaalde verontreinigende stoffen of groepen verontreinigende stoffen met een significant risico voor het aquatische milieu en voor bepaalde vormen van watergebruik, met name voor water dat voor drinkwaterwinning wordt gebruikt, is in artikel 16 van de KRW vastgelegd dat de Europese Commissie specifieke maatregelen voorstelt die enerzijds voor prioritaire stoffen zijn gericht op progressieve vermindering van de lozingen, emissies en verliezen, en anderzijds voor gevaarlijke prioritaire stoffen op stopzetting of geleidelijke beëindiging van lozingen, emissies en verliezen door de lidstaten.

Tabel 4 in hoofdstuk 6.2.2 bevat de in 2020 bijgewerkte lijst van specifieke verontreinigende stoffen en prioritaire gevaarlijke stoffen die van grensoverschrijdend belang zijn in het stroomgebied van de Maas en waarvoor multilaterale coördinatie van maatregelenprogramma's noodzakelijk wordt geacht. Ook wordt aangegeven in hoeveel staten of regio's van het ISGD Maas deze stoffen momenteel van belang zijn, hetzij als gevolg van overschrijdingen van grenswaarden, hetzij op basis van expertbeoordelingen.

7.3.3. Beoordeling van de vooruitgang die is geboekt bij het bereiken van de milieudoelstellingen voor oppervlaktewater

De geboekte vooruitgang voor de verwezenlijking van de milieudoelstellingen wordt door de verschillende partijen als volgt beoordeeld.

Frankrijk

De kwaliteit van de rivieren (algemene parameters) in het stroomgebied van Rijn en Maas is al 30 jaar lang gestaag aan het verbeteren. We stellen twee periodes vast waarin de verbetering opvallend was, deze komen enerzijds overeen met de ten uitvoerlegging van het eerste Masterplan voor Waterontwikkeling en Beheer (SDAGE) van 1996 en de bepalingen van de Richtlijnen over stedelijk afvalwater tussen 1992 en 2003 en anderzijds met de uitvoering van de maatregelenprogramma's in verband met de KRW, tussen 2007 en 2018.

De ruwe cijfers van de toestandkaarten van het beheerplan van 2015 en de toestandbeschrijving van 2019 laten een snelle vooruitgang zien van de oppervlaktewaterlichamen, van 23 % van de waterlichamen in goede toestand in 2015 tot 27 % in 2019. Deze vooruitgang wordt toegeschreven aan het effect van de acties van de maatregelenprogramma's.

De industriële druk is vandaag beperkt. Vandaag de dag is de inzet meer gerelateerd aan de atmosferische input (PAK's met name) en aan het vrijkomen van persistente polluenten uit sedimenten (metalen, PFOS, PCB's, dioxinen en furanen).

Wat de stedelijke problematiek in het stroomgebied van Rijn en Maas betreft, heeft de sanering zich in drie grote fasen ontwikkeld met de bouw van waterwerken, in de loop van de jaren 70 met de aanleg van de eerste waterzuiveringsinstallaties, in de jaren 90 met de

tenuitvoerlegging van de bepalingen van de Richtlijn over stedelijk afvalwater en ten slotte met een zeer belangrijk programma voor de bouw van kleine en zeer kleine waterwerken tijdens de eerste twee maatregelenprogramma's, van 2007 tot 2019. Er werden meer dan 500 zuiveringsinstallaties gebouwd tussen 2010 en 2019.

De impact van de diffuse agrarische verontreiniging die in de jaren zeventig nog onbeduidend was ten overstaan van de alom aanwezige stedelijke en industriële verontreiniging kwam in de jaren tachtig op de voorgrond met de toename van het nitraatgehalte in het water en vervolgens, in de jaren 90, met het toenemend gebruik van pesticiden en het verschijnen van deze pesticiden in de voor drinkwatervoorziening bestemde bronnen.

Rekening houdend met deze situatie is het beleid voor het behoud van het aquatisch milieu zich dan ook gaan baseren op een steeds strenger wordend regelgevend kader voor landbouwpraktijken (invoering van grasstroken, opslag van dierlijke mest, verbod op de gevaarlijkste pesticiden en strengere controle van periodes en doseringen...) en acties ter verbetering van de landbouwpraktijken op basis van vrijwilligheid (Agrimieux, MAE, ecophyto...). In een context waarin de landbouw zich sterk heeft ontwikkeld, heeft deze strategie resultaten opgeleverd maar niet altijd op het niveau van de uitdagingen.

Oppervlaktewater heeft geen baat bij de filterende rol van de bodem en is veel minder goed beschermd tegen de aanvoer van pollutanten dan grondwater. Het hele Franse deel van het Maasstroomgebied is echter goed gevrijwaard gebleven van de impact van pesticiden.

Luxemburg

Voor oppervlaktewaterlichamen is een vergelijking van de resultaten van de beoordeling van de toestand, zowel voor de ecologische toestand of het ecologisch potentieel als voor de chemische toestand, tussen het tweede beheerplan en het ontwerp van het derde beheerplan slechts in beperkte mate mogelijk. Dit is onder meer te danken aan de voortdurende ontwikkeling van de beoordelingsmethoden, die een nauwkeurigere beoordeling van de toestand mogelijk maken, en aan veranderingen in de beoordelingsgrondslag (b.v. nieuwe of uitgebreide lijsten van stoffen, nieuwe of strengere milieukwaliteitsnormen, nieuwe procedures voor de beoordeling van bepaalde biologische kwaliteitselementen). Bovendien is, als gevolg van het "one out - all out"-beginsel, de vooruitgang die al bij de beoordeling van de status is geboekt, vaak niet zichtbaar.

Wanneer alleen naar de resultaten van de beoordeling van de toestand wordt gekeken, kan geen verbetering van de toestand van de oppervlaktewaterlichamen worden vastgesteld. Voor het derde en laatste beheerplan zal dan ook worden getracht gebruik te maken van aanvullende analyses of extra kaarten om de positieve effecten van de reeds uitgevoerde maatregelen beter aan te tonen.

In dit verband moet ook worden opgemerkt dat veel Luxemburgse oppervlaktewaterlichamen vaak een meervoudige belasting ondergaan (b.v. diffuse en/of puntbelasting, plus morfologische en/of hydrologische belasting) die een negatieve invloed hebben op hun toestand. In het algemeen moeten al deze problemen worden opgelost voordat een verbetering kan worden geconstateerd bij de beoordeling van hun status.

België – Wallonië

In 2018 had 50% van de oppervlaktewaterlichamen in het Waalse deel van het ISGD Maas de milieudoelstelling bereikt, hetzij een goede toestand, een goed potentieel of een zeer goede toestand. De deelstroomgebieden van de Lesse, de Ourthe en de Amblève vertonen de beste percentages waterlichamen die hun doelstellingen hebben bereikt, met respectievelijk 90%, 86% en 70% conformiteit. Anderzijds hebben 78% van de waterlichamen van de Samber en 77% van de waterlichamen van de Maas stroomafwaarts hun doelstelling van een goede ecologische toestand of een goed potentieel niet bereikt, omwille van een grotere bevolkingsdichtheid en een grotere druk van de landbouw. Hydromorfologische veranderingen verklaren deels deze resultaten.

De belangrijkste vooruitgang werd geboekt dankzij de sanering van huishoudelijk afvalwater die nu in overeenstemming -met de wetgeving verloopt of door de daling van bepaalde industriële lozingen, maar de milieudoelstelling wordt nog steeds niet bereikt. Verdere verbeteringen zijn slechts mogelijk als alle verantwoordelijke sectoren zich er samen voor inzetten.

België – Vlaanderen

Van de 18 oppervlaktewaterlichamen in het Vlaamse deel van het ISGD Maas zijn er 4 waarvoor de ecologische toestand gelijk blijft. Voor 11 waterlichamen gaat de ecologische toestand erop vooruit t.o.v. de vorige cyclus, voor 3 waterlichamen verslechtert de ecologische toestand (telkens van matig naar ontoereikend). Slechts één oppervlaktewaterlichaam behaalt de goede ecologische toestand.

Als gekeken wordt naar de individuele kwaliteitselementen en als enkel de significante vooruit- en achteruitgangen in beschouwing worden genomen, dan:

- wordt er voor fyto-benthos in 7 waterlichamen vooruitgang geboekt; de andere waterlichamen blijven status quo of er is geen vergelijking mogelijk
- wordt er voor fytoplankton in 3 waterlichamen een (tijdelijke) achteruitgang vastgesteld; in de andere waterlichamen is fytoplankton niet relevant of is er een status quo
- wordt er voor macrofyten geen enkele achteruitgang vastgesteld, maar ook geen enkele vooruitgang (alle waterlichamen status quo of geen vergelijking mogelijk)
- wordt er voor macro-invertebraten in 4 waterlichamen vooruitgang geboekt en in 2 waterlichamen een (tijdelijke) achteruitgang vastgesteld; de andere waterlichamen blijven status quo
- wordt er voor vissen in 1 waterlichaam vooruitgang geboekt en in 1 waterlichaam een achteruitgang vastgesteld; de andere waterlichamen blijven status quo of er is geen vergelijking mogelijk

De kwaliteitselementen fyto-benthos en macro-invertebraten gaan er dus het meest op vooruit. Fytoplankton daarentegen scoort vaak slechter dan in de vorige cyclus, vermoed wordt dat dit vooral te maken heeft met de droge zomers van 2017 en 2018.

Wat de fysisch-chemische beoordeling betreft, gaat deze er voor 14 waterlichamen op vooruit, voor 4 waterlichamen blijft de fysisch-chemische toestand gelijk. Meestal gaat het om een vooruitgang met 1 klasse, maar voor 2 waterlichamen gaat de fysisch-chemische toestand 2 klassen vooruit en voor één waterlichaam zelfs 3 klassen.

Op fysisch-chemisch vlak tekent de vooruitgang zich dus duidelijker af dan op biologisch vlak.

Net zoals in de vorige cyclus is de chemische toestand voor geen enkel oppervlaktewaterlichaam goed, vooral door de aanwezigheid van alomtegenwoordige stoffen.

Duitsland

Het aandeel van de sterk veranderde oppervlaktewaterlichamen in het Noordrijn-Westfaalse deel van het stroomgebied van de Maas bedraagt ongeveer 60 %, dat van de kunstmatige oppervlaktewaterlichamen ongeveer 6 %. In totaal heeft 12,2 % van de lengte van de onderzochte rivieren momenteel een goede of zeer goede ecologische toestand of potentieel. De algemene ecologische toestand vertoont een duidelijke driedelige structuur: het stroomgebied van de bovenrivier heeft een opmerkelijk hoog percentage waterlichamen die in goede of zeer goede toestand verkeren. Het bestaat hoofdzakelijk uit lage, beboste bergketens en heeft daardoor het laagste aandeel structureel ontoereikende riviertrajecten. Ook de nutriëntenbelasting is laag. De benedenloop van de Roer en het stroomgebied van de Schwalm zijn daarentegen duidelijk door de mens beïnvloed. Het stroomgebied van de Niers en delen van de benedenloop van de Roer vertonen de ernstigste aantasting: hier wordt de goede ecologische toestand geenszins bereikt. De waterlopen hier zijn op een onnatuurlijke manier ontwikkeld overeenkomstig de dominante gebruiksfuncties, worden gedeeltelijk intensief onderhouden en de beoordelingen liggen overwegend in het bereik "matig", "ontoereikend" en "slecht". Dit is hoofdzakelijk te wijten aan het intensieve gebruik van de landbouw over een groot gebied en, plaatselijk, aan de aantasting door woon-, industrie- en handelsgebieden.

13 % van de in totaal 229 oppervlaktewaterlichamen bereikt de doelstelling van goede ecologische toestand/potentieel. De reden voor het falen van de overige 87 % ligt in het macro-zoöbenthos voor 136 oppervlaktewaterlichamen, in de visfauna voor 88 oppervlaktewaterlichamen en in de macrofyten voor 72 oppervlaktewaterlichamen. Vanwege de overschrijding van de milieukwaliteitsnorm voor kwik in biota in het hele gebied en de verontreiniging met andere alomtegenwoordige stoffen zoals PBDE's en PAK's, bereikt geen enkel oppervlaktewaterlichaam de doelstelling van een goede chemische toestand, ook geen van de 2 meren en 5 dammen. Als de alomtegenwoordige stoffen buiten beschouwing worden gelaten, bereikt 73% van de oppervlaktewaterlichamen een goede chemische toestand. De redenen waarom de resterende 27% de doelstelling niet haalt, zijn verontreiniging met

metalen (in 36 oppervlaktewaterlichamen), met pesticiden (in 9 oppervlaktewaterlichamen), met nitraten (in 15 oppervlaktewaterlichamen) en met andere stoffen (in 20 oppervlaktewaterlichamen).

Gedurende de 2de beheercyclus werden tal van maatregelen genomen om de verontreiniging, die te wijten is aan de afvoer van afvalwater, hydromorfologische schade en lozingen van stoffen, terug te dringen. Deze maatregelen hebben geleid tot een lichte verbetering van de toestand van de waterlopen. Het effect van veel van deze maatregelen zal echter pas op lange termijn zichtbaar worden, zodat de verdere verbetering als gevolg van de reeds uitgevoerde maatregelen pas over enkele jaren zichtbaar zal zijn.

Nederland

Voor veel maatregelen uit SGBP 2 (2016-2021) is de uitvoering ver gevorderd, zeker als ook het deel “in uitvoering” daarbij wordt meegeteld. Wel valt op dat voor maatregelen in de categorie “regulering waterbeweging en hydromorfologie” net als in 2018 de uitvoering het minst ver gevorderd is. In deze categorie maatregelen is – meer dan in andere categorieën – het verwerven en of herinrichting van gronden/ wateren een belangrijk onderdeel. Voor onder andere het aanleggen van natuurvriendelijke oevers lijkt het tempo van de aanleg ook beduidend achter te blijven ten opzichte van SGBP 1 (2009-2015).

In 2020 voldoet in het stroomgebied Maas 95% van de beoordeelde waterlichamen aan de milieukwaliteitseisen voor prioritaire stoffen exclusief de alomtegenwoordige PBT's en 66% als de alomtegenwoordige PBT's worden meegenomen. In 2015 was dit 59% voor prioritaire stoffen, exclusief de alomtegenwoordige PBT's en 53% als ook de alomtegenwoordige PBT's worden meegenomen.

Vanwege de in de KRW gebruikte one-out-all-out methode, is het percentage waterlichamen dat voldoet aan het geheel van KRW-doelstellingen laag, omdat als één parameter niet voldoet, het gehele waterlichaam niet voldoet.

Verder is de biologische toestand verbeterd ten opzichte van voorgaande planperiodes. Binnen het stroomgebied van de Maas verkeren de individuele biologische parameters van de waterlichamen tussen de 19% (voor de slechtste parameter) tot 68 % (voor de beste parameter) in een goede toestand. Op dezelfde manier scoren de biologische parameters voor 76 – 98 % van de waterlichamen goed tot matig in stroomgebied Maas. In 2015 waren de biologische parameters in slechts 15 % – 53 % in de goede toestand.

Wat betreft de vrije migratie van vissen, verdient het startsein voor de gedeeltelijke openzetting van de Haringvlietsluizen (project De Kier) in 2018 een speciale vermelding. De eerste echte openingsoperaties konden pas in januari 2019 worden uitgevoerd omwille van de aanhoudende droogte. De lancering van het project « de Kier » maakte het dus mogelijk een belangrijk obstakel voor de vrije migratie van trekvis aan te pakken, daar de Haringvlietsluizen echt de toegangspoort zijn naar het hele hydrologische systeem van de Maas en de Rijn.

7.4. Doelstellingen voor grondwaterlichamen

7.4.1. Overzicht van het stroomgebied van de Maas

Tot op heden en op basis van voorlopige schattingen zal 58 tot 67 %¹² van de grondwaterlichamen in het ISGD Maas in 2027 de doelen van de KRW bereiken (bijlage 16). Voor de andere is een aanvullende termijnverlenging of een minder strenge doelstelling nodig, vooral vanwege de niet bereikte chemische toestand (bijlage 17).

7.4.2. Beoogde reducties

Verbetering van de chemische toestand van de grondwaterlichamen is nodig. Het betreft vooral de vermindering van verontreiniging door nitraten en pesticiden. Het bereiken van de kwantiteitsdoelen vraagt geen specifieke actie van de IMC. Dit wordt nationaal of bilateraal opgepakt.

7.4.3. Beoordeling van de vooruitgang die is geboekt bij het bereiken van de milieudoelstellingen voor oppervlaktewater

De bij het uitvoeren van de milieudoelstellingen geboekte vooruitgang wordt door iedere partij beoordeeld

Frankrijk

Het nitraatgehalte in het water beheersen is al meer dan 25 jaar een prioriteit, met name met de goedkeuring van de Nitraatrichtlijn in 1991. Voor het grondwater dat meer dan 90 % van het water produceert dat in het stroomgebied van Rijn en Maas wordt verbruikt, is de naleving van de kwaliteitsdoelstellingen voor drinkwater de grootste uitdaging. 6 % van de monitoringpunten van het stroomgebied Rijn-Maas hebben minstens één keer de toegestane maximale waarde van 50 mg/l nitraat voor de drinkwaterdistributie overschreden in de laatste 5 jaar en 6 % deed zich voor in een risicozone (40 tot 50 mg/l).

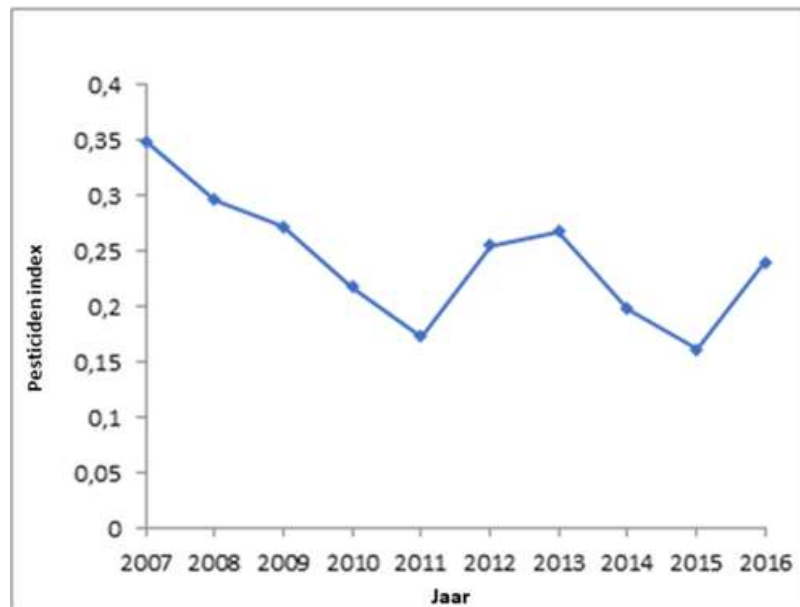
Driekwart van de punten voldoen echter aan de beoogde 25 mg/l die door de Wetenschappelijke Raad van het Comité van het stroomgebied Rijn-Maas werd vastgesteld om het risico op eenmalige overschrijdingen van 50 mg/l zeer sterk te beperken.

De analyse van de trends van de impact van pesticiden op het water blijft zeer moeilijk betrouwbaar te meten, omwille van de talrijke technische problemen, de diversiteit van de moleculen die in aanmerking moeten worden genomen, het ontbreken van de analytische protocollen bestemd voor de monitoring van weinig of slecht gekende metaboliëten, de veranderingen in de analytische prestaties, veranderingen in de monitoringnetwerken, geen maandelijkse bemonsteringstijd (...).

Er werd een globale index ontwikkeld om de evolutie van de toxiciteit van de pesticiden in het water aan te tonen en rekening te houden met alle bovengenoemde pesticiden. Uit deze index

¹² Afhankelijk van het natuurlijk herstelpercentage.

blijkt dat er een lichte daling zou zijn in het grondwater tussen 2007 en 2016 (Figuur 16) en een grote meerjarenvariabiliteit.

Figuur 16: Pesticiden index in het grondwater van het Franse stroomgebied Rijn-Maas

Luxemburg

In Luxemburg worden alle grondwaterlichamen toegewezen aan het internationale stroomgebiedsdistrict van de Rijn, zodat er geen informatie kan worden geleverd voor het ISGD Maas.

België – Wallonië

Van de 21 grondwaterlichamen van het Waalse deel van het ISGD Maas zijn er 14 in goede toestand. 7 waterlichamen hebben een slechte chemische toestand (geen enkel waterlichaam heeft een slechte kwantitatieve toestand). Dit aantal is niet veranderd tussen het 2de en het 3de SGBP.

Van deze 7 grondwaterlichamen met een slechte toestand, zijn er 3 slecht alleen voor nitraten, 2 voor nitraten en pesticiden, 1 alleen voor pesticiden en 1 voor ammonium.

Er werden trendanalyses uitgevoerd op de tijdsreeksen van alle verontreinigende stoffen die werden waargenomen in de waterlichamen met een slechte toestand of waarin een risico werd vastgesteld. Deze trendanalyses, op de schaal van het waterlichaam, werden niet alleen uitgevoerd op basis van het oordeel van deskundigen, maar ook op basis van een louter statistische methodologie die in 2014 werd ontwikkeld voor nitraten, en uitgebreid tot alle andere parameters in 2020.

Op de 3 door nitraten gedegradeerde waterlichamen stellen we het volgende vast:

- Een ombuiging van de trend van de nitraatconcentratie in het waterlichaam RWM142 (kalksteen en zandsteen in het stroomgebied van de Vesder). De dalende trend wordt statistisch bevestigd en wijst erop dat kort na 2021 de goede toestand zal worden bereikt als deze neerwaartse trend aanhoudt;
- Een stabilisatie van nitraatconcentraties in het waterlichaam RWM041 (zand en krijt van het stroomgebied van de Mehaigne), die in de periode 2014-2019 werd vastgesteld;
- Een stijgende trend van de nitraatconcentraties ten westen van het waterlichaam RWM151 (Krijt van het Land van Herve), terwijl de concentraties elders aanzienlijk afnemen.

Op de 2 grondwaterlichamen die gedegrademd zijn door nitraten en pesticiden:

- Zetten de nitraatconcentraties van het waterlichaam RWM052 (zanden van Brussel van het stroomgebied van de Haine en de Samber), hun trage maar significante neerwaartse trend voort, een daling die al werd waargenomen bij het begin van de 2de SGBP's; de uitgevoerde trendanalyse wijst ook op een zeer trage daling van de pesticide concentraties;
- En er wordt duidelijk en opwaartse trend van nitraten en bentazon vastgesteld voor het waterlichaam RWM040 (Krijt van het stroomgebied van de Jeker).

Het grondwaterlichaam dat uitsluitend door pesticiden is gedegrademd, RWM011 (kalksteen van het Noord-Maas stroomgebied), dat aan het begin van de 2de SGBP's een opwaartse trend vertoonde van de bentazon concentraties, stabiliseert in de periode 2014-2019 en de concentraties nemen zelfs aanzienlijk af op verschillende monitoringlocaties.

Wat betreft de pesticiden die bepaalde waterlichamen degraderen, wordt de desfenyl-chloridazon (metabooliet van een pesticide) slechts sinds begin 2018 verplicht gemeten in het Waalse grondwatermonitoringnetwerk. De trendanalyse voor deze parameter kon bijgevolg niet worden uitgevoerd omwille van de korte monitoringperiode.

Voor het grondwaterlichaam M073 (alluvium en grind van de Maas tussen Engis en Herstal) dat voor ammonium werd gedegrademd, kon op de schaal van het waterlichaam geen significante trend worden vastgesteld.

België – Vlaanderen

Van de 10 grondwaterlichamen in het Vlaamse deel van het ISGD Maas, ging de toestand van één grondwaterlichaam (Kempens Aquifersysteem in Centrale Slenk) erop vooruit, omwille van een verbetering in de chemische toestand. Van geen enkel grondwaterlichaam gaat de toestand erop achteruit t.o.v. de toestandsbeoordeling die gebeurde in het kader van het SGBP 2.

M.b.t. de chemische toestand werd voor nitraat en pesticiden een trendanalyse uitgevoerd voor de freatische grondwaterlichamen. (Merk wel op dat de trendbeoordeling bepaald werd op een beperkte dataset, nl. op de meetreeksen waarvoor een statistische analyse uitgevoerd kon worden. De dataset waarvoor de trendbeoordeling bepaald werd, is dan ook kleiner dan de dataset waarmee de toestandsbeoordeling gedaan werd.)

Van de 5 freatische grondwaterlichamen die zich momenteel in een ontoereikende toestand voor nitraat bevinden, vertonen 4 grondwaterlichamen op meer dan 20 % van de meetreeksen een aanhoudend stijgende trend van de nitraatconcentratie.

Van de 3 freatische grondwaterlichamen die zich momenteel in een goede toestand voor nitraat bevinden, vertoont 1 grondwaterlichaam op meer dan 20 % van de meetreeksen een aanhoudend stijgende trend van de nitraatconcentratie.

Voor 2 grondwaterlichamen die zich in een goede toestand voor nitraat bevinden kon geen uitspraak gedaan worden m.b.t. de trend.

Voor pesticiden kon er voor de grondwaterlichamen in het ISGD Maas geen trendevolutie bepaald worden (o.m. door een grote hoeveelheid meetwaarden onder de detectielimiet).

Duitsland

Voor een goed derde van de grondwaterlichamen (oppervlaktaandeel) in het Noordrijn-Westfaalse deel van het stroomgebied van de Maas kan een goede toestand van de grondwaterkwaliteit worden geconstateerd. Het aantal grondwaterlichamen (GWL's) in ontoereikende chemische toestand is nog niet gedaald. In totaal zijn 18 van de 32 GWL's en bijna 60 % van de GWL-gebieden momenteel chemisch verontreinigd. In het grensgebied met Nederland verkeren de grondwaterlichamen bijna overal in een ontoereikende chemische toestand als gevolg van nitraat dat afkomstig is van intensief gebruik van landbouwgronden. Hoewel het mogelijk is geweest de nitraatverontreiniging gedeeltelijk terug te dringen, is het nog niet mogelijk geweest deze significant te verminderen. In veel grondwaterlichamen kan stagnatie bij een hoge verontreinigingsgraad worden waargenomen, en in 9 % van de GWL's (deel van de zone) is er momenteel zelfs sprake van een aanhoudende stijgende trend van het nitraat, wat relevant is voor de metingen. Slechts in 3 GWL's is de chemische belasting niet te wijten aan stikstofinbreng uit de landbouw (nitraat), maar aan de mijnbouw (pyrietoxidatie, slakkenbergen). Daarnaast is er de plaatselijke druk van pesticiden, ammonium en metalen. Er zijn veel maatregelen genomen om de verontreiniging van het grondwater te verminderen. Er is met name intensief overleg gepleegd met de landbouwers en er werden agromilieumaatregelen toegepast.

Nederland

De algemene chemische toestand is in 4 van de 5 grondwaterlichamen van de Maas als goed beoordeeld.

De kwantitatieve toestand is goed in 4 van de 5 grondwaterlichamen van de Maas. In het diepe pakket “Maas-Slenk” in Brabant en Limburg is de kwantitatieve toestand ontoereikend en de onttrekking hoger dan de aanvulling van het grondwater. Daar is ook het oordeel voor de trend in de stijghoogte van het grondwater ontoereikend. De interactie tussen grondwater en grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen is in twee grondwaterlichamen ontoereikend.

7.5. Coördinatie van de toestand en het doelbereik van de oppervlakte- en grondwaterlichamen aan de grenzen

Om coherentie te bewerkstelligen bij het bepalen van de toestand/potentieel van de aan de grens gelegen waterlichamen werd bi- en trilaterale afstemming van de staten en gewesten georganiseerd.

Waar mogelijk, hebben de verdragsluitende staten en gewesten van de IMC informatie uitgewisseld over de toestand van de oppervlaktewaterlichamen en de doelstellingen voor 2027, met inbegrip van de specifieke problemen die het bereiken van de doelen in de weg staan. De doelstellingen werden in de mate van het mogelijke geharmoniseerd voor 2027; eventuele verschillen werden onderzocht en toegelicht. Er zij op gewezen dat niet alle uitwisselingen konden worden uitgevoerd wegens het ontbreken van bepaalde Waalse gegevens als gevolg van verdragen bij de opstelling van de nationale beheerplannen in Wallonië. Het resultaat van deze uitwisselingen werd samengevat in de voor dit doel verstrekte overlegfiches voor oppervlaktewaterlichamen.

De partijen zetten ook de informatie-uitwisseling over de voortgang van de maatregelenprogramma's en over de resultaten van de monitoringprogramma's voort.

8. Economische analyse

Volgens artikel 5, lid 2 van de KRW hebben de staten en gewesten van de IMC de economische analyse van het watergebruik getoetst en bijgesteld om

- Rekening te houden met het beginsel van terugwinning van de kosten van waterdiensten (KRW, art. 9) volgens het beginsel dat de vervuiler betaalt;
- Zich een oordeel te vormen over de meest kosteneffectieve combinatie van maatregelen op het gebied van het watergebruik die in het maatregelenprogramma moeten worden opgenomen (KRW, art. 11).

De staten en gewesten van de IMC hebben informatie uitgewisseld over de geactualiseerde economische analyse van het watergebruik. Hieronder volgt een synthese van de kostenterugwinningsanalyse voor elke staat of gewest van het ISGD Maas.

Informatie-uitwisseling door de Verdragspartijen van de IMC heeft tot slot aangetoond, dat de wateren in het benedenstroomse deel van het ISGD Maas onderhevig zijn aan een zeer intensief economisch gebruik en dat dit deel van het stroomgebied een grote bevolkingsdichtheid kent (zie tabel 1). In de nationale prognoses van toekomstige ontwikkelingen is duidelijk zichtbaar, dat de grote belasting van de watervoorraden ook in de toekomst niet wezenlijk zal veranderen.

Frankrijk

Overeenkomstig de eisen van de Richtlijn heeft de analyse van de kostenterugwinning in het stroomgebied Rijn-Maas zich op de waterdiensten in deze drie sectoren (industrie, landbouw en huishoudens) gericht, waarbij de met huishoudelijke taken gelijkgestelde productieactiviteiten (les Activités de production assimilés domestiques (APAD)) afzonderlijk werden beschouwd.

Het bedrag van de financiële stromen tussen de verschillende categorieën van spelers werd ook in de verf gezet. Om alle monetaire uitwisselingen te vervolledigen-, werden twee andere categorieën van spelers toegevoegd, enerzijds « de belastingbetaler », die de fysieke personen vertegenwoordigt, maar anderzijds ook « het milieu ».

Kostenterugwinningspercentage per gebruiker

Het kostenterugwinningspercentage maakt het mogelijk de verhouding tussen de betaalde overdrachten en de ontvangen overdrachten te meten. Voor elke gebruikerscategorie werden twee kostenterugwinningspercentages berekend. Een eerste kostenterugwinningspercentage, zonder milieukosten, met inbegrip van de uitgaven van de gebruikers voor de collectieve diensten, plus de kosten voor eigen rekening en alle betaalde en ontvangen overdrachten. Een tweede percentage, omvat dezelfde elementen als het eerste, maar met inbegrip van de milieukosten.

Synthese van de terugwinningspercentages met en zonder milieukosten

	District Maas (2009)	District Maas (2009)	District Maas (2013-2016)	District Maas (2013-2016)
	Zonder milieukosten	Met milieukosten	Zonder milieukosten	Met milieukosten
Huishoudens	98%	93%	97%	75%
APAD	98%	102%	92%	69%
Industrieën	99%	98%	100%	90%
Landbouw	91%	38%	102%	60%

Tabel 9: Overzicht van de ontwikkeling van de terugwinningspercentages met en zonder milieukosten

Globaal genomen zijn de terugwinningspercentages, ongeacht de gebruikers, in het stroomgebied Rijn-Maas aanzienlijk beter in verhouding tot het voorgaande jaar. Het is echter belangrijk op te merken dat de formule voor de berekening van het terugwinningspercentage enigszins is gewijzigd om de berekening van de percentages in alle Franse stroomgebieden te harmoniseren. Aangezien het effect van de methode moeilijk te kwantificeren is, moet de ontwikkeling van de resultaten tussen twee situatiebeschrijvingen met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

We kunnen een verslechtering van de terugwinningspercentages vaststellen door de milieukosten erin op te nemen, ongeacht het geografisch niveau of de bestudeerde economische speler. Het percentage gaat het meest achteruit in de categorie landbouwers (-26 punten).

De details van de methodologie en de berekeningen worden integraal beschreven in het document « Beschrijving van de Districten Rijn en Maas, Franse deel – Elementen van de diagnose¹³ », aangenomen en goedgekeurd in december 2019.

Luxemburg

De waterprijs en de terugwinning van de kosten inherent aan het watergebruik zijn geregeld in de artikelen 12 tot en met 17 van de Luxemburgse waterwet van 19 december 2008.

Met het oog op de kostendekking bestaan de heffingen die de gemeenten de gebruikers van waterdiensten opleggen, elk uit een gedeeltelijke heffing voor drinkwater en een gedeeltelijke heffing voor afvalwater. In overeenstemming met de eisen van artikel 12 van de Waterwet wordt in de waterprijsstellingssystemen een onderscheid gemaakt tussen vier sectoren. Dit zijn de industrie, de huishoudens, de landbouw en de horeca, die elk een passende bijdrage moeten leveren om de kosten te dekken.

Vanaf 1 januari 2010 kunnen de volledige kosten voor planning, bouw, exploitatie, onderhoud en instandhouding van de infrastructuur voor watervoorziening en afvalwater, met inbegrip van afschrijvingen, worden verhaald op de heffing voor water voor menselijke consumptie en op de heffing voor afvalwaterzuivering. De prijs van water vloeit onder meer voort uit deze twee heffingen, die de gemeenten en lokale autoriteiten moeten innen. Dit stelt gemeenten in staat om de drinkwater- en afvalwaterinfrastructuur duurzaam op een hoog

¹³ <https://www.eau-rhin-meuse.fr/les-domaines-d'intervention-eau-et-gouvernance/letat-des-lieux-2019>

kwaliteitsniveau te houden. Aangezien de prijs van het water en de regeling van de heffingen door elke gemeente worden vastgesteld, kan de waterprijs van gemeente tot gemeente verschillen.

Om rekening te houden met de kosten voor het milieu en de kosten inherent aan de hulpbronnen zijn twee extra staatsbelastingen ingevoerd, de belasting op wateronttrekking en de belasting op afvalwaterlozing. De opbrengsten van deze belastingen worden volledig overgedragen aan het waterbeheerfonds, dat financiële staatssteun verleent aan projecten in de sector waterbeheer.

België – Wallonië

Wallonië heeft een systeem van milieubelastingen/heffingen voor de uitvoering van de beginselen van de kostenterugwinning en van 'de vervuiler betaalt', in overeenstemming met de bepalingen van artikel 9 van de KRW.

Voor de diensten in verband met het watergebruik heeft Wallonië twee financiële instrumenten opgezet om de uitrol van het kostenterugwinningsbeginsel te waarborgen (artikel D.228 van het Waterwetboek): de Reële Distributiekost (Coût-Vérité Distribution (CVD)) en de Reële Saneringskost (CVA). De CVD en de CVA worden gefactureerd aan de economische sectoren die gebruik maken van drinkwaterbronnen en garanderen de volledige terugwinning van de kosten van de openbare drinkwaterproductie/-distributiedienst en van de kosten van de collectieve saneringsdienst.

Voor de milieukosten werden er andere financiële instrumenten ingevoerd om de uitrol van het beginsel van de kostenterugwinning door de economische sectoren te waarborgen. Het gaat om de belasting op de lozing van industrieel afvalwater, de belasting op de lozing van huishoudelijk afvalwater, de heffingsbijdrage op de onttrekking van grondwater dat niet drinkbaar kan worden gemaakt, de heffingsbijdrage op de onttrekking van water dat drinkbaar kan worden gemaakt, enz.

De 1ste waterbeheerplannen per stroomgebiedsdistrict (periode 2010/2015) die door de Waalse regering werden goedgekeurd op 27/6/2013 voorzagen maatregelen om de financiële stromen van het waterbeleid te hervormen om het beginsel van de kostenterugwinning te verbeteren en volledig te voldoen aan de bepalingen van artikel 9 van de richtlijn. Deze maatregelen werden ten uitvoer gelegd door het decreet van het Waalse Parlement van 14 december 2014: ze omvatten de hervorming van het belastingstelsel op industrieel afvalwater, de hervorming van het belastingstelsel voor diffuse verontreinigingsbronnen uit de agrarische bronnen (met de invoering van de belasting op milieulasten die door de landbouwbedrijven worden gegenereerd), de invoering van een heffing op de onttrekking van oppervlaktewater dat niet drinkbaar kan worden gemaakt, enz.

België – Vlaanderen

In Vlaanderen worden 4 waterdiensten onderscheiden:

- Publieke (drink-)waterproductie en -distributie
- Publieke inzameling en zuivering van afvalwater
- Zelfvoorzieningen inzake waterproductie
- Zelfvoorzieningen inzake zuivering van afvalwater

Kostenterugwinning voor de publieke (drink-)waterproductie en -distributie

Alle kosten voor publieke watervoorziening, zowel voor investeringen als voor exploitatie, worden volledig doorgerekend aan de abonnees via de integrale waterfactuur. Er kan dus besloten worden dat er globaal gezien een volledige kostenterugwinning (100 %) is voor publieke drinkwaterproductie en -distributie.

Kostenterugwinning voor de publieke inzameling en zuivering van afvalwater

Voor de publieke inzameling en zuivering van het afvalwater bedraagt de kostenterugwinning momenteel 78 % op bovengemeentelijk niveau. De kostenterugwinning op gemeentelijk niveau bedraagt momenteel 75 %.

Kostenterugwinning voor de zelfvoorzieningen inzake waterproductie

Aangezien de eigen waterwinners geen subsidies ontvangen voor de infrastructuur die ze aanwenden om grondwater op te pompen of oppervlaktewater te capteren, is hier sprake van een 100 % kostenterugwinning, voor wat de private kosten betreft. Wat de terugwinning milieu- en hulpbronkosten betreft, kan gesteld worden dat deze kosten teruggewonnen worden via de grondwaterheffing, de retributie op oppervlaktewatercaptatie, gezien deze heffingen geen financierend karakter hebben maar eerder regulerend werken.

Kostenterugwinning voor de zelfvoorzieningen inzake zuivering van afvalwater

Industriële bedrijven krijgen doorgaans geen subsidies voor de infrastructuur die ze aanwenden om hun afvalwater te zuiveren. Voor hen is er dus sprake van een 100 % kostenterugwinning. Aan landbouwbedrijven en aan huishoudens worden er in sommige gevallen wel subsidies verstrekt voor het aanleggen van zuiveringssystemen. Wat de terugwinning milieu- en hulpbronkosten betreft, kan gesteld worden dat deze kosten teruggewonnen worden via de heffing op waterverontreiniging voor oppervlaktewaterlozers, gezien deze heffingen geen financieel karakter hebben maar eerder regulerend werken.

Duitsland

In Duitsland wordt de kostenterugwinning toegepast op het gebied van afvalwaterzuivering en drinkwatervoorziening. De wetgeving legt al tientallen jaren de toepassing van de reële prijs op voor water. De studies die tot op heden zijn gevoerd tonen aan dat kostenterugwinning in de praktijk bijna 100 % bedraagt, zowel voor de afvoer van afvalwater als voor de drinkwatervoorziening. De vereiste internalisering van de milieukosten die voorzien is voor de hulpbronnen in het kader van de terugwinning van de kosten wordt in Duitsland met name uitgevoerd door middel van twee instrumenten, t.t.z. de wateronttrekkingsheffing („Wasserentnahmeentgelte“) van de Duitse Länder en de federale heffing op afvalwater („Abwasserabgabe“).

Nederland

De totale kosten om Nederland te beschermen tegen overstromingen en te zorgen voor voldoende en schoon (drink)water bedragen 7,3 mld euro (2018). Hiervoor dragen waterschappen 42 %, gemeenten 20 %, drinkwaterbedrijven 21 %, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 15 % en provincies 2 %. Daarnaast wordt ruim € 1 mld besteed aan vaarwegbeheer. Samen is dit ruim 1 % van het Bruto Binnenlands Product. Vrijwel alle kosten van waterkwaliteitsbeheer worden gefinancierd door heffingen van waterschappen en gemeenten en de kostprijs van drinkwater.

Nederland onderscheidt vijf waterdiensten waarvan de kostenterugwinning rond de 100 % is:

- Productie en levering van water;
- Inzamelen en afvoeren van hemel- en afvalwater;
- Zuiveren van afvalwater;
- Grondwaterbeheer;
- Regionaal watersysteembeheer.

Naar verwachting investeren de Waterschappen en de Rijksoverheid in de periode 2022-2027 280 miljoen euro in het stroomgebied van de Maas. De waterschappen investeren in het voorkomen van verdere achteruitgang en voor de verbetering van de toestand van grond- en oppervlaktewater van de Maas. Daarnaast investeert de Rijksoverheid in het hoofdwatersysteem.

9. Maatregelenprogramma's van de staten en gewesten van het ISGD Maas, rekening houdend met de belangrijke waterbeheerkwesties

Om de doelen, zoals bepaald in artikel 4 van de KRW, te verwezenlijken verplicht artikel 11 van de KRW de lidstaten om maatregelenprogramma's op te stellen.

Op basis van de uitkomsten van de monitoringprogramma's en van de beschikbare expertise hebben de IMC-verdragspartijen de waterlichamen geïdentificeerd waarvoor de kans bestaat dat ze in 2027 de milieudoelen van de KRW niet zullen bereiken.

Om de milieudoelen te verwezenlijken werden door de IMC-verdragspartijen passende maatregelenprogramma's opgesteld.

De maatregelenprogramma's bevatten 'basismaatregelen' (d.w.z. de uitvoering van communautaire richtlijnen die van kracht zijn) en zo nodig 'aanvullende maatregelen' als met de uitvoering van de basismaatregelen de doelen van de KRW niet kunnen worden bereikt.

Bij de uitwerking van de beheerplannen hebben de IMC-verdragspartijen de nationale c.q. gewestelijke maatregelenprogramma's zoveel mogelijk afgestemd om een antwoord te geven op de belangrijke waterbeheerkwesties van het ISGD Maas.

Een overzicht van de voor het ISGD Maas van belang zijnde nationale/gewestelijke maatregelen wordt gepresenteerd in bijlage 18.

9.1. Hydromorfologische veranderingen

9.1.1. Verbetering van de ecologische continuïteit en andere maatregelen voor trekvissen

De ecologische continuïteit van een waterloop wordt gedefinieerd als de vrije migratie van levende organismen en hun toegang tot zones die noodzakelijk zijn voor hun voortplanting, groei, voeding of schuilplaats, het goede verloop van het natuurlijke transport van sedimenten en het goed functioneren van biologische reservoirs (verbindingen, met name laterale, en gunstige hydrologische omstandigheden).

Deze gezamenlijke doelstelling heeft ertoe geleid dat de IMC-partijen extra maatregelen hebben getroffen voor het herstel van de ecologische continuïteit van waterlopen.

De staten en gewesten in het ISGD Maas zijn actief bezig met (cf. bijlage 19):

- De uitvoering van hydromorfologische verbeteringen (verwijderen van dammen, bouw van visdoorgangen aan bestaande versperringen, bouw van afscherming en visgeleiding bij kunstwerken zoals waterkrachtcentrales en koelwaterinlaten voor de bescherming van stroomafwaarts trekkende vissen);
- Het herstel en de bescherming van wetlands;
- Het herstel van de verbindingen met oude meanders.

Het in 2011 door de IMC aangenomen "Masterplan Trekvissen in de Maas"¹⁴ vormt de basis voor de realisatie en uitvoering van zeer belangrijke en grootschalige maatregelen.

Het Masterplan omvat ook een inventarisatie van de 'grote trekvissen', zoals de paling, de zalm en de prik, van hun potentiële leefgebieden en van de bestaande knelpunten bij hun trek langs waterlopen. De belangrijkste gemeenschappelijke doelen van het Masterplan vormen het herstel van mogelijkheden tot migratie van grote trekvissen in de beide stroomrichtingen, de toename van de hoeveelheid paaiplaatsen en het herstel van levensvatbare populaties van diadrome trekvissen.

De IMC volgt jaarlijks de uitvoering op van het Masterplan 'Trekvissen in de Maas' en de internationale afstemming van de maatregelen. Een tiental jaren na het opstellen van dit masterplan kon een eerste balans worden opgemaakt¹⁵.

Hieronder vindt u een overzicht van de belangrijkste acties die voortvloeien uit de verschillende maatregelen van het masterplan Trekvissen.

Herstel ecologische continuïteit voor stroomopwaartse trek

Er wordt gewerkt aan het herstel van de ecologische continuïteit voor de stroomopwaartse trek. Als we ons baseren op de initiële situatie die werd waargenomen bij het opstellen van dit plan in 2010, werden 15 obstakels voor stroomopwaartse trek geruimd in de hoofdstroom van de Maas. Er zijn projecten om er in de toekomst nog meer weg te halen

In bijlage 21 wordt een overzicht gegeven van de huidige situatie (2020) op de hoofdstroom van de Maas.

Nederland zal bovendien door middel van een grootschalig onderzoeksprogramma het project "De kier" (zie H. 7.3.3.) monitoren en de visdeskundigen zullen de gegevens over stroomopwaarts trekkende vissen analyseren, met inbegrip van de gegevens uit de stroomopwaarts gelegen oeverstaten. Uit de eerste voorlopige resultaten van de

¹⁴ Rapport "Trekvissen in de Maas" (IMC 2011) (http://www.meuse-maas.be/CIM/media/EspacePublic-Documents/Publications/2011/Rapport_Masterplan_octobre2011_n.pdf)

¹⁵ Voortgangsverslag over de uitvoering van het "Masterplan voor trekvissen in het stroomgebied van de Maas" (2011-2020). http://www.meuse-maas.be/CIM/media/RAPPORT-GRAND-PUBLIC-POISSONS/Rapport%20grand%20public/Rapport-grand-public_Mecol_21_12def_n.pdf

monitoringstudies blijkt echter al dat de gedeeltelijke opening van het Haringvliet een positief effect heeft op de vistrek van en naar de Noordzee.

Ontwikkeling reproductie- en opgroehabitats

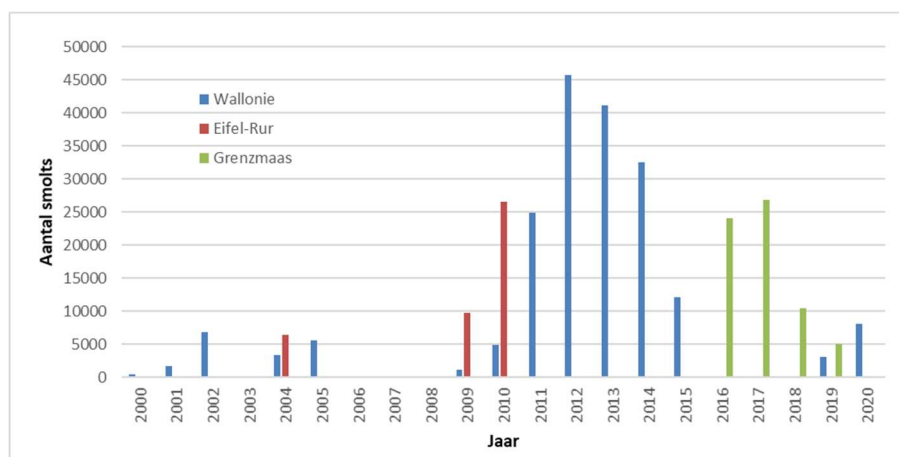
Naast de maatregelen voor de ecologische continuïteit van de rivier worden op veel plaatsen in het Maasstroomgebied maatregelen uitgevoerd voor de ecologische ontwikkeling van de watersystemen (natuurherstelmaatregelen). Deze maatregelen dienen vaak om geschikte paaigronden en habitats voor jonge vis te creëren. Veel maatregelen zijn ook gericht op de verbetering van het aquatisch milieu voor een breed scala van planten en dieren, niet alleen voor trekvis (zie H. 9.1.2).

Bijlage 20 geeft een overzicht van de potentiële habitats voor paling, één van de doelsoorten in het stroomgebied van de Maas.

Uitzettingen van trekvis

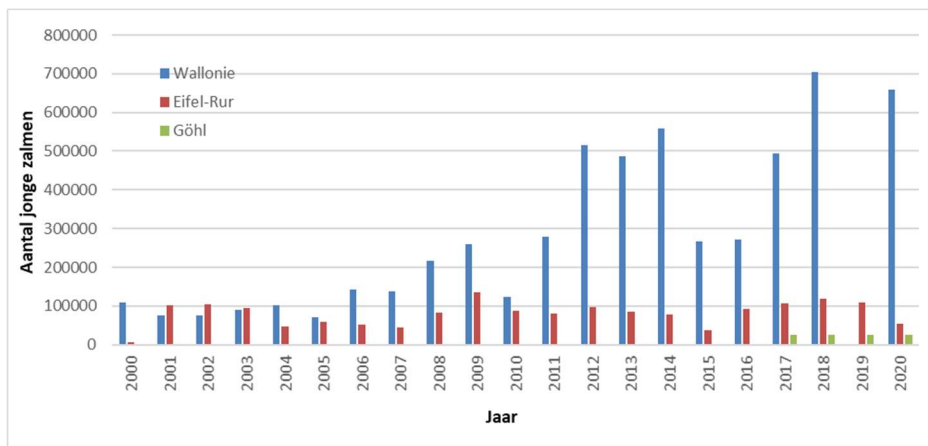
In de verschillende staten en gewesten loopt al geruime tijd een programma voor het uitzetten van trekvis (zalm, zeeforel en aal). Dit zal worden voortgezet in de komende jaren

Sinds de jaren 2000 werden vele duizenden jonge zalmen uitgezet op verschillende plaatsen in het ISGD Maas (Figuur 17).

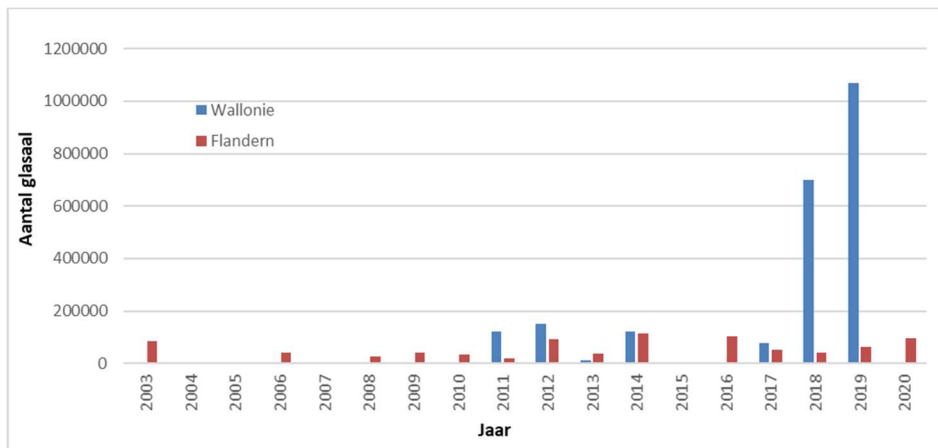
Figuur 17: Aantal uitgezette smolts in het ISGD Maas sinds 2000

Het aantal uitgezette jonge zalmen in het Maasstroomgebied is sinds 2012 opgetrokken naar een 600.000-tal exemplaren (Figuur 18).

Figuur 18: Aantal uitgezette jonge zalmen in het ISGD Maas sinds 2000

In het ISGD Maas wordt ook al vele jaren glasaal uitgezet (Figuur 19).

Figuur 19: Aantal uitgezette glasalen in het ISGD Maas sinds 2000

Bevorderen continuïteit en doeltreffendheid van stroomafwaartse trek

Onderzoeken wijzen op een ernstige verstoring van de stroomafwaartse trek van schieraal en smolt van zalm en van zeeforel.

Nederland hanteert al enkele jaren een norm van maximaal 10 % visschade voor alle waterkrachtcentrales in het Nederlands gedeelte van de Maas. Er is een nieuwe landelijke beleidsnorm aangenomen die nieuwe waterkrachtcentrales een maximale schade van 0,1 % oplegt.

In Nederland werden nieuwe visveilige turbinesystemen ontwikkeld, maar deze zijn nog niet in bedrijf gesteld. Verder heeft Nederland de waterkrachtcentrales in Linne en Lith opgelegd om tijdens de trekperiode van smolt (april, mei) een 50-50 debietsverhouding te handhaven tussen stuw en turbine om een vermindering van de sterfte bij stroomafwaarts trekkende smolt te bekomen.

Voor de openbare dienstconcessies voor nieuwe waterkrachtcentrales in bevaarbare waterlopen of bij de vernieuwing van vergunningen voor oudere centrales past Wallonië drempelwaarden toe voor schade aan vissen, die in de exploitatievergunningen zijn opgenomen. Voor nieuwe exploitatievergunningen is ook regelmatig een milieucompensatie nodig voor de reststerfte (vissterfte onder de toegestane grens).

Onder druk van de richtlijnen van de Waalse overheid over de vrij vismigratie van vis hebben EDF/Luminus en enkele andere Waalse partners in een LIFE EU-project zich in 2017 verbonden tot acties die gericht zijn op het bestuderen en beperken van de schade aan de vissen in de Waalse waterkrachtcentrales aan de Maas tussen Namen en de Nederlandse grens. In het kader van het project "Life4Fish" zullen twee experimentele installaties worden gebouwd om de vissen bij de stroomafwaartse trek door de waterkrachtcentrales te leiden en zal de werking ervan worden geëvalueerd.

Voor hydro-elektrische operaties op niet bevaarbare waterlopen geeft de beheerder voorrang aan de uitrol van de best beschikbare technologieën (turbines of waterinlaten) tijdens de procedures voor het verkrijgen van vergunningen.

In Vlaanderen werd een meerjarenonderzoek uitgevoerd naar het effect van het afleiden van stroomafwaarts migrerende trekvisseren naar het Albertkanaal en naar de visveiligheid van een nieuwe waterkrachtcentrale met Archimedesschroeven bij de sluiscomplexen in dit kanaal.

In Frankrijk werd beslist om 3 nieuw te bouwen waterkrachtcentrales in de Maas uit te rusten met VLH-turbines die weinig of geen directe vischade veroorzaken.

Visserijmaatregelen

Alle staten en gewesten in het Maasstroomgebied hebben een voldoende strenge wetgeving om de vangst van de verschillende trekvissoorten in te perken of te verhinderen. In Nederland zal daarnaast ter hoogte van de kering in het Haringvliet een visserij-vrije zone van 1500 m komen te gelden om zo de intrek van migrerende vis niet te verstoren.

9.1.2. Andere maatregelen om de wateren te herstellen en in hun natuurlijke staat terug te brengen

Naast de verbetering van de leefomstandigheden van de vissen (waaronder trekvisseren) en de rest van de aquatische biocenose, voeren de staten en gewesten ook andere maatregelen uit om de hydromorfologie te optimaliseren, waardoor aquatische habitats worden verbeterd of uitgebreid:

Kleine waterlopen of oude meanders opnieuw verbinden, zijarmen creëren, oevers op natuurlijke wijze aanleggen, uiterwaarden verlagen of verbinden, natuurlijke waterloopdynamiek bevorderen, enz.

9.2. Oppervlaktewater: Vermindering van de toevoer van stoffen en verontreiniging uit puntbronnen en diffuse bronnen

Emissies van stoffen in oppervlaktewateren zijn ofwel afkomstig van puntbronnen ofwel van diffuse bronnen.

Relevante puntbronnen in het stroomgebied van de Maas zijn onder meer afvalwaterzuiveringsinstallaties, sommige industriële installaties (inbreng van proceswater, koelwater, verontreinigd regenwater), de mijnbouw en stortplaatsen.

De bronnen van diffuse verontreiniging lopen sterk uiteen: diverse stoffen van industriële of commerciële oorsprong, historische verontreiniging, zware metalen in de bodem (van antropogene of natuurlijke oorsprong), atmosferische depositie als gevolg van verbrandingsprocessen, inbreng van het gebruik van pesticiden door de landbouw, particulieren, enz.

De hieronder beschreven maatregelen worden gedifferentieerd naargelang van de bron waarop zij van toepassing zijn.

9.2.1. Vermindering van de toevoer van nutriënten in de oppervlaktewateren

De toevoer van nutriënten (stikstof, fosfor en organisch materiaal) kan leiden tot eutrofiëring (overbemesting) van waterlopen en een verhoogd verbruik van zuurstof in waterlopen.

Alle verdragsluitende partijen van de IMC streven er dan ook naar deze verontreiniging terug te dringen.

De maatregelen zijn zowel gericht op puntbronnen (voornamelijk huishoudelijk en industrieel afvalwater, zie H. 9.2.1) als op diffuse bronnen.

Uit bijlage 18 blijkt dat veel maatregelen regelgevend en toezichhoudend van aard zijn voor de landbouwsector en betrekking hebben op diffuse bronnen. Het betreft voorlichting aan de landbouwsector, onderzoek naar en toepassing van methoden van duurzame en waterverantwoorde bemestingspraktijken (voorschriften voor de opslag en behandeling van afvalwater van landbouwbedrijven, het aanwijzen van kwetsbare gebieden, beperkingen voor het gebruik van meststoffen, het inrichten van bemestingsvrije bufferstroken langs de waterlopen, winterbodembedekkers op akkerland, het meten van stikstofresten in de herfst, het afsluiten van oevers om de toegang van het vee te beperken, enz.).

In Nederland is gestart met het Deltaplan agrarisch Waterbeheer (DAW), waarin waterbeheerders en agrariërs samen maatregelen uitvoeren om emissies naar het oppervlaktewater te verminderen.

9.2.2. Optimalisering van de afvalwaterbehandeling en andere maatregelen om de lozing van verontreinigende stoffen in oppervlaktewateren te verminderen

Zoals blijkt uit bijlage 18, zijn veel nationale en gewestelijke acties ter vermindering van lozingen en verontreiniging gericht op de verbetering van de opvang en behandeling van huishoudelijk en industrieel afvalwater en regenwater

De afgelopen jaren is aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de bouw en modernisering van openbare afvalwaterzuiveringsinstallaties. In de meeste gemeenten of agglomeraties zijn nu waterzuiveringsinstallaties operationeel. De bouw en modernisering van de resterende faciliteiten in kleinere gemeenten zal worden voortgezet.

Naast de voltooiing van deze waterzuiveringsprogramma's focussen de verdragsluitende partijen van de IMC op de optimalisering van de afvoer van afvalwater en de modernisering van verouderde systemen. Sommige verdragsluitende partijen van de IMC voorzien ook in de scheiding van afvalwater en regenwater en de behandeling ervan.

Daarnaast werken de verdragsluitende partijen van de IMC aan een oplossing voor de druk die bij momenten veroorzaakt wordt door conventionele industriële verontreiniging (b.v. PAK's of metalen), die weliswaar hoofdzakelijk lokale gevolgen heeft, maar in sommige waterlopen een belangrijke bron van verontreiniging kan zijn. Zo worden puntbronnen in mijnen en op stortplaatsen doelbewust verminderd en wordt verontreinigd slib van diverse locaties verwijderd.

9.2.3. Vermindering van de uitstoot van Maasrelevante stoffen en andere verontreinigende stoffen in oppervlaktewateren

Prioritaire stoffen en Maasrelevante stoffen

De vermindering van de verontreiniging van oppervlaktewateren door prioritaire stoffen en bepaalde andere verontreinigende stoffen hangt nauw samen met de maatregelen voor de algemene vermindering van emissies uit diffuse en puntbronnen (zie H. 9.2.2). De reeds uitgevoerde maatregelen hebben de verontreiniging van de wateren in het stroomgebied van de Maas door prioritaire stoffen en bepaalde andere verontreinigende stoffen aanzienlijk verminderd. Verboden en beperkingen van het gebruik op andere rechtsgebieden hebben in belangrijke mate bijgedragen aan deze situatie.

Alomtegenwoordige prioritaire stoffen, zoals kwik of PBDE's, blijven problematisch; de verontreinigingsniveaus van deze stoffen in het water zijn hoofdzakelijk te wijten aan diffuse luchtverontreiniging, met inbegrip van atmosferisch transport over lange afstand en de afzetting van sedimenten als gevolg van lozingen in het verleden. Daarom duurt het jaren of decennia voordat de verontreiniging is verwijderd.

Om de lozingen van afvalwater in overeenstemming te brengen met de eisen van de KRW en meer bepaald haar dochterrichtlijn "Milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid" (Richtlijn 2013/39/EU), hebben de verdragspartijen van de IMC de specifieke vergunningsprocedures die de lozing van industrieel afvalwater regelen, herzien en geactualiseerd. Hiertoe zijn studies uitgevoerd naar de emissiebronnen van bepaalde stoffen,

werd er een selectie gemaakt van relevante economische sectoren en zijn, waar nodig, de vergunningsvoorwaarden voor lozingen herzien.

Micropolluenten (sporenverbindingen)

Een nieuwe uitdaging vormen de microverontreinigingen die in de conventionele zuiveringsinstallaties niet uit het afvalwater worden verwijderd. Geneesmiddelen voor mensen en dieren en hun metabolieten, röntgencontrastmiddelen, oestrogeen, cosmetica, biocide, anti-roestmiddelen en complexvormers worden tegenwoordig in alle waterlopen aangetroffen en enkele vragen specifieke aandacht. In deze gevallen moet rekening worden gehouden met de conclusies van de uitgevoerde studies op de gevolgen van deze stoffen voor het aquatisch milieu en voor de diverse vormen van watergebruik. In geval van risico's, moet worden getracht – in de mate waarin dit technisch en economisch mogelijk is – de stoffen bij de bron te beheersen of ze tegen te houden voordat ze in het milieu terecht komen. Voor deze stoffen zijn evenwel vaak nog geen Europese of nationale/regionale normen van toepassing.

Pesticiden

De maatregelen hebben betrekking op regelgeving en toezicht en handhaving door elke staat/elk gewest op basis van de uitvoering van de richtlijn tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (2009/128/EG). Het gaat om maatregelen zoals onderzoek en de toepassing van methoden van duurzame landbouw, voorlichting aan de landbouwsector, het aanwijzen van bijzondere gebieden met beperkingen voor het gebruik van pesticiden en gewasbeschermingsmiddelen, inrichten van spuitvrije zones in bufferstroken langs waterlopen en bijvoorbeeld campagnes om herbiciden niet in het publieke domein te gebruiken, het opleiden van mensen die geautoriseerd zijn om deze producten met een daarvoor vereiste licentie te gebruiken, etc.

Voor veel stoffen wordt een ketenaanpak gevolgd (registratie, beoordeling, vergunning en beperking van chemische stoffen). Het voorkómen dat chemische stoffen in het milieu terecht komen begint bij de toelating, die veelal op Europees niveau is geregeld.

Belangrijke stoffen bij de productie van drinkwater

De IMC fungeert als platform voor informatie-uitwisseling en bewaking van het geheel van stoffen dat al door de IMC-verdragspartijen wordt gemonitord en van de kennis op het gebied van 'nieuwe stoffen' en hun invloed op het ecosysteem en op bepaalde vormen van watergebruik, zoals bv. het gebruik voor de drinkwaterbereiding.

De Verdragspartijen van de IMC hebben, met de steun van de drinkwaterbedrijven, de lijst met belangrijke stoffen voor drinkwaterproductie geactualiseerd. Van de 14 stoffen die oorspronkelijk op deze lijst stonden is er één, meer bepaald TCPP, waarvan men oordeelt dat ze niet langer belangrijk is voor de productie van drinkwater. Er werden echter 16 nieuwe stoffen aan toegevoegd. De basisinformatie over de aanwezigheid van deze stoffen in het water van de Maas werd en wordt nog steeds op vrijwillige basis verzameld. Deze informatie zal in 2024/2025, te weten halfweg de 3e cyclus van de uitvoering van de KRW en vervolgens om de drie jaar worden onderzocht teneinde een overzicht van de beschikbare resultaten op

te stellen en deze te analyseren op basis van de nieuwe kennis en/of regelgevende ontwikkelingen.

In bijlage 22 staat de huidige lijst van 29 stoffen die van belang zijn voor de productie van drinkwater uit Maaswater.

9.2.4. Preventie en beperking van de gevolgen van de calamiteuze verontreinigingen die een grensoverschrijdend risico inhouden

Eén van de hoofddoelstellingen van het Internationaal Maasverdrag bestaat erin 'maatregelen ter voorkoming en bestrijding van calamiteuze waterverontreiniging af te stemmen, alsmede zorg te dragen voor de noodzakelijke informatiedoorgeleiding'.

Een calamiteuze verontreiniging is elke gebeurtenis die een plotselinge (zichtbare of gemeten) verslechtering van de waterkwaliteit van een waterloop kan veroorzaken die het gebruik ervan in gevaar kan brengen en /of een bedreiging kan zijn voor de mens, de flora, de fauna en het milieu. Een directe melding van een incident, de plotselinge overschrijding van een (gemeten) norm en/of van een zichtbare vervuiling resulteren in een melding van een calamiteuze verontreiniging.

De IMC beheert een waarschuwings- en alarmsysteem voor de Maas (WASM) om de gevolgen van deze calamiteuze verontreinigingen te voorkomen of te beperken en zorgt dan ook voor een efficiëntere controle door de bevoegde autoriteiten. Voor de Maasoeverstaten is een dergelijk systeem interessant omdat er stroomafwaarts van het stroomgebied verschillende oppervlaktewaterwinningspunten zijn die gebruikt worden voor de drinkwaterproductie.

De hoofdwaarschuwingsposten (HWP) zijn de knooppunten die de werking van het WASM waarborgen. Alleen die hoofdwaarschuwingsposten kunnen het WASM activeren. Elke verdragspartij beschikt over één HWP, er zijn er dus 7 (Bijlage 23). Via een computertoepassing die door de IMC werd ontwikkeld verstrekken de HWP's de informatie over de verontreinigingen van de waterlopen met grensoverschrijdende risico's die de waterkwaliteit kunnen aantasten en het gebruik ervan in gevaar brengen. De HWP's zijn 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar. De bevoegde autoriteiten kunnen op die manier snel worden geïnformeerd en met elkaar in contact worden gebracht wanneer er zich grensoverschrijdende incidenten voordoen.

Aanvankelijk werd het waarschuwings en alarmsysteem alleen opgevat voor alarm-meldingen bij ernstige verontreinigingen die naar verwachting ook gevolgen konden hebben voor de stroomafwaarts gelegen partijen.

In 2012 is het systeem uitgebreid met een zuivere informatiemodus zodat de partijen elkaar over en weer ook kunnen informeren en raadplegen over geconstateerde kleinere verstoringen van de waterkwaliteit.

Het computercommunicatiesysteem ter ondersteuning van het WASM, dat samen met de Internationale Scheldecommissie wordt beheerd, wordt geactualiseerd om de werking in te toekomst te garanderen.

Om de goede werking van het WASM en de correcte doorgeleiding van de informatie te controleren, worden maandelijks communicatietests georganiseerd. Het doel van deze tests is de communicatiekanalen te controleren. Elke hoofdwaarschuwingspost gaat maandelijks en om beurten een fictief alarm verzenden en de goede overdracht van de informatie aan de andere HWP's controleren; vervolgens stuurt deze een rapport naar de IMC.

Bovendien vindt er eenmaal per jaar een alarmoefening plaats, waarbij de functionaliteit van het WASM alsmede de communicatie met de nationale en regionale bestuursorganen in brede zin worden beoordeeld.

De resultaten en berichtgevingen van het voorbije jaar worden jaarlijks gepresenteerd en besproken tijdens een workshop van experts, afgevaardigden van de HWP's en de bevoegde autoriteiten.

9.3. Grondwater: Verbetering van de chemische toestand door vermindering van de diffuse toevoer van stikstof en pesticiden

De maatregelenprogramma's voor grondwater vereisen geen multilaterale coördinatie in het kader van de IMC. Voor de grondwaterlichamen die deel uitmaken van grensoverschrijdende grondwatervoerende lagen vinden bi- en trilaterale coördinaties plaats tussen de betrokken staten en/of gewesten.

De verontreiniging van het grondwater door nitraat en pesticiden is overwegend diffuus en vooral gerelateerd aan de landbouw (cf. 9.2).

De deels op aangepaste wetgeving gebaseerde maatregelen beogen de grondwaterlichamen te beschermen door het instellen van beschermingszones voor waterwinning, door het verminderen van verontreiniging door nutriënten via programma's voor het beheer van nitraat vanuit de landbouw en door het gebruik van pesticiden te beperken.

De staten en gewesten van de IMC voeren ook een intensieve landbouwkundige voorlichting uit om de input van stikstof en pesticiden terug te dringen.

Tal van de in hoofdstuk 9.2 genoemde maatregelen ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen een verhoogde toevoer van nutriënten en pesticiden leiden tegelijkertijd tot een verbetering van de chemische toestand van de grondwaterlichamen.

9.4. Waterkwantiteit

9.4.1. Vaker voorkomen en toegenomen ernst van periodes van lage waterafvoer

Belangrijke eisen met betrekking tot de waterkwantiteit in het ISGD Maas bestaan op het terrein van de koeling van elektriciteitscentrales, de toelevering van water voor de bereiding van drinkwater in België en Nederland en op het gebied van de scheepvaart op de Maas.

Maatregelen in het kader van duurzaam beheer van de watervoorraden en bestrijding van de effecten van droogte hebben tot doel het waterbeheer in het ISGD Maas in perioden van 'uitzonderlijk laagwater' te coördineren, de inname van oppervlaktewater bij waterschaarste te verminderen en het watergebruik door middel van voorlichting te beperken en te optimaliseren.

Het INTERREG IV B-project AMICE (2009 – 2013)¹⁶ heeft de aandacht gevestigd op het belang en de mogelijke gevolgen van toekomstige extreme laagwaters voor het ISGD Maas. Sinds 2017 stelt de IMC tijdens de zomerperiode een wekelijks geactualiseerd laagwateroverzicht van de gekozen meetpunten in de Maas en enkele van de zijrivieren op. In 2019/2020 heeft de IMC ook een plan van aanpak voor extreem laagwater in het stroomgebied van de Maas uitgewerkt. Dit plan van aanpak is beschikbaar op de website van de IMC¹⁷.

9.4.2. Toenemend risico op overstromingen

De IMC-verdragspartijen hebben afgesproken om de uitvoering van de Europese richtlijn (2007/60/EG) over de beoordeling en het beheer van overstromingsrisico's (ROR) binnen het ISGD Maas te coördineren en de vereisten van de ROR af te stemmen met de verplichtingen van de KRW.

De staten en gewesten van de IMC benutten het potentieel van synergieën bij de uitvoering van de KRW en de ROR (cf. Hoofdstuk 1.2.3).

9.4.3. Gevolgen van de klimaatverandering

De belangrijkste gevolgen van klimaatverandering voor het ISGD van de Maas zijn de toenemende frequentie van extreme klimatologische gebeurtenissen (hoogwater, droogte, etc.)

De gevolgen van klimaatverandering zijn meegenomen in de beheerplannen en in de maatregelenprogramma's van de staten en gewesten, die lid zijn van de IMC.

In het algemeen worden maatregelen die gericht zijn op vermindering van belasting, die tot het verslechteren van de toestand van de waterlichamen kan leiden, of maatregelen gericht op verbeterde kennis van het milieu en bijgevolg op een betere bescherming van het watermilieu, beschouwd als maatregelen die rekening houden met de gevolgen van

¹⁶ http://www.amice-project.eu/de/context.php?page=interreg_program

¹⁷ *Plan van aanpak voor de beheersing van uitzonderlijke laagwatersituaties in het stroomgebied van de Maas (CIM 2020)* (http://www.meuse-maas.be/CIM/media/Etiages-exc/Plan%20d'approche%20dec%202020/Plan_approche_Mregie_19_21def_n.pdf)

klimaatverandering en die bijdragen aan het beperken van de negatieve gevolgen van droogte en van hoogwater.

De IMC dient als platform voor het uitwisselen en het leren van bestaande en geplande nationale/gewestelijke benaderingen van de aanpassing aan de klimaatverandering.

Een langjarige monitoring van de watertemperatuur in de hoofdstroom van de Maas wordt in het homogeen meetnet van de IMC geïntegreerd.

Een eerste rapport hierover wordt verwacht tegen 2022.

10. Voorlichting, publieksraadpleging (en resultaten)

10.1. Informatie-uitwisseling in de IMC

Binnen het ISGD Maas is de publieke participatie (uitvoering van art. 14 lid 1 KRW) een bevoegdheid van de staten en gewesten. De IMC heeft echter een openbare raadpleging gehouden over het huidige overkoepelend deel van het beheerplan. Binnen de IMC hebben de Verdragspartijen een onderling overleg over hun stroomgebiedbeheerplannen gehad. Hierdoor konden ze de nationale/gewestelijke maatregelenprogramma's op elkaar afstemmen.

10.2. Voorlichting en raadpleging van het publiek door de IMC

In het kader van de voorbereiding van dit overkoepelend deel, derde cyclus (2022-2027) werd op internationaal niveau een publieksraadpleging gehouden. Het ontwerpverslag werd in de periode van 1 juni tot en met 31 december 2021 voor het publiek beschikbaar gesteld op de website van de IMC. Tijdens deze raadpleging ontvingen we twee adviezen. Bij het opstellen van de definitieve versie van het overkoepelend plan werd rekening gehouden met tal van de punten die daarin aan de orde zijn gekomen. Andere zullen worden behandeld in het kader van de toekomstige werkzaamheden van de IMC. Het secretariaat van de IMC heeft overigens antwoorden opgesteld op de opmerkingen die in deze twee adviezen werden opgenomen en heeft deze aan de betreffende organisaties toegezonden.

10.3. Voorlichting en publieksraadpleging door de staten en gewesten

Frankrijk

In het kader van de voorbereiding van de documenten met betrekking tot de actualisering van de beheerplannen 2021-2027 voor de Rijn- en Maasdistricten, werd van november 2018 tot mei 2019 een eerste raadpleging van het publiek en de assemblees gehouden. Dit overleg spitte zich toe op het tijdschema, het werkprogramma en de belangrijke kwesties op het gebied van waterbeheer.

De ontwerpbeheerplannen werden in december 2020 zijn goedgekeurd en zijn vervolgens door de milieuautoriteit onderworpen aan een juridische analyse. Waarna, vanaf 1 maart 2021, een tweede raadpleging over deze documenten ingeleid, gedurende een periode van 6 maanden. Aan het eind van deze raadpleging waren bijna 200 adviezen verzameld, waarmee rekening werd gehouden in de definitieve versie die in maart 2022 zal worden vastgesteld en goedgekeurd door het Comité van het stroomgebied Rijn-Maas en de prefect die coördinator is voor het stroomgebied.

Luxemburg

In het kader van de voorbereiding van het derde beheerplan werden in Luxemburg twee openbare raadplegingen georganiseerd.

Een eerste openbare raadpleging ging eind december 2018 van start en ging over het tijdschema, het werkprogramma en de raadplegingsmaatregelen voor de opstelling van het derde beheerplan, alsook over belangrijke kwesties in verband met waterbeheer.

De raadpleging liep tot eind juni (voor het grote publiek) en tot eind juli 2019 (voor de gemeenten). Gedurende deze periode konden alle belangstellende burgers, administraties, verenigingen, gemeenten, enz. schriftelijk commentaar leveren op het ingediende document. Deze werden op hun relevantie beoordeeld en - indien relevant - in aanmerking genomen bij de herziening van het document¹⁸.

De tweede openbare raadpleging, die officieel van start ging op 17 april 2021, had betrekking op het ontwerp van het derde beheerplan. Ook hierover vond een openbare raadpleging plaats die zes tot zeven maanden duurde en gedurende dewelke schriftelijke opmerkingen over de ingediende documenten konden worden ingediend.

Voorts is het ontwerp van het derde beheerplan tijdens een plenaire vergadering op 4 mei 2021 aan het publiek gepresenteerd. Op 9 juni 2021 werd een workshop voor de voornaamste belanghebbenden georganiseerd. Het doel van deze workshop was de ervaringen te bespreken die zijn opgedaan bij de concrete uitvoering van het tweede beheerplan en de mogelijke verbetering van de derde beheercyclus. Er werden ook drie rondetafelconferenties georganiseerd over "Leven met water" (24 juni 2021), "Leven in water" (30 juni 2021) en "Het leven van het water" (7 juli 2021). De uitgenodigde belanghebbenden presenteerden hun standpunten over het voorgestelde maatregelenprogramma overeenkomstig de aan de orde gestelde prioriteiten.

België – Wallonië

De raadpleging over het werkprogramma en de tijdsplanning voor de 3e cyclus van de beheerplannen werd gecombineerd met de raadpleging over de synthese van de belangrijke kwesties. Deze consultatie vond plaats van 19 december 2018 tot 18 juni 2019.

De raadpleging over de ontwerpen van de beheerplannen zal plaatsvinden in 2022.

België – Vlaanderen

De ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen waren van 15 september 2020 tot en met 14 maart 2021 te consulteren via de website www.volvanwater.be

¹⁸ [https://eau.gouvernement.lu/fr/administration/directives/Directive-cadre-sur-leau/3e-cycle-\(2021-2027\)/Calendrier-programme-de-travail.html](https://eau.gouvernement.lu/fr/administration/directives/Directive-cadre-sur-leau/3e-cycle-(2021-2027)/Calendrier-programme-de-travail.html)

Duitsland

De raadpleging van het publiek in Noordrijn-Westfalen (NRW) vindt plaats van 22 december 2020 tot 22 juni 2021. Informatie is beschikbaar onder www.flussgebiete.nrw.de

Nederland

Waterschappen, gemeenten, provincies en het rijk hebben intensief samengewerkt aan het opstellen van het ontwerp-Stroomgebiedbeheerplan Maas. Door middel van een actieve betrokkenheid, informatievoorziening en raadpleging van het publiek zijn maatschappelijke organisaties en burgers bij dit proces betrokken, zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau. Vooral de door de waterbeheerders georganiseerde gebiedsprocessen zijn belangrijk geweest om alle betrokkenen mee te nemen bij het formuleren van doelen en maatregelen. Een gedetailleerde beschrijving van de activiteiten die hebben plaatsgevonden is te vinden in het ontwerp - Stroomgebiedbeheerplan Maas. De inspraakprocedure voor het nationale deel van het ontwerp-stroomgebied-beheerplan Maas heeft plaatsgevonden op 21 maart 2021. De documenten een half jaar ter inzage waren te vinden via de website www.helpdeskwater.nl¹⁹ en waren en op papier beschikbaar in de provinciehuizen. Dankzij de publieke inspraak zijn een aantal zaken in het SGBP duidelijker verwoord.

¹⁹ <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027/>

11. Lijst van bevoegde autoriteiten

Frankrijk

Samber

Monsieur le préfet coordonnateur de bassin Artois Picardie
2, rue Jacquemars Giélée
59039 Lille
Frankrijk
secretariat@nord-pas-de-calais.pref.gouv.fr

Maas

Monsieur le préfet coordonnateur du bassin Rhin Meuse, Préfet du Bas-Rhin, Préfet de la région Grand-Est
5, Place de la République
67000 Strasbourg
Frankrijk

Luxemburg

Ministère de l'Environnement, du Climat et du Développement durable
4, place de l'Europe
L-1499 Luxembourg
Luxembourg
info@environnement.public.lu
<http://www.emwelt.lu>
<https://mecdd.gouvernement.lu/fr.html>

Administration de la gestion de l'eau
1, avenue du Rock'n'Roll
L-4361 Esch/Alzette
Luxembourg
dce@eau.etat.lu
www.waasser.lu

België

Gouvernement fédéral belge
Place Victor Horta, 40 bte 10
1060 Brussel
België
Tel + 32 2 524 96 27
Fax + 32 2 524 96 43

Waals Gewest

Gouvernement Wallon
Cabinet du Ministre Président
Rue Mazy, 25-27
5100 Jambes (Namur)
België

Vlaams Gewest

Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
Dokter De Moorstraat 24-26
9300 Aalst
België
CIW-sec@vmm.be
<http://www.integraalwaterbeleid.be>
tel: +32 53 726 507

Duitsland

Ministerium für Umwelt, Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz des Landes
Nordrhein-Westfalen
Emilie-Preyer-Platz 1
40479 Düsseldorf
Duitsland
<http://www.mulnv.nrw.de>
<http://www.umwelt.nrw.de>

Nederland

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
Nederland

<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat>

Voor de overige bevoegde autoriteiten in Nederland wordt verwezen naar het nationale deel van het stroomgebiedbeheerplan.

12. Aanspreekpunten om achtergrondinformatie te verkrijgen

Frankrijk

Samber

Secrétariat technique du Comité de Bassin Artois-Picardie
Agence de l'eau Artois-Picardie
Rue Marceline 200
B.P. 818
59508 DOUAI CEDEX
Frankrijk
<http://www.eau-artois-picardie.fr>
tel: +33 (0)3 27 99 90 00 fax : +33 (0)3 29 99 90 15

DREAL Haut de France
Boulevard de la Liberté 107
59 041 LILLE Cedex
Frankrijk
tel: +33 (0)3 59 57 83 83 fax : +33 (0)3 59 57 83 00

Maas

Agence de l'eau Rhin-Meuse
« Le Longeau » - Route de Lessy
Rozérieulles – BP 30019
57161 Moulins-lès-Metz cedex
Tél. 03 87 34 47 00 – Fax : 03 87 60 49 85
agence@eau-rhin-meuse.fr
www.eau-rhin-meuse.fr

Direction régionale de l'environnement,
de l'aménagement et du logement Grand Est
GreenPark – 2 rue Augustin Fresnel
CS 95038
57071 Metz cedex 03
Tél. 03 87 62 81 00 – Fax : 03 87 62 81 99
www.grand-est.developpement-durable.gouv.fr

Luxemburg

Administration de la gestion de l'eau
1, avenue du Rock'n'Roll
L-4361 Esch/Alzette
Luxembourg
dce@eau.etat.lu
www.waasser.lu
Tél: +352 24556 1

België

Belgische Federale Regering
Roland Moreau, Directeur-Generaal
Victor Hortaplein, 40 bus 10
1060 Brussel
België
Tel + 32 2 524 96 27 Fax + 32 2 524 96 43

Waals Gewest

Service public de Wallonie
Agriculture Ressources naturelles Environnement
Avenue Prince de Liège, 15
5100 NAMUR
Belgique
eau@spw.wallonie.be
<http://eau.wallonie.be>

Vlaams Gewest

Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
Dokter De Moorstraat 24-26
9300 Aalst
België
CIW-sec@vmm.be
<http://www.integraalwaterbeleid.be>
tel: +32 53 726 507

Duitsland

Ministerium für Klimaschutz, Umwelt, Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz
des Landes Nordrhein-Westfalen
Emilie-Preyer-Platz 1
40479 Düsseldorf
Duitsland
<http://www.flussgebiete.nrw.de>

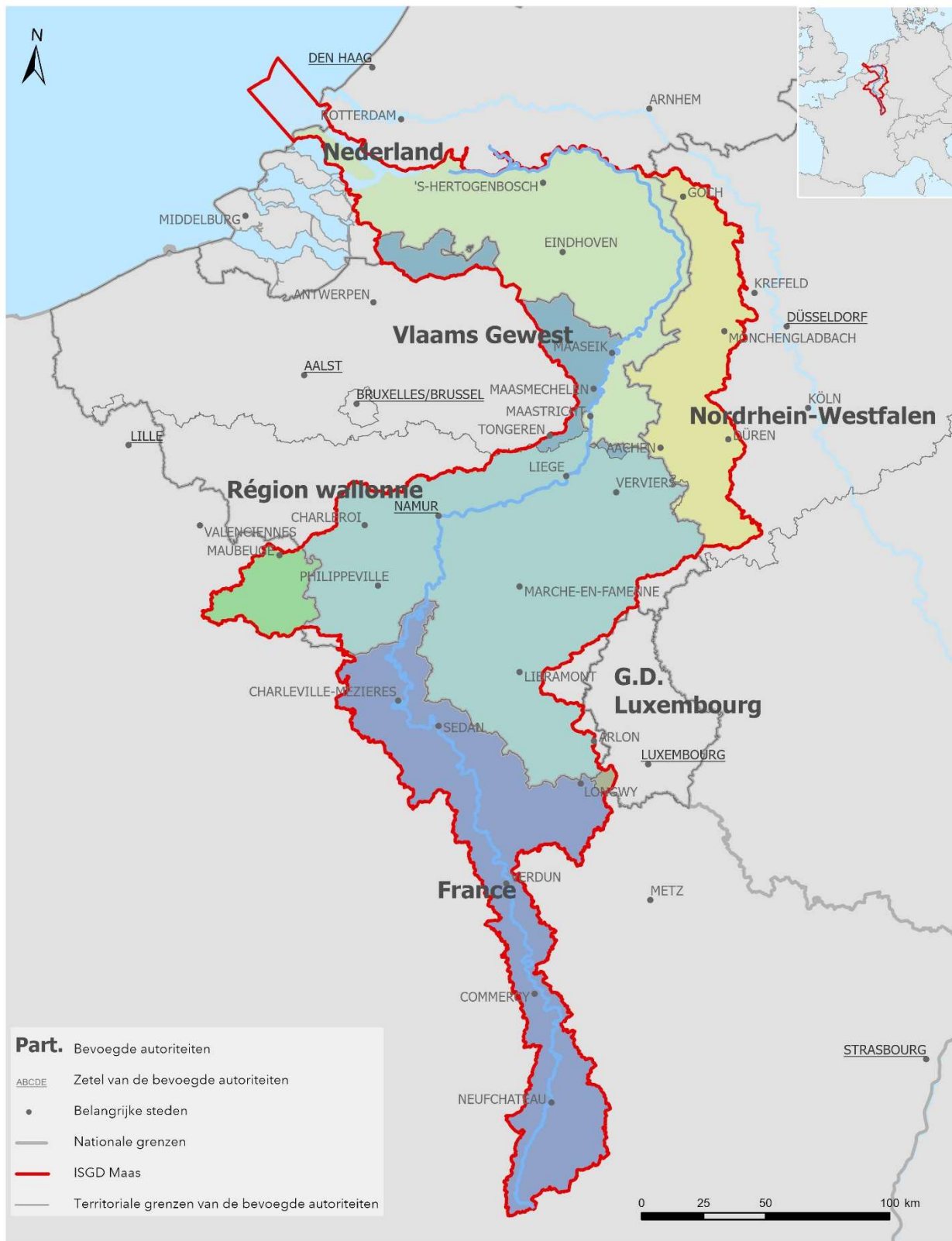
Nederland

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
Nederland
<http://www.kaderrichtlijnwater.nl>
<http://www.waterkwaliteitsportaal.nl>

13. Lijst van bijlagen

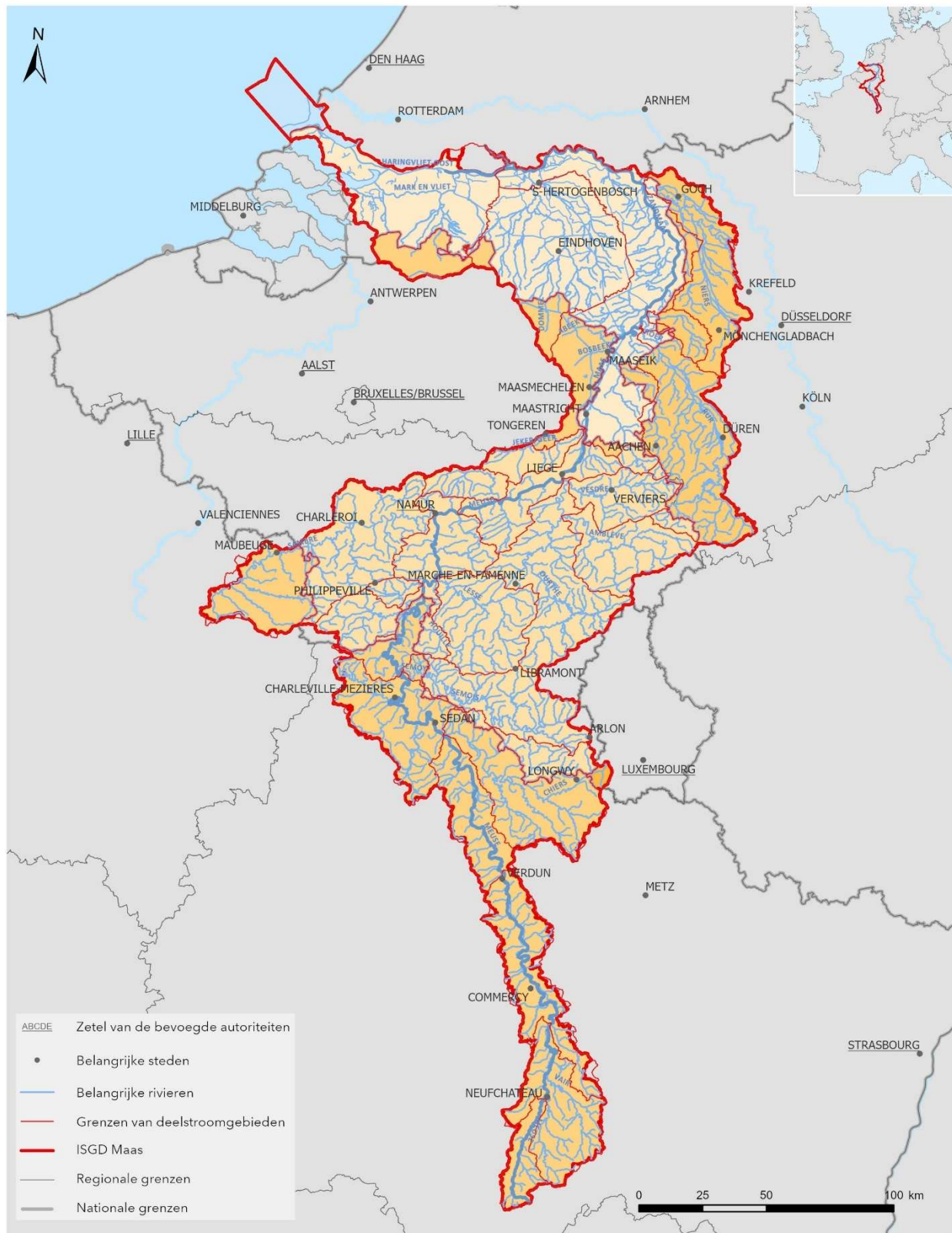
- Bijlage 1:** ISGD Maas – Bevoegde autoriteiten
- Bijlage 2:** ISGD Maas – Algemene hydrografie
- Bijlage 3:** ISGD Maas – Grondwaterlichamen – Geologie
- Bijlage 4:** ISGD Maas – Grondwaterlichamen – Grensoverschrijdende watervoerende lagen
- Bijlage 5:** ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km²: Ecologische toestand/ potentieel (meest recent)
- Bijlage 6:** ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km²: Chemische toestand (meest recent)
- Bijlage 7:** ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km²: Chemische toestand (meest recent), zonder alomtegenwoordige PBT's
- Bijlage 8:** ISGD Maas – Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen: Ecologische toestand/ ecologisch potentieel (meest recent)
- Bijlage 9:** ISGD Maas – Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen: Chemische toestand (meest recent)
- Bijlage 10:** ISGD Maas – Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen: Chemische toestand (meest recent) zonder alomtegenwoordige PBT's
- Bijlage 11:** ISGD Maas – Grondwaterlichamen: Chemische toestand (meest recent)
- Bijlage 12:** ISGD Maas – Grondwaterlichamen: Kwantitatieve toestand (meest recent)
- Bijlage 13:** ISGD Maas – Grondwaterlichamen behorend tot grensoverschrijdende watervoerende lagen: Huidige toestand (meest recent)
- Bijlage 14:** ISGD Maas – Homogeen Meetnet (HMN)
- Bijlage 15:** ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen: Huidige toestand en doelbereik in 2027
- Bijlage 16:** ISGD Maas – Grondwaterlichamen: Toestand 2007, toestand 2015, huidige toestand en doelbereik in 2027
- Bijlage 17:** ISGD Maas – Redenen om af te wijken van de milieudoelen: Samenvatting
- Bijlage 18:** ISGD Maas – Synthese van de maatregelenprogramma's KRW, 3e cyclus van de KRW
- Bijlage 19:** ISGD Maas – Doelen en maatregelen voor verbetering van de trekvisstand
- Bijlage 20:** ISGD Maas – Mogelijke biotopen voor paling
- Bijlage 21:** ISGD Maas – Trekroutes voor zalm
- Bijlage 22:** ISGD Maas – Stoffen van belang voor de productie van drinkwater
- Bijlage 23:** ISGD Maas - Waarschuwingen-en Alarmsysteem – Hoofdwaarschuwingenposten

Bijlage 1: ISGD Maas – Bevoegde autoriteiten

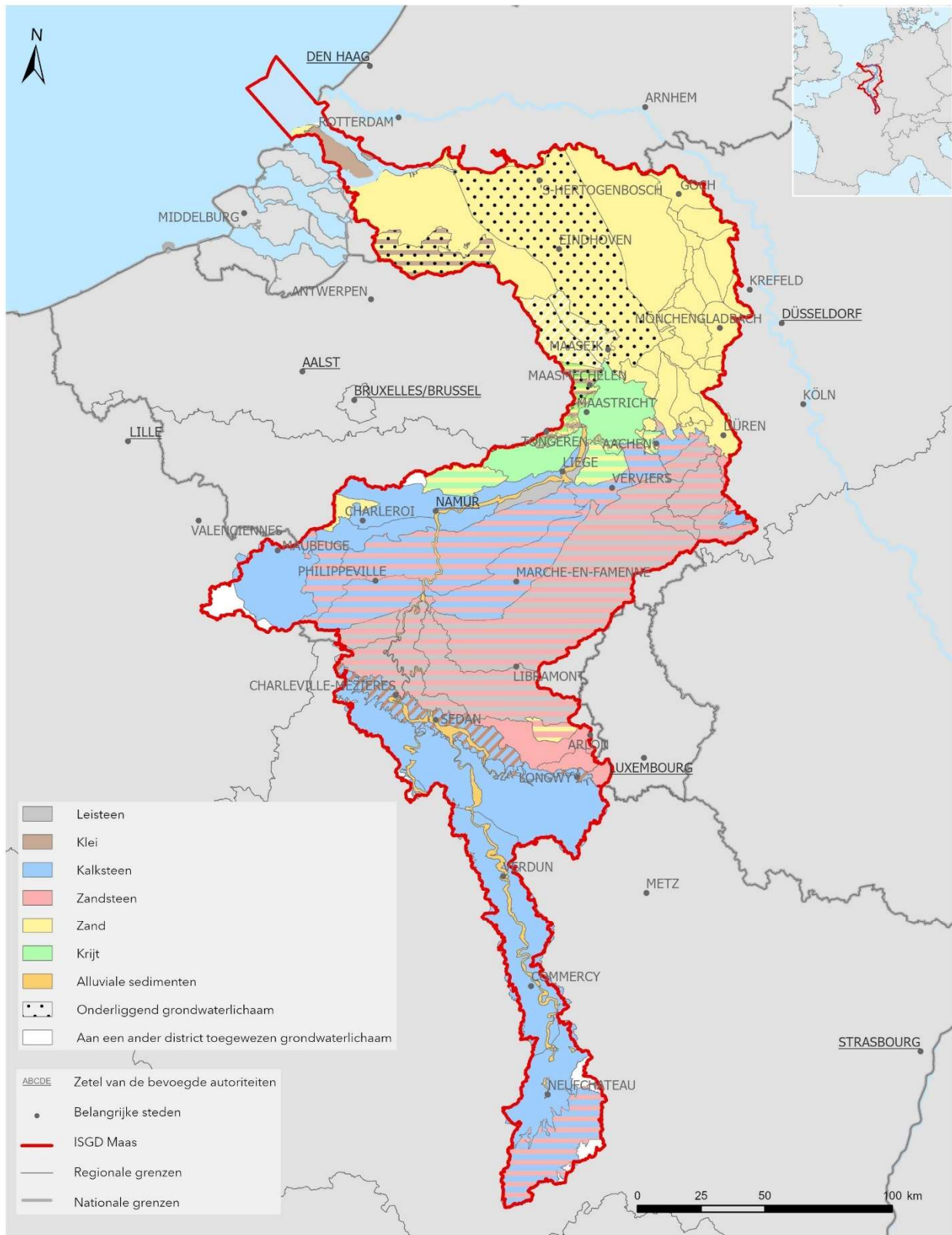
ISGD Maas - Bevoegde autoriteiten

Bijlage 2: ISGD Maas – Algemene hydrografie

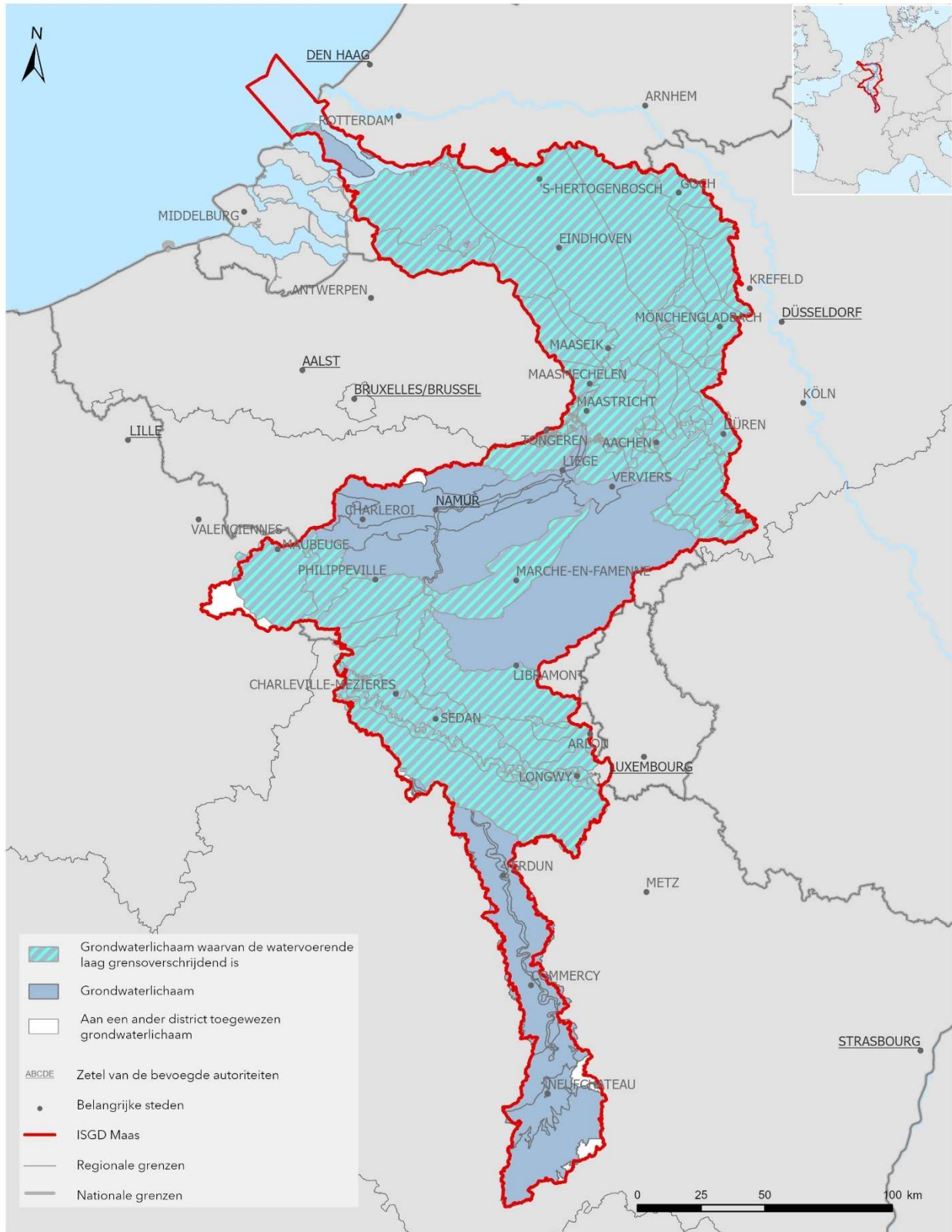
ISGD Maas - Algemene hydrografie

Bijlage 3: ISGD Maas – Grondwaterlichamen – Geologie

ISGD Maas - Grondwaterlichamen - Geologie

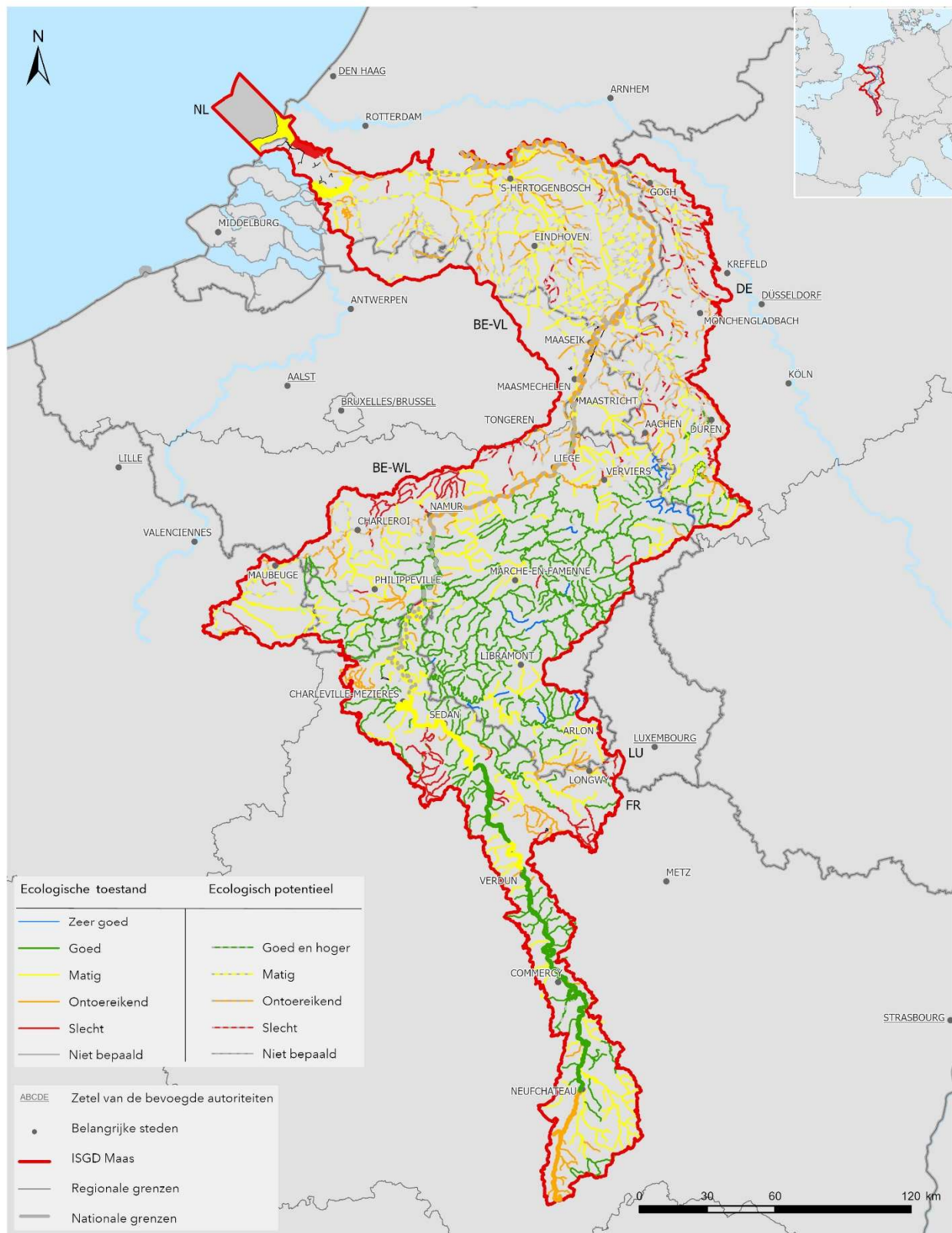
Bijlage 4: ISGD Maas – Grondwaterlichamen – Grensoverschrijdende watervoerende lagen

ISGD Maas - Grondwaterlichamen - Grensoverschrijdende watervoerende lagen

Projected coordinate reference system : ETRS89-LCC
 Alle rechten voorbehouden: Beheerplan voor het internationale stroomgebiedsdistrict van de Maas - Ontwerp van het overkoepelend deel (Art. 13 van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/CE)), IMC, 2021.

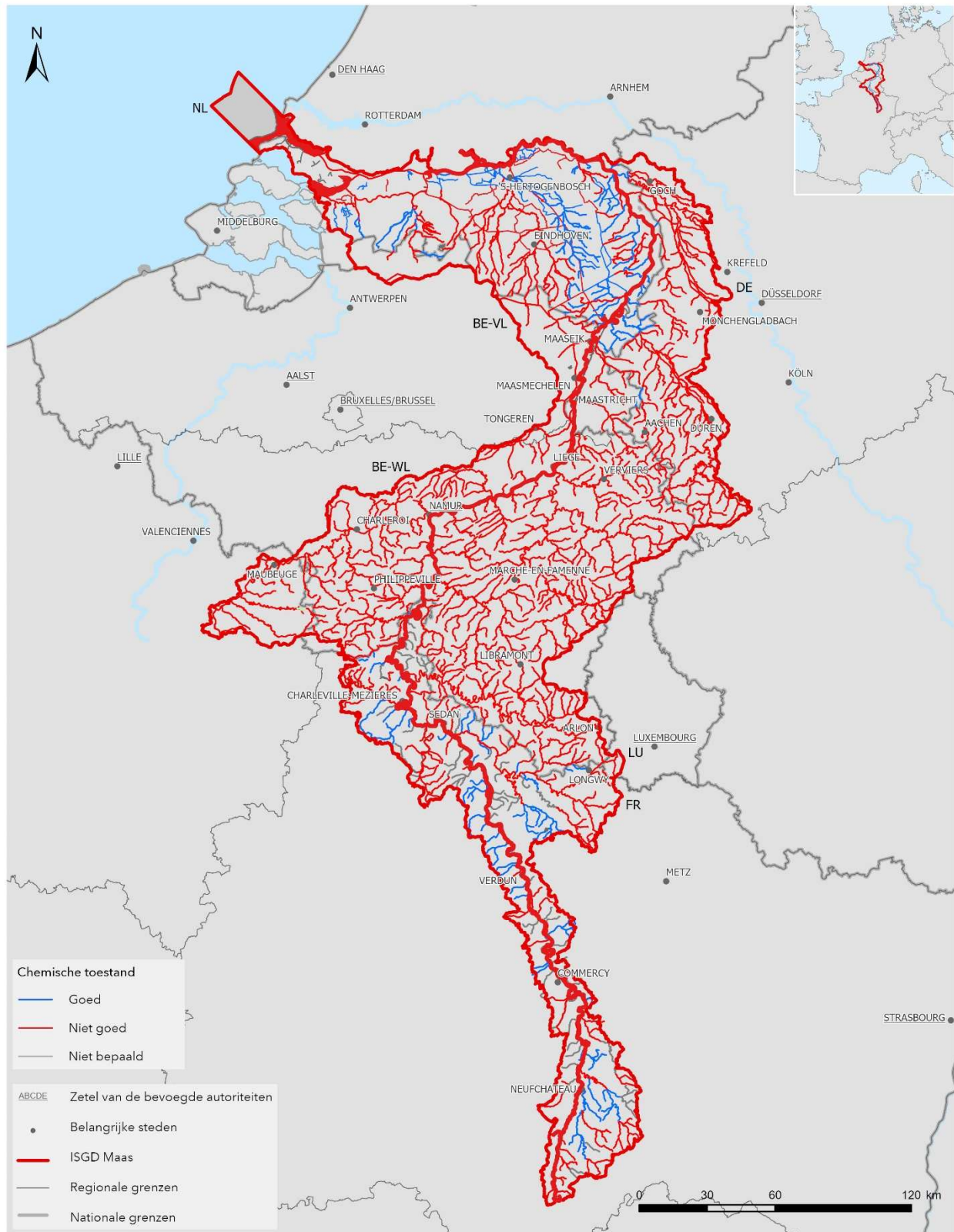
Bijlage 5: ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km²: Ecologische toestand/ potentieel (meest recent)

ISGD Maas - Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km² - Ecologische toestand / potentieel (meest recent)

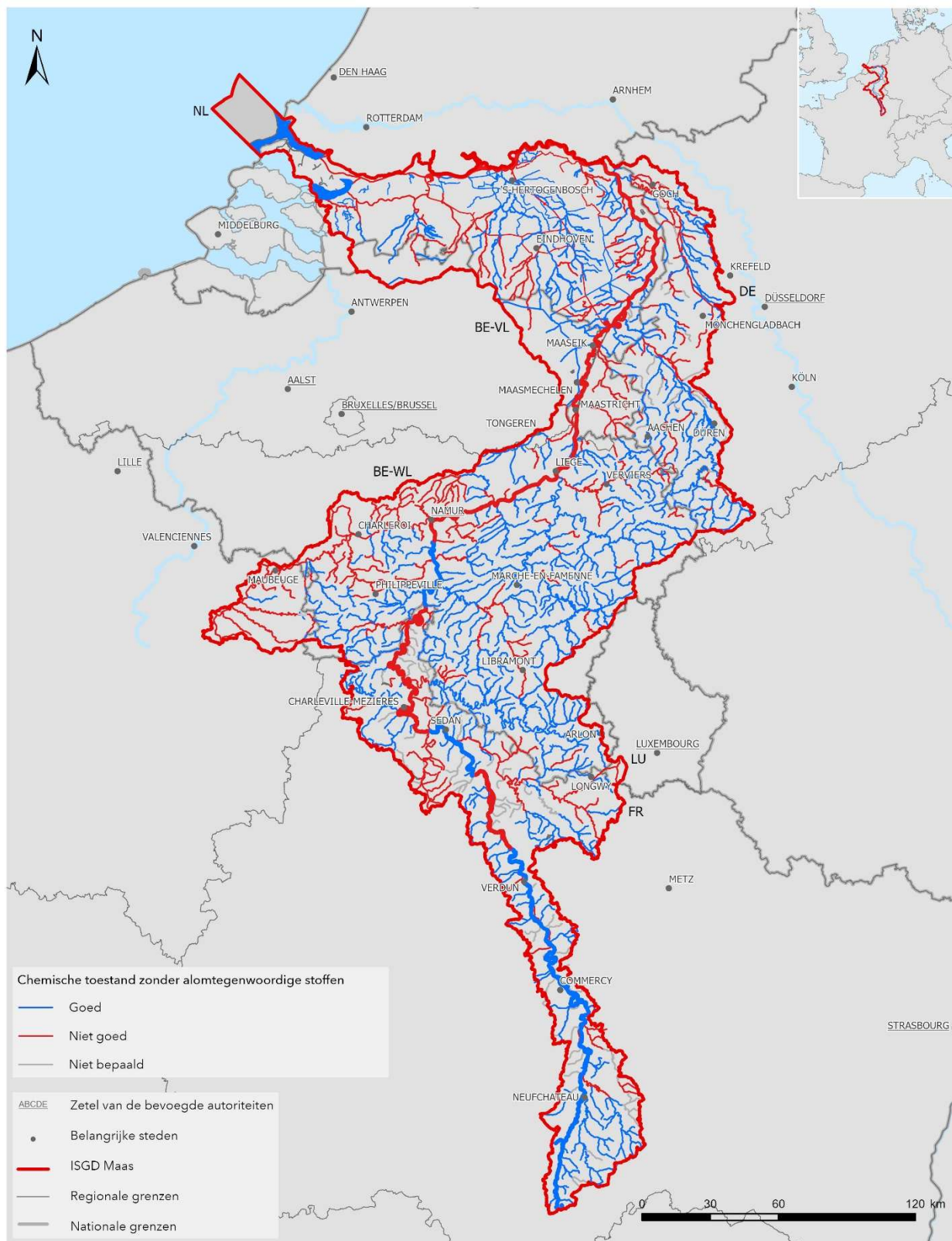
Projected coordinate reference system : ETRS89-LCC
 Alle rechten voorbehouden; Beheerplan voor het internationale
 stroomgebiedsdistrict van de Maas - Ontwerp van het overkoepelend deel
 (Art. 13 van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/CE)); IMC, 2021

Bijlage 6: ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km²: Chemische toestand (meest recent)

ISGD Maas - Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km² - Chemische toestand (meest recent)

**Bijlage 7: ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km²:
Chemische toestand (meest recent), zonder alomtegenwoordige PBT's**

**ISGD Maas - Oppervlaktewaterlichamen stroomgebied > 10 km² -
Chemische toestand (meest recent), zonder
alomtegenwoordige PBT's**

Projected coordinate reference system : ETRS89-LCC
 Alle rechten voorbehouden: Beheerplan voor het internationale
 stroomgebiedsdistrict van de Maas - Ontwerp van het overkoepelend deel
 (Art. 13 van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/CE)), IMC, 2021.

**Bijlage 8: ISGD Maas – Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen:
Ecologische toestand/ ecologisch potentieel (meest recent)**

LU		FR	
Chiers (XX_VII-1.1)			Chiers (B1R541)
Réierbaach (XX_VII-1.3)			**
LU		WL	
Chiers (XX_VII-1.1)			Chiers (SC38R)
FR		WL	
Viroin 1 (B1R599)			Eau Noire (MM03R)
Viroin 2 (B1R600)			Viroin (MM09R)
Alyse (B1R595)			Ruisseau d'Alisse (MM11R)
Deluve (B1R601)			Ruisseau de Luve (MM12R)
Hulle (B1R605)			Houille I (MM13R)
Goutelle (B1R584)			Ruisseau de la Goutelle (MM14R)
Ruisseau de Scheloupe (B1R606)			Ruisseau de Scheloupe (MM15R)
Houille (B1R604)			Houille II (MM16R)
Ruisseau de Prailles (B1R603)			Ruisseau de la Jonquière (MM17R)
Ruisseau de Massembre (B1R607)			Ruisseau de Massembre (MM37R)
Meuse 8 (B1R477)			Meuse I (MM38R)
Helpe Majeure (B2R24)			Eau d'Eppe (SA01R)
Thure (B2R39)			Thure (SA02R)
Hante (B2R60)			Hantes (SA03R)
Sambre (B2R46)			Sambre I (SA25R)
Basse Vire (B1R549)			Vire (SC05R)
Chiers 2 (B1R722)			Ton II (SC06R)
Marche (B1R562)			Marche (SC07R)
Ruisseau de l'Aulnoy (B1R564)			Ruisseau du Tremble (SC30R)
Semoy (B1R585)			Semois IV (SC37R)
Chiers 1 (B1R541)			Chiers (SC38R)
Thonne 1 (B1R554)			Thonne (SC39R)
Ruisseau de Saint Jean (B1R587)			Ruisseau de Saint Jean (SC40R)
WL		VL	
Canal Albert (MV01C)			Albertkanaal (VL17_151)
Berwinne II (MV17R)			Berwijn (VL05_134)
Geer I (MV18R)			Jeker I (VL05_139)
Rigole d'Awans (MV19R)			**
Exhaure d'Ans (MV20R)			**
Ruisseau de Warsage (MV34R)			**
Geer II (MV22R)			Jeker II (VL05_140)
Gulp (MV24R) **			**
WL		NL	
Meuse II (MV35R)			Bovenmaas (NL91BOM)
Gueule II (MV26R)			Geul (NL60 GEUL)
WL		DE	
Iterbach (MV27R)			Iterbach (DE_NRW_28242_0)
Roer (MV28R)			Rur (DE_NRW_282_146820)
Schwalmbach (MV29R)			Schwarzbach (DE_NRW_282142_0)
Olefbach (MV30R)			Perlenbach (DE_NRW_28214_3900)
Inde (MV32R)			Olefbach (DE_NRW_28228_18800)
Vesdre I (VE01R)			Inde (DE_NRW_2824_4550)
			Weserbach (DE_NRW_282816_2470)
			Weserbach / Weserbachstollen

VL			NL				
Dommel (VL05_136)			Boven Dommel (NL27_BO_1_2)				
Itterbeek I (VL05_137)			Itterbeek en Thornerbeek (NL60_ITTETHOR)				
Itterbeek II (VL05_138)			Itterbeek en Thornerbeek (NL60_ITTETHOR)				
Jeker II (VL05_140)			Jeker (NL60_JEKER)				
Lossing (VL05_141)			Haelense beek en Uffelsebeek (NL60-HAELUFFE)				
Maas I+II+III (VL11_203)			Grensmaas (NL91GM)				
Mark (VL11_145)			Boven Mark (NL25_13)				
Merkske (VL05_146)			Merkske (NL25_62)				
Warmbeek (VL17_147)			Tongelreep (NL27_T_1_2)				
Weerijsebeek (VL05_148)			Aa of Weerijis (NL25_34)				
Zuid-Willemsvaart + Kanaal Bocholt-Herentals(deels) + Kanaal Briegden-Neerharen (VL17_183)			Midden Limburgse en Noord Brabantse kanalen (NL90_1)				
DE			NL				
Nierskanaal (DE_NRW_2854_3470)			Geldersch Nierskanaal (NL57_GELD)				
Niers (DE_NRW_286_7972)			Niers (NL57_NIER)				
Rodebach (DE_NRW_281822_3995)			Rode Beek (NL60_RODEBRUN)				
Amstelbach (DE_NRW_28286_5744)			Anselderbeek (NL60_ANSELDBK)				
Schwalm (DE_NRW_284_11934)			Swalm (NL60_SWALM)				
Rur (DE_NRW_282_21841)			Roer (NL60_ROER4)				
Rothenbach (DE_NRW_28298_428)			Rode beek Vlodrop (NL60_RODEVLOD)				
Senserbach (DE_NRW_28142_6254)			Selzerbeek (NL60_SELZERBK)				
Buschbach (NRW_282992_4170)			Bosbeek (NL60_BOSBEEK)				
Legenda:							
Natuurlijke Waterlichamen : ecologische toestand			Zeer goed	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Sterk veranderde of kunstmatige waterlichamen : ecologisch potentieel				Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Ecologische toestand niet bepaald			0				
Geen aangewezen waterlichaam							

**Bijlage 9: ISGD Maas – Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen:
Chemische toestand (meest recent)**

LU		FR	
Chiers (XX_VII-1.1)			Chiers (B1R541)
Réierbaach (XX_VII-1.3)			**
LU		WL	
Chiers (XX_VII-1.1)			Chiers (SC38R)
FR		WL	
Viroin 1 (B1R599)			Eau Noire (MM03R)
Viroin 2 (B1R600)			Viroin (MM09R)
Alyse (B1R595)			Ruisseau d'Alisse (MM11R)
Deluve (B1R601)			Ruisseau de Luve (MM12R)
Hulle (B1R605)	O		Houille I (MM13R)
Goutelle (B1R584)			Ruisseau de la Goutelle (MM14R)
Ruisseau de Scheloupe (B1R606)			Ruisseau de Scheloupe (MM15R)
Houille (B1R604)			Houille II (MM16R)
Ruisseau de Prailes (B1R603)			Ruisseau de la Jonquière (MM17R)
Ruisseau de Masseur (B1R607)			Ruisseau de Masseur (MM37R)
Meuse 8 (B1R477)			Meuse I (MM38R)
Helpe Majeure (B2R24)			Eau d'Eppe (SA01R)
Thure (B2R39)			Thure (SA02R)
Hante (B2R60)			Hantes (SA03R)
Sambre (B2R46)			Sambre I (SA25R)
Basse Vire (B1R549)			Vire (SC05R)
Chiers 2 (B1R722)			Ton II (SC06R)
Marche (B1R562)			Marche (SC07R)
Ruisseau de l'Aulnoy (B1R564)			Ruisseau du Tremble (SC30R)
Semois (B1R585)			Semois IV (SC37R)
Chiers 1 (B1R541)			Chiers (SC38R)
Thonne 1 (B1R554)			Thonne (SC39R)
Ruisseau de Saint Jean (B1R587)	O		Ruisseau de Saint Jean (SC40R)
WL		VL	
Canal Albert (MV01C)			Albertkanaal (VL17_151)
Berwinne II (MV17R)			Berwijn (VL05_134)
Geer I (MV18R)			Jeker I (VL05_139)
Rigole d'Awans (MV19R)			**
Exhaure d'Ans (MV20R)			**
Ruisseau de Warsage (MV34R)			**
Geer II (MV22R)			Jeker II (VL05_140)
Gulp (MV24R) **			**
WL		NL	
Meuse II (MV35R)			Bovenmaas (NL91BOM)
Gueule II (MV26R)			Geul (NL60_GEUL)
WL		DE	
Itebach (MV27R)			Itebach (DE_NRW_28242_0)
Roer (MV28R)			Rur (DE_NRW_282_146820)
Schwalmbach (MV29R)			Schwarzbach (DE_NRW_282142_0)
Olefbach (MV30R)			Perlenbach (DE_NRW_28214_3900)
Inde (MV32R)			Olefbach (DE_NRW_28228_18800)
Vesdre I (VE01R)			Inde (DE_NRW_2824_4550)
			Weserbach (DE_NRW_282816_2470)
			Weserbach / Weserbachstollen (DE_NRW_2824412_1103)

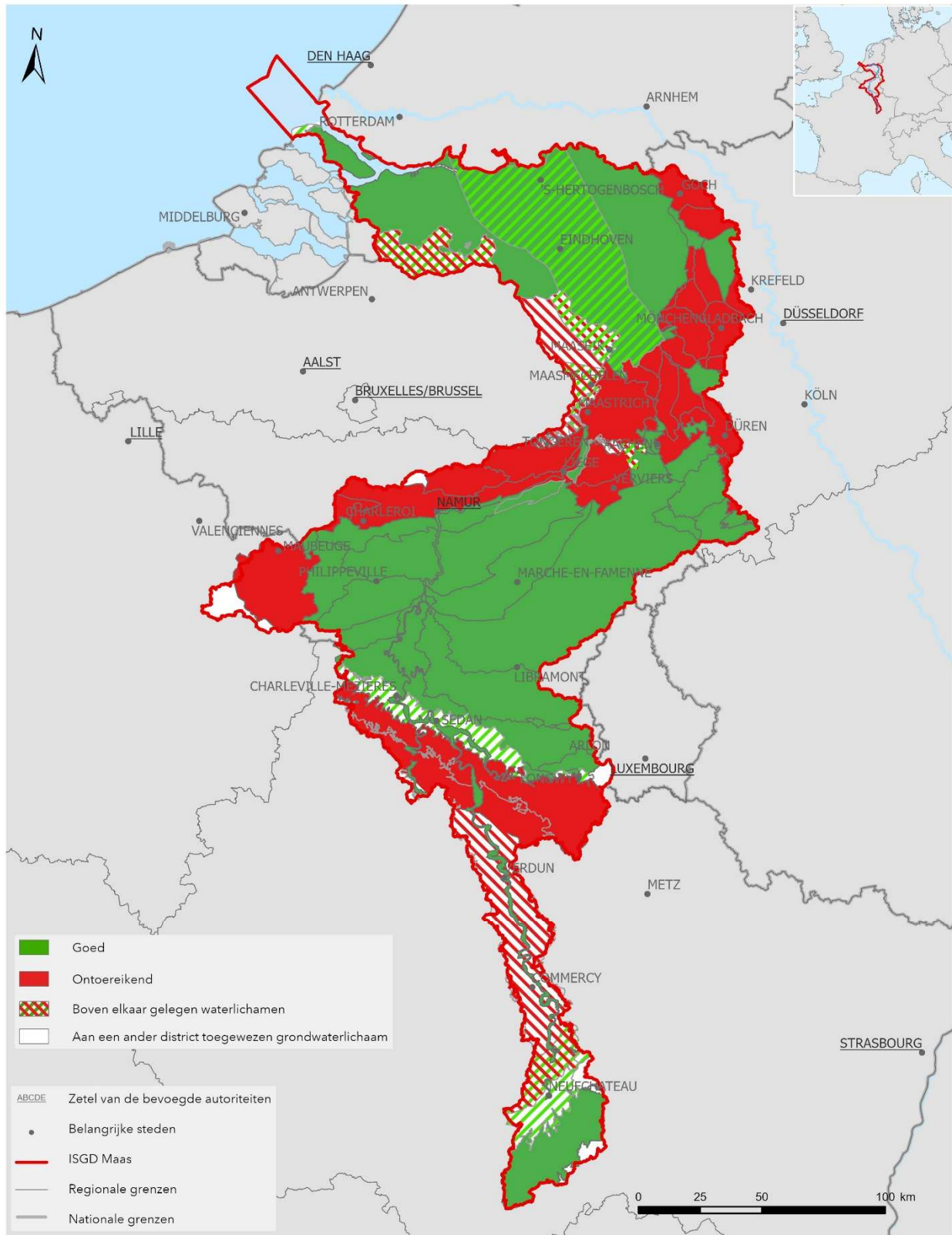
VL		NL	
Dommel (VL05_136)			Boven Dommel (NL27_BO_1_2)
Itterbeek I (VL05_137)			Itterbeek en Thornerbeek (NL60_ITTETHOR)
Itterbeek II (VL05_138)			Itterbeek en Thornerbeek (NL60_ITTETHOR)
Jeker II (VL05_140)			Jeker (NL60_JEKER)
Lossing (VL05_141)			Haelense beek en Uffelsebeek (NL60-HAELUFFE)
Maas I+II+III (VL11_203)			Grensmaas (NL91GM)
Mark (VL11_145)			Boven Mark (NL25_13)
Merkske (VL05_146)			Merkske (NL25_62)
Warmbeek (VL17_147)			Tongelreep (NL27_T_1_2)
Weerijsebeek (VL05_148)			Aa of Weerijis (NL25_34)
Zuid-Willemsvaart + Kanaal Bocholt-Herentals(deels) + Kanaal Briegden-Neerharen (VL17_183)			Midden Limburgse en Noord Brabantse kanalen (NL90_1)
DE		NL	
Nierskanal (DE_NRW_2854_3470)			Geldernsch Nierskanaal (NL57_GELD)
Niers (DE_NRW_286_7972)			Niers (NL57_NIER)
Rodebach (DE_NRW_281822_3995)			Rode Beek (NL60_RODEBRUN)
Amstelbach (DE_NRW_28286_5744)			Anselderbeek (NL60_ANSELDBK)
Schwalm (DE_NRW_284_11934)			Swalm (NL60_SWALM)
Rur (DE_NRW_282_21841)			Roer (NL60_ROER4)
Rothenbach (DE_NRW_28298_428)			Rode beek Vlodrop (NL60_RODEVLOD)
Senserbach (DE_NRW_28142_6254)			Selzerbeek (NL60_SELZERBK)
Buschbach (NRW_282992_4170)			Bosbeek (NL60_BOSBEEK)
Legenda:			
Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen : Chemische toestand	Goed	Niet goed	
Geen aangewezen waterlichaam			
Chemische toestand niet bepaald		0	

**Bijlage 10: ISGD Maas – Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen:
Chemische toestand (meest recent) zonder alomtegenwoordige PBT's**

LU		FR	
Chiers (XX_VII-1.1)			Chiers (B1R541)
Réierbaach (XX_VII-1.3)			**
LU		WL	
Chiers (XX_VII-1.1)			Chiers (SC38R)
FR		WL	
Viroin 1 (B1R599)			Eau Noire (MM03R)
Viroin 2 (B1R600)			Viroin (MM09R)
Alyse (B1R595)			Ruisseau d'Alisse (MM11R)
Deluve (B1R601)			Ruisseau de Luve (MM12R)
Hulle (B1R605)	O		Houille I (MM13R)
Goutelle (B1R584)			Ruisseau de la Goutelle (MM14R)
Ruisseau de Scheloupe (B1R606)			Ruisseau de Scheloupe (MM15R)
Houille (B1R604)			Houille II (MM16R)
Ruisseau de Prails (B1R603)			Ruisseau de la Jonquière (MM17R)
Ruisseau de Masseur (B1R607)			Ruisseau de Masseur (MM37R)
Meuse 8 (B1R477)			Meuse I (MM38R)
Helpe Majeure (B2R24)			Eau d'Eppe (SA01R)
Thure (B2R39)			Thure (SA02R)
Hante (B2R60)			Hantes (SA03R)
Sambre (B2R46)			Sambre I (SA25R)
Basse Vire (B1R549)			Vire (SC05R)
Chiers 2 (B1R722)			Ton II (SC06R)
Marche (B1R562)			Marche (SC07R)
Ruisseau de l'Aulnoy (B1R564)			Ruisseau du Tremble (SC30R)
Semoy (B1R585)			Semois IV (SC37R)
Chiers 1 (B1R541)			Chiers (SC38R)
Thonne 1 (B1R554)			Thonne (SC39R)
Ruisseau de Saint Jean (B1R587)	O		Ruisseau de Saint Jean (SC40R)
WL		VL	
Canal Albert (MV01C)			Albertkanaal (VL17_151)
Berwinne II (MV17R)			Berwijn (VL05_134)
Geer I (MV18R)			Jeker I (VL05_139)
Rigole d'Awans (MV19R)			**
Exhaure d'Ans (MV20R)			**
Ruisseau de Warsage (MV34R)			**
Geer II (MV22R)			Jeker II (VL05_140)
Gulp (MV24R) **			**
WL		NL	
Meuse II (MV35R)			Bovenmaas (NL91BOM)
Gueule II (MV26R)			Geul (NL60_GEUL)
WL		DE	
Itebach (MV27R)			Itebach (DE_NRW_28242_0)
Roer (MV28R)			Rur (DE_NRW_282_146820)
Schwalmbach (MV29R)			Schwarzbach (DE_NRW_282142_0)
Olefbach (MV30R)			Perlenbach (DE_NRW_28214_3900)
Inde (MV32R)			Olefbach (DE_NRW_28228_18800)
Vesdre I (VE01R)			Inde (DE_NRW_2824_4550)
			Weserbach (DE_NRW_282816_2470)
			Weserbach / Weserbachstollen (DE_NRW_2824412_1103)

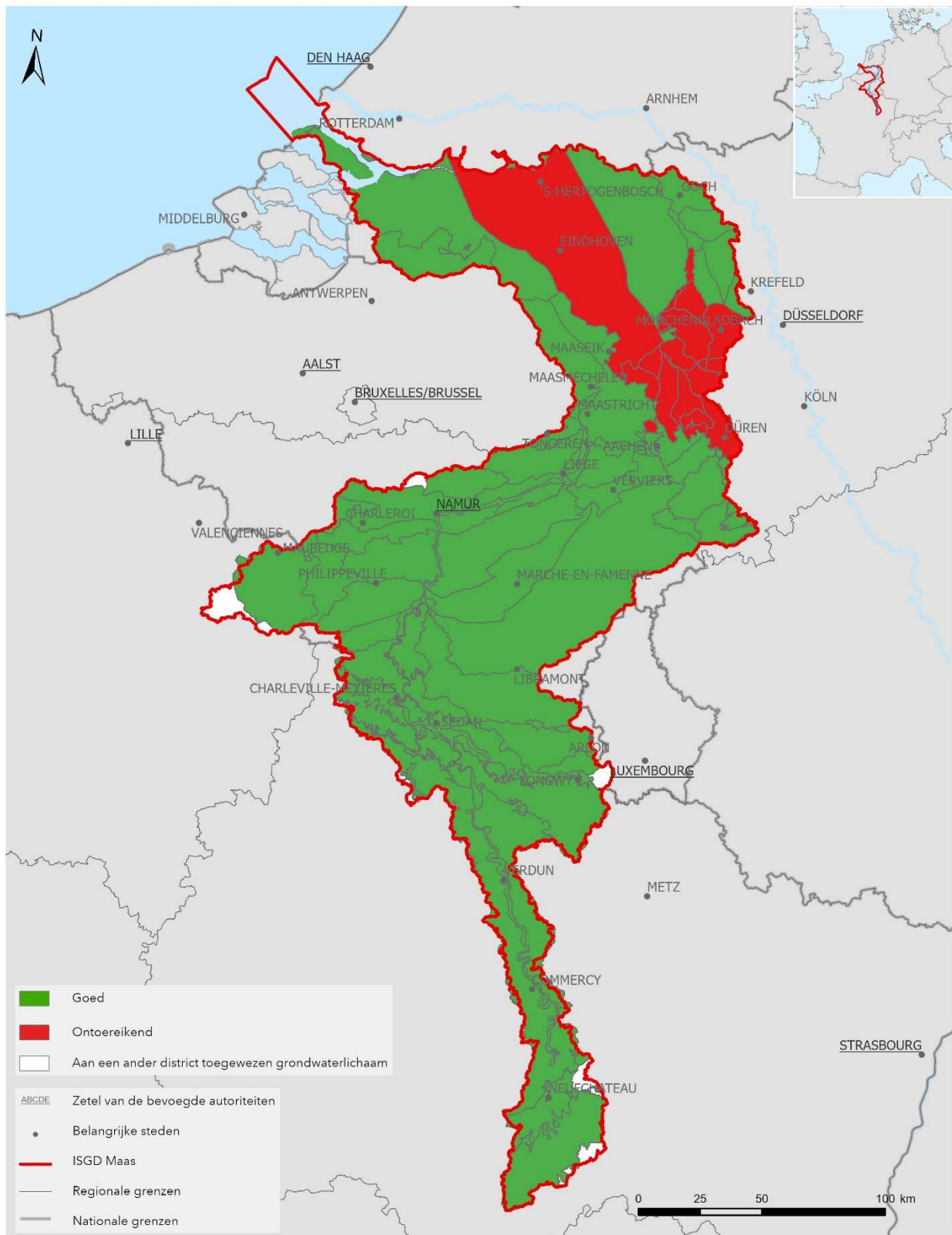
VL		NL	
Dommel (VL05_136)			Boven Dommel (NL27_BO_1_2)
Itterbeek I (VL05_137)			Itterbeek en Thorerbeek (NL60_ITTETHOR)
Itterbeek II (VL05_138)			Itterbeek en Thorerbeek (NL60_ITTETHOR)
Jeker II (VL05_140)			Jeker (NL60_JEKER)
Lossing (VL05_141)			Haelense beek en Uffelsebeek (NL60-HAELUFFE)
Maas I+II+III (VL11_203)			Grensmaas (NL91GM)
Mark (VL11_145)			Boven Mark (NL25_13)
Merkske (VL05_146)			Merkske (NL25_62)
Warmbeek (VL17_147)			Tongelreep (NL27_T_1_2)
Weerijsebeek (VL05_148)			Aa of Weerijis (NL25_34)
Zuid-Willemsvaart + Kanaal Bocholt-Herentals(deels) + Kanaal Briegden-Neerharen (VL17_183)			Midden Limburgse en Noord Brabantse kanalen (NL90_1)
DE		NL	
Nierskanal (DE_NRW_2854_3470)			Geldersch Nierskanaal (NL57_GELD)
Niers (DE_NRW_286_7972)			Niers (NL57_NIER)
Rodebach (DE_NRW_281822_3995)			Rode Beek (NL60_RODEBRUN)
Amstelbach (DE_NRW_28286_5744)			Anselderbeek (NL60_ANSELDBK)
Schwalm (DE_NRW_284_11934)			Swalm (NL60_SWALM)
Rur (DE_NRW_282_21841)			Roer (NL60_ROER4)
Rothenbach (DE_NRW_28298_428)			Rode beek Vlodrop (NL60_RODEVLOD)
Senserbach (DE_NRW_28142_6254)			Selzerbeek (NL60_SELZERBK)
Buschbach (NRW_282992_4170)			Bosbeek (NL60_BOSBEEK)
Legenda:			
Aan de grens gelegen oppervlaktewaterlichamen : Chemische toestand zonder alomtegenwoordige PBT's	Goed	Niet goed	
Geen aangewezen waterlichaam			
Chemische toestand zonder alomtegenwoordige PBT's niet bepaald		0	

Bijlage 11: ISGD Maas – Grondwaterlichamen: Chemische toestand (meest recent)

ISGD Maas - Grondwaterlichamen - Chemische toestand (meest recent)

Bijlage 12: ISGD Maas – Grondwaterlichamen: Kwantitatieve toestand (meest recent)

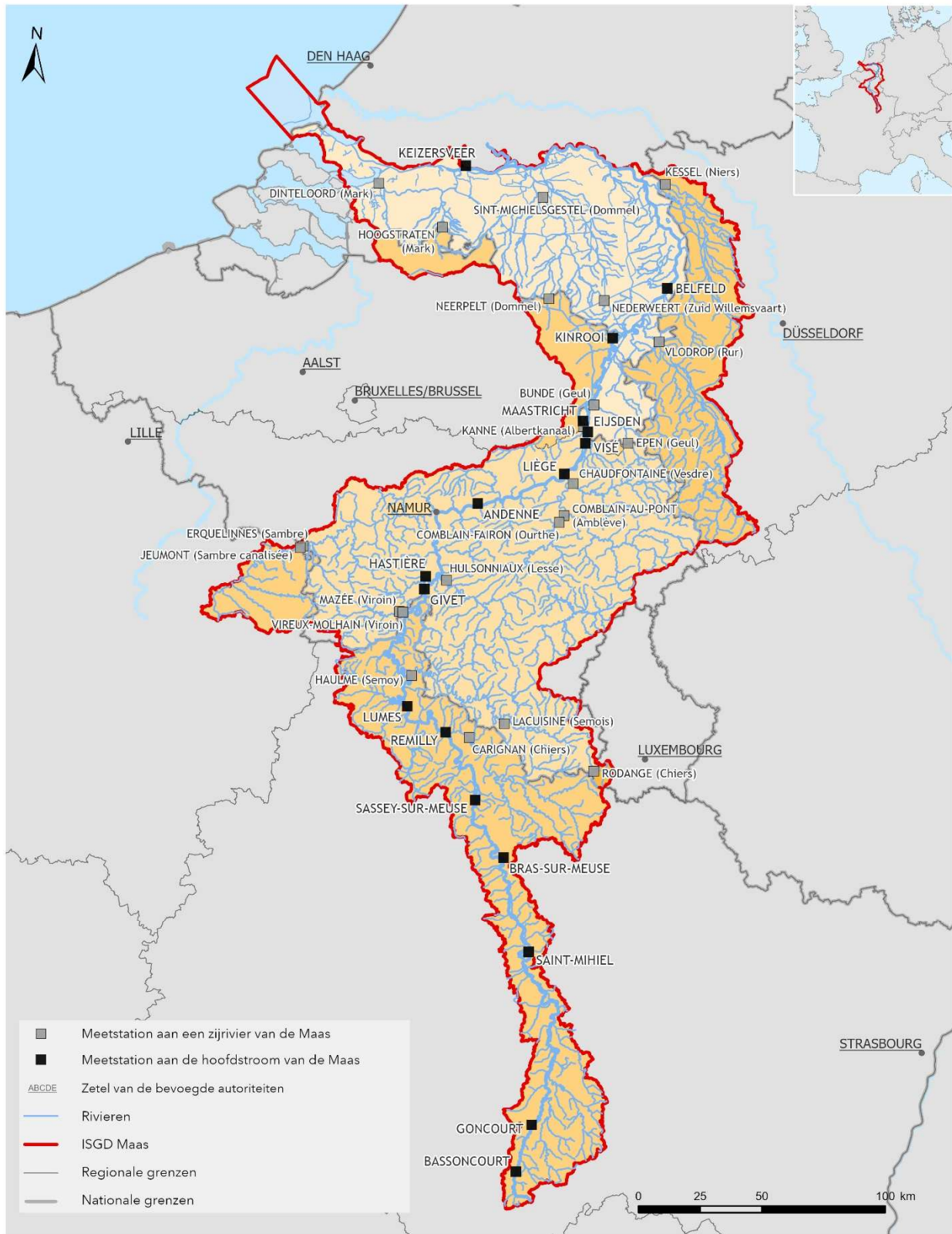
ISGD Maas - Grondwaterlichamen - Kwantitatieve toestand (meest recent)

Projected coordinate reference system : ETRS89-LCC
 Alle rechten voorbehouden: Beheerplan voor het internationale
 stroomgebiedsdistrict van de Maas - Ontwerp van het overkoepelend deel
 (Art. 13 van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/CE)), IMC, 2021.

Bijlage 13: ISGD Maas – Grondwaterlichamen behorend tot grensoverschrijdende watervoerende lagen: Huidige toestand (meest recent)

DE				NL				VL				WL				FR			
Code waterlichaam	Chemische toestand	Kwantitatieve toestand	Betrokken IMC Partijen	Code waterlichaam	Chemische toestand	Kwantitatieve toestand	Betrokken IMC Partijen	Code waterlichaam	Chemische toestand	Kwantitatieve toestand	Betrokken IMC Partijen	Code waterlichaam	Chemische toestand	Kwantitatieve toestand	Betrokken IMC Partijen	Code waterlichaam	Chemische toestand	Kwantitatieve toestand	Betrokken IMC Partijen
282_13			DE,WL									RVM 102			DE,WL				
282_16			DE,WL																
282_11			DE,WL									RVM 141			DE,WL				
28_6			DE,WL																
28_02			DE, NL																
28_03			DE, NL																
282_01			DE, NL																
282_02			DE, NL																
282_04			DE, NL																
282_05			DE, NL																
282_06			DE, NL																
282_07			DE, NL																
282_08			DE, NL				DE, NL												
284_01			DE, NL																
286_01			DE, NL																
286_02			DE, NL	NL GW 0006															
286_03			DE, NL																
286_04			DE, NL																
286_05			DE, NL																
286_06			DE, NL																
286_07			DE, NL																
286_08			DE, NL																
							NL, VL	CKS_0220_GWL_1			NL, VL								
								CKS_0200_GWL_2			NL, VL								
								MS_0100_GWL_1			NL, VL								
								MS_0200_GWL_1											
								MS_0200_GWL_2											
								BLKS_0400_GWL_1m			NL, VL								
								BLKS_0400_GWL_2m			NL, VL								
								BLKS_1100_GWL_2m			NL, VL								
282_03			DE, NL																
28_04			DE, NL				DE, NL												
282_09			DE, NL, WL	NL GW 0019			DE, NL, WL					RVM 151			DE, NL, WL				
282_10			?																
28_05			DE, NL, WL																
							NL, VL, WL	BLKS_1100_GWL_1m			NL, VL, WL	RVM 040			NL, VL, WL				
								BLKS_0160_GWL_1m			NL, VL, WL	RVM 072			NL, VL, WL				
				NL GW 0018			NL, VL	MS_0200_GWL_2			NL, VL								
												RVM 023			WL, FR	FRB1G119			WL, FR
												RVM 103			WL, FR				
												RVM 092			WL, FR				WL, FR
												RVM 093			WL, FR	FRB1G112			WL, FR
												RVM 094			WL, FR	FRB1G109			WL, FR
												RVM 071			WL, FR	FRB1G115			WL, FR
												RVM 022			WL, FR	FRB2G316			WL, FR

Bijlage 14: ISGD Maas – Homogeen Meetnet (HMN)

ISGD Maas - Homogeen meetnet - Meetstations

Projected coordinate reference system : ETRS89-LCC
 Alle rechten voorbehouden: Beheerplan voor het internationale stroomgebiedsdistrict van de Maas - Ontwerp van het overkoepelend deel (Art. 13 van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/CE)), IMC, 2021.

Bijlage 15: ISGD Maas – Oppervlaktewaterlichamen: Huidige toestand en doelbereik in 2027

Aantal waterlichamen dat in 2021 en naar verwachting in 2027 aan de criteria van de goede toestand voldoet.

			FR	WL	LU	VL	NL	DE	ISGD Maas	
			Waterlichamen	Waterlichamen	Waterlichamen	Waterlichamen	Waterlichamen	Waterlichamen	Waterlichamen	
Aantal waterlichamen		Aantal	153	257	3	18	153	229	813	
Aantal in goede toestand verkerende waterlichamen: huidige toestand		Aantal								
Chemische toestand	Prioritaire stoffen met inbegrip van alomtegenwoordige persistente, bioaccumulerende of toxische stoffen	Aantal	40	0	0	0	81	0	121 (14,9 %)	
	Prioritaire stoffen zonder alomtegenwoordige persistente, bioaccumulerende of toxische stoffen	Aantal	67	196	11	14	106	138	522 (64,2 %)	
	Ecologische toestand/ potentieel		Aantal	76	137	0	1	0	30	244 (30,0 %)
	Biologische elementen		Aantal	87	152	0	1	9	40	289 (35,5 %)
	Chemische en fysisch-chemische elementen die medebepalend zijn voor de biologische elementen – Algemeen		Aantal	109	170	1	3	53	51	387 (47,6 %)
	Chemische en fysisch-chemische elementen die medebepalend zijn voor de biologische elementen – Specifieke verontreinigende stoffen		Aantal	81	245	1	4	3	93	427 (52,5 %)
Aantal in goede toestand verkerende waterlichamen: Verwachting 2027		Aantal	-	-	-	-	-	-	-	
Chemische toestand	Prioritaire stoffen met inbegrip van alomtegenwoordige persistente, bioaccumulerende of toxische stoffen	Aantal	67	²⁰	0	0	49	0	(%)	
	Prioritaire stoffen zonder alomtegenwoordige persistente, bioaccumulerende of toxische stoffen	Aantal	124	²⁰	1	15	114	139	(%)	
	Ecologische toestand/ potentieel		Aantal	83	²⁰	0	3	3	77	(%)

²⁰ De gegevens over het Waalse deel van het ISGD Maas zijn bij de opstelling van dit document nog niet beschikbaar.

Bijlage 17: ISGD Maas – Redenen om af te wijken van de milieudoelen: Samenvatting

Het aanspraak maken op uitzonderingen kan of een termijnverlenging voor het bereiken van de goede toestand na 2015 betreffen, of het vaststellen van een minder strenge doelstelling. Het totaal van de regels a, b en c kan hoger zijn dan het totale aantal waterlichamen, waarvoor een termijnverlenging geldt. Immers voor eenzelfde waterlichaam kan om meerdere redenen termijnverlenging worden opgevoerd.

Oppervlaktewater: ecologische toestand/potentieel in 2027								
		FR	WL ²¹	DE	LU	VL	NL	ISGD Maas Totaal
Aantal waterlichamen in goede ecologische toestand / potentieel in 2027		83		77	0	3	3	
Aantal waterlichamen met termijnverlenging²²		70		149	3 ²³	17 ²⁴	158	
a	vanwege technische onhaalbaarheid	47		77	3	9	152	
b	vanwege natuurlijke omstandigheden	4		62	3	17	155	
c	vanwege disproportionele kosten	23		141	3	15	134	
Aantal waterlichamen met een minder strenge doelstelling		-		3	0	0	0	

Grondwater: toestand in 2027								
		FR	WL	DE	LU	VL	NL	ISGD Maas totaal
Aantal waterlichamen in goede toestand in 2027²⁵		5	15	16	/	5 (+5 ²⁶)	3 (+2 ²⁶)	44 (+7 ²⁶)
Aantal waterlichamen met termijnverlenging		3	6	2	/	5 ²⁷	0	16
a	vanwege technische onhaalbaarheid ²⁸	3	1	2	/	0	0	6
b	vanwege natuurlijke omstandigheden ²⁹	3	6	2	/	5	0	13
c	vanwege disproportionele kosten ³⁰	0	6	2	/	5	0	13
Aantal waterlichamen met minder strenge doelstelling³¹		/	0	14	/	0	0	14

²¹ De gegevens over het Waalse deel van het ISGD Maas zijn bij de opstelling van dit document nog niet beschikbaar.

²² Een termijnverlenging voor hetzelfde waterlichaam kan om verschillende redenen gerechtvaardigd zijn.

²³ Een goede ecologische toestand/ een goed ecologisch potentieel zal naar verwachting niet vóór 2045 worden bereikt.

²⁴ Termijnverlenging t.o.v. 2021 (state of play benadering)

²⁵ Aantal grondwaterlichamen met een goede chemische en kwantitatieve toestand tegen 2027.

²⁶ Afhankelijk van snelheid natuurlijk herstel

²⁷ Termijnverlenging t.o.v. 2021 (state of play benadering)

²⁸ Aantal grondwaterlichamen, waarvoor wegens 'technische onhaalbaarheid' hetzij voor de chemische toestand hetzij voor de kwantitatieve toestand aanspraak wordt gemaakt op een termijnverlenging.

²⁹ Zoals 4, maar in plaats van 'technische onhaalbaarheid', 'natuurlijke omstandigheden'.

³⁰ Zoals 4, maar in plaats van 'technische onhaalbaarheid', 'disproportionele kosten'.

³¹ Aantal grondwaterlichamen, waarvoor in 2027 hetzij voor de chemische of voor de kwantitatieve toestand een minder strenge doelstelling wordt vastgelegd.

Bijlage 18: ISGD Maas – Synthese van de maatregelenprogramma's KRW, 3^e cyclus van de KRW

Nationale / Gewestelijke maatregelen uit de maatregelenprogramma's met betrekking tot de belangrijke waterbeheerskwesties in het ISGD			
Belangrijke waterbeheerskwesties	Gemeenschappelijke maatregelen	Staat / Gewest	Nationale / Regionale maatregelen in aanvulling op de gemeenschappelijke maatregelen ³²
1 – Hydromorfologische veranderingen 1.1 – Effecten van de hydromorfologische veranderingen op de vrije migratie van vis	Herstel en renaturatie van de habitats. Verbetering van de ecologische continuïteit en de passeerbaarheid van de constructies.	FR	<i>Herstel van waterlopen</i> <i>Renaturatie van waterlopen</i> <i>Verbetering van de ecologische continuïteit van waterlopen</i> <i>Grondbeheer van waterrijke gebieden</i> <i>Herstel van waterrijke gebieden</i> <i>Ecologisch onderhoud</i>
		WL	
		LU	<i>Herstel van de ecologische passeerbaarheid</i> <i>Verbetering van de waterlopenstructuur (b.v. inbouw van structuurelementen in het stortbed, verwijderen/herschikken van aangepaste stortbedden, inbouw van stroomgeleiding voor eigendynamiek)</i>
		DE	<i>Vermindering van de hydromorfologische druk</i> <i>Ecologische water-ontwikkelingsmaatregelen (bijv. verwijderen oeverbevestiging, het weer aantakken van oude rivierarmen en vlechtende rivieren, aanbrengen van dood hout, enz.), waar mogelijk begin van een zelfdynamische waterloopontwikkeling</i> <i>Ecologisch onderhoud van oppervlaktewater</i> <i>Verbetering van de passeerbaarheid van waterlopen, ter hoogte van de transversale en hybride verbindingsbouwwerken, stuwen, watervallen, duikers enz.</i> <i>Maatregelen ter bescherming van de vissen bij hydraulische kunstwerken</i> <i>Verbetering van alluviaal beheer/sedimentbeheer</i>
		VL	<i>Natuurvriendelijke inrichting en beheer van oevers, o.m. door de realisatie van oeverzones te stimuleren en door realisatie van concrete ecologische oeverinrichtingsprojecten</i> <i>Wegwerken van prioritaire vismigratieknelpunten</i> <i>Plan van aanpak voor de sanering van prioritaire pompgemalen</i> <i>Ontwikkelen van een visie op herintroductie van macrofyten</i> <i>Structuurherstel-, herprofielings-, hermeanderings-, openleggings- en ecologische inrichtingsprojecten</i> <i>Hydrologische herstelmaatregelen</i> <i>Bestrijding van invasieve exoten, met nadruk op kennisuitwisseling tussen waterbeheerders en gezamenlijke bestrijdingsstrategieën.</i>
NL	<i>Verbreden watersysteem, en verlagen uiterwaarden waardoor meer natte natuur ontstaat.</i> <i>Aanleg natuurvriendelijke oevers, hermeandering van beken, aanleg van nevengeulen,</i> <i>Aanleg of herstel van ecologische verbindingen</i> <i>Vispasseerbaar maken van kunstwerken</i>		

³²De gegevens over het Waalse deel van het ISGD Maas zijn bij de opstelling van dit document nog niet beschikbaar.

2 – Oppervlaktewater 2.1 – Nutriënten uit punt- en diffuse bronnen	Verbetering van de inzameling en zuivering van huishoudelijk en industrieel afvalwater. Beheersing van de agrarische vervuiling uit punt- en diffuse bronnen (duurzame landbouw).	FR	<p>Algemene studies en masterplan sanering</p> <p>Verbetering van het beheer en de behandeling van regenwater</p> <p>Infiltratie van regenwater</p> <p>Opvang van regenwater</p> <p>Aanleg / verbetering van zuiveringsinstallaties</p> <p>Aanleg / herstel van opvang- of afvoernetwerk</p> <p>Aanleg / herstel van individuele waterzuivering</p> <p>Vermindering van verontreiniging door industrie en nijverheid</p> <p>Aanpassen van de opvang en behandeling van industriële lozingen</p> <p>Schone technologieën</p> <p>Herziening van emissiegrenswaarden</p> <p>Maatregelen ter vermindering of beëindiging van klassieke verontreiniging</p> <p>Beperken van inputs en erosie boven de eisen van de Nitraatrichtlijn</p> <p>Aanplanten van vegetatie van tussengewassen</p> <p>Aanplanten van grasstroken</p> <p>Inzaaien van oppervlakken onder meerjarige gewassen</p>
		WL	
		LU	<p>Maatregelen op het gebied van de stedelijke zuiveringsstations (b.v. bouw en inbedrijfstelling van zuiveringsstations volgens de laatste stand van de techniek, uitbreiding/aanpassing van zuiveringsstations volgens de laatste stand van de techniek)</p> <p>Maatregelen op het gebied van regenwaterbeheer (b.v. bouw of uitbreiding en inbedrijfstelling van overstorten, bergingsreservoir en bergingsbassins)</p> <p>Maatregelen op landbouw (bv. Algemene bemestingsinperking, bodembeschermingsmaatregelen, rivieroever)</p>
		DE	<p>Verbetering van de regenwater-/heerslagafvoer,</p> <p>Optimalisering van zuiveringsinstallaties, vergroten van de afgifte van afvalwater,</p> <p>Vermindering van de belasting vanuit diffuse bronnen, Inrichten van oeverrandstroken, vermindering van erosie en afspoeling</p> <p>Voorlichtingsprogramma's voor landbouwers</p>
		VL	<p>Terugdringen verontreiniging met nutriënten en pesticiden afkomstig uit landbouwactiviteiten: 1) aanpassing van nieuwe landbouwbeleid op doelstellingen van het waterbeleid dmv instrumenten van het landbouwbeleid (verplichte en vrijwillige maatregelen, vergoedingen, investeringssteun); 2) voortzetting van gebiedsgerichte aanpak in het mestbeleid: nieuwe doelstellingen voor het mestbeleid, af te stemmen op waterlichaamspecifieke doelstellingen KRW (reductiedoelen); 3) thematische acties nutriënten: ersappen, directe verliezen, brongerichte maatregelen voor beperking mestproductie, bodemkwaliteit; 4) thematische acties pesticiden: puntlozingen, gebiedsgericht gebruiksverbod in beschermde zones</p> <p>Verdere uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur: 1) gefaseerde uitvoering van de waterzuiveringsplannen afgestemd op waterlichaamspecifieke doelstellingen KRW (reductiedoelen), rekening houdend met gebiedsgerichte prioritering; 2) acties rond asset management, code van goede praktijk en ontwikkelen toolbox voor investeringen in saneringsinfrastructuur</p> <p>Verder inzetten op erosiebestrijding via een sensibiliseringsactieplan, verhogen van de toepassingsgraad van de instrumenten en maatregelen van het erosiebesluit, inzet van instrumenten van het landinrichtingsdecreet, ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen, productieve en niet-productieve investeringen</p>
NL	<p>Door verbeteringen in de RWZI's, het afkoppelen van verharde oppervlakken en het aanpakken van riooloverstorten worden emissies van nutriënten vanuit de afvalwaterketen verminderd.</p> <p>In de Delta-aanpak Agrarisch Waterbeheer (DAW) worden diverse maatregelen door deelnemende agrariers geïmplementeerd die zorgen voor verminderde emissies van nutriënten naar oppervlakte- en grondwater. Voorbeelden zijn bemestingsvrije zones en gesloten kringlooplandbouw</p>		

2 – Oppervlaktewater 2.2 – Verontreinigende stoffen uit punt- en diffuse bronnen	Verbetering van de inzameling en de sanering van huishoudelijk afvalwater Beheersing van de verontreiniging door industrie en ambachten.	FR <ul style="list-style-type: none"> <i>Beheersing van de microverontreiniging door industrie en ambachten.</i> <i>Vermindering van verontreiniging door industrie en nijverheid</i> <i>Aanpassing van de opvang en behandeling van industriële lozingen</i> <i>Schone technologieën</i> <i>Herziening van emissiegrenswaarden</i> <i>Maatregelen ter vermindering of beëindiging van klassieke verontreiniging</i> <i>Verminderen van de aanvoer van bestrijdingsmiddelen en/of toepassen van alternatieve methoden</i> <i>Landbouwperceel voor biologische landbouw</i> <i>Vergroten of in stand houden van grasland</i> <i>Verminderen van de aanvoer van landbouwbestrijdingsmiddelen vanuit diffuse en puntbronnen en/of toepassen van alternatieve methoden</i>
		WL
		LU <ul style="list-style-type: none"> <i>Invoering en inbedrijfstelling van een vierde zuiveringsfase in de zuiveringsstations</i> <i>Sanering van gecombineerd waterontlastingen</i> <i>Sanering van afvalstortplaatsen en behandeling van kwelwater</i> <i>Maatregelen rond landbouw (bv. beperkingen op het gebruik van bestrijdingsmiddelen, biologische landbouw)</i>
		DE <ul style="list-style-type: none"> <i>Betere afvoer van hemelwater, optimalisatie van zuiveringsinstallaties (indien nodig): Toevoegen van een 4e zuiveringsfase om schadelijke microstoffen te verwijderen (geneesmiddelen enz.), verhogen van de rioolbelasting, vermindering van de industriële verontreiniging</i> <i>Vermindering van puntbronnen in mijnbouw, door verontreinigde locaties en oude afvalterreinen</i>
		VL <ul style="list-style-type: none"> <i>Terugdringen verontreiniging door industrieel afvalwater via 1) vergunningverlening: herziening sectorale voorwaarden; gerichte evaluaties; impactbeoordeling via Wezer-stappenplan; 2) andere instrumenten bv. green deals</i> <i>Terugdringen verontreiniging door calamiteiten: preventieve maatregelen opleggen via vergunningverlening of andere instrumenten; verder uitrollen van gecoördineerde aanpak voor olieverontreiniging</i> <i>+ zie maatregelen onder 2.1</i> <i>Verder in kaart brengen van prioritair te saneren waterbodems en uitvoeren van prioritaire waterbodemsaneringen</i>
		NL <ul style="list-style-type: none"> <i>Door verbeteringen in de RWZI's, het afkoppelen van verharde oppervlakken en het aanpakken van riooloverstorten worden emissies van verontreinigende stoffen vanuit de afvalwaterketen verminderd.</i>
2 – Oppervlaktewater 2.3 – Impact van prioritare stoffen en andere verontreinigende stoffen op het aquatisch milieu		FR <ul style="list-style-type: none"> <i>Zie maatregelen ter vermindering van de verontreiniging door diffuse en puntbronnen (zie 2.1 en 2.2)</i>
		WL
		LU <ul style="list-style-type: none"> <i>Maatregelen ter vermindering van de verontreiniging door diffuse en puntbronnen (zie 2.2.). Geldende verboden en beperkingen die voortvloeiën uit andere rechtsgebieden</i>
		DE <ul style="list-style-type: none"> <i>Maatregelen ter vermindering van de verontreiniging door diffuse en puntbronnen (zie 2.2.).</i> <i>Verboden en beperkingen op het gebruik in andere rechtsgebieden.</i>
		VL <ul style="list-style-type: none"> <i>Zie maatregelen ter vermindering van de verontreiniging door diffuse en puntbronnen (zie 2.1 en 2.2)</i>
	NL <ul style="list-style-type: none"> <i>In lijn met de richtlijn prioritare stoffen worden emissies zo veel mogelijk beperkt door bronaanpak in afvalwaterlozingen (o.a. vergunningen en handhaving). Verder wordt op verschillende locaties verontreinigde bagger verwijderd</i> 	

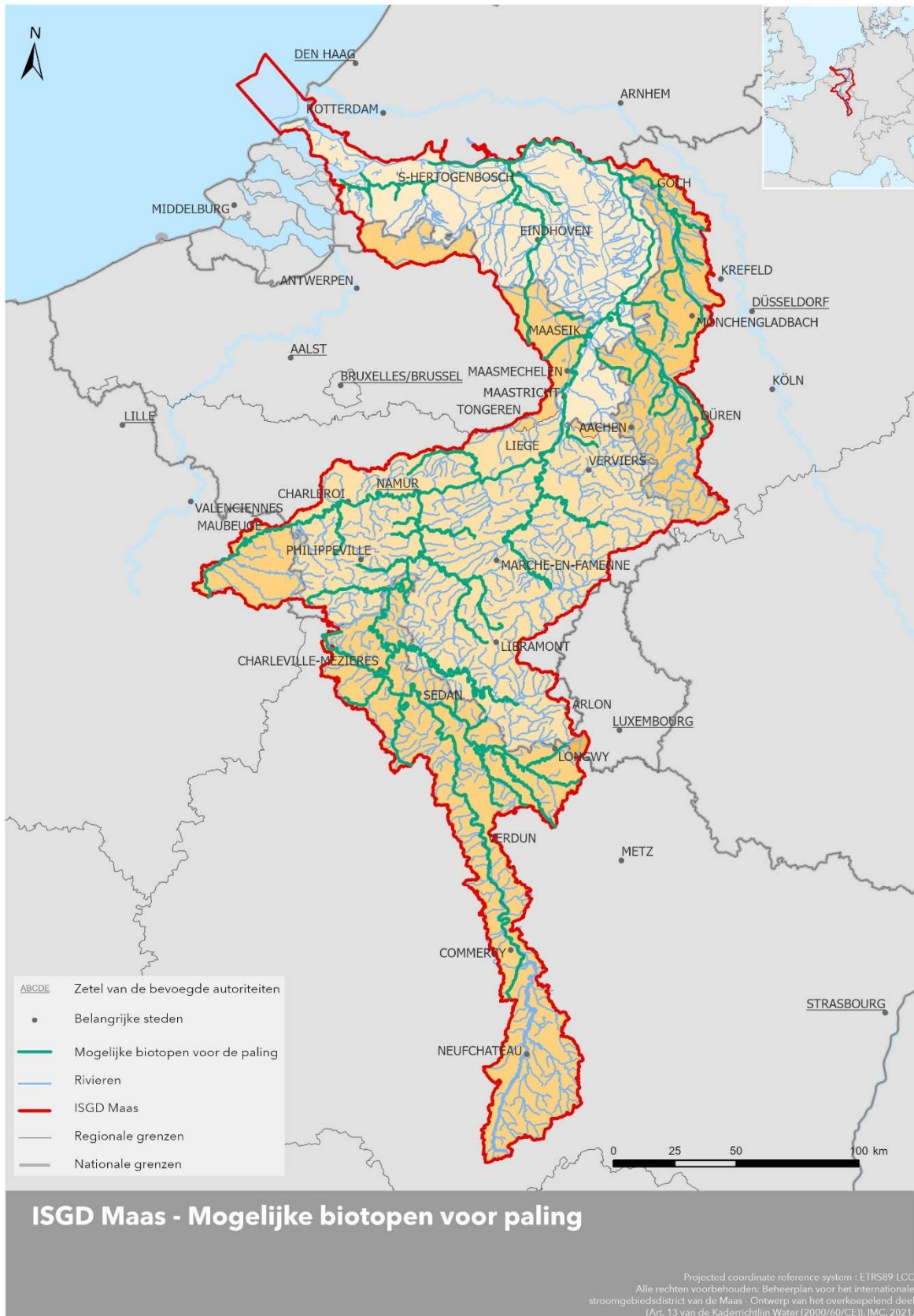
3 – Grondwater 3.1 – Diffuse emissies van hoofdzakelijk uit de landbouw afkomstige stikstof en pesticiden	Terugdringing van de diffuse verontreiniging (nitraat, bestrijdingsmiddelen).	FR	<i>Beperken van inputs en erosie boven de eisen van de Nitraatrichtlijn Aanplanten van vegetatie van tussengewassen Aanplanten van grasstroken Inzaaien van oppervlakken onder meerjarige gewassen Verminderen van de aanvoer van bestrijdingsmiddelen en/of toepassen van alternatieve methoden Landbouwperceel voor biologische landbouw Vergroten of in stand houden van grasland Verminderen van de aanvoer van landbouwbestrijdingsmiddelen vanuit diffuse en puntbronnen en/of toepassen van alternatieve methoden</i>
		WL	
		LU	-
		DE	<i>Terugdringen van de belasting door diffuse bronnen, bevordering van tussenteelt, Intensivering van het overleg met de landbouwsector Inbrengen van extra kalk op de stortplaatsen waar bruinkool wordt gewonnen om de verzuring van het grondwater tegen te gaan Uitbreiding van de adviesdiensten voor de landbouw Bevordering van vanggewassen Vermindering van het gebruik van nutriënten, vooral minerale meststoffen en gewasbeschermings- en plaagbestrijdingsmiddelen Verbetering van de stikstofefficiëntie bij de toepassing van organische meststoffen</i>
		VL	<i>Grondwaterkwaliteit: Zie maatregelen oppervlaktewaterkwaliteit ivm nutriënten en pesticiden Saneren en beheersen van verontreiniging van grondwater door puntbronnen</i>
	NL	<i>Voor nutriënten en verontreinigingen zie maatregelen voor oppervlaktewater. Omvangrijke lozingen van huishoudelijk afvalwater worden gereguleerd door middel van een zuiveringstelsel en infiltratievoorziening conform het Lozingenbesluit bodembescherming. Lozingen vanuit de agrarische sector: ontheffingen voor wat betreft lijst-I stoffen worden slechts verleend indien sprake is van een zodanig geringe toxiciteit, persistentie, en (bio)accumulatie, dat zowel op de korte als op de lange termijn geen gevaar voor verontreiniging van de bodem ontstaat.</i>	
4- Waterkwantiteit 4.1 – Vaker voorkomen en toegenomen ernst van periodes van lage waterafvoer		FR	<i>Invoeren van waterbesparende voorzieningen bij particulieren en overheden</i>
		WL	
		LU	<i>Half-natuurlijke waterhuishouding herstellen, aanpassing van het hydrologisch regime aan de klimaatverandering</i>
		DE	<i>Lokale beschermings- en compensatiemaatregelen Verhoging van de heffing op wateronttrekkingen Watergebruikers aanmanen om zuinig met water om te springen Minimale afvoer garanderen</i>
		VL	<i>Grondwaterkwantiteit: Grondwatervoorraadbeheer Optimalisatie/bijsturing adviesbevoegdheden inzake grondwaterwinning Opvolging van erkende boorbedrijven en opsporen van illegale booractiviteiten Verderzetten en bijsturen grondwatervergunningenbeleid Doorlichting en optimalisatie van het heffingenbeleid voor grondwateronttrekking Waterschaarste en droogte: 1) kennisontwikkeling en -ontsluiting; 2) duurzaam watergebruik (optimaliseren regelgeving, aanwendingskader circulair gebruik, meldingsplicht voor captaties, handhaving, financieringsstromen en -instrumenten heroriënteren en versterken, innovatie ondersteunen); 3) aanbod verhogen via investeringen (vernatting, infiltratie, buffering), financiële hefboomen (sturend instrument ter vermindering van verharding, steunmaatregelen voor peilgestuurde drainage) en regelgeving; 4) drinkwaterbevoorrading verzekeren (beschermen ruwwaterbronnen, beperken lekverliezen, leveringszekerheidsindicatoren); 5) Blue Deal</i>

		NL	<i>Er wordt een inventarisatie gemaakt van de omvang van onttrekkingen, ook die niet in vergunningen zijn geregeld. Verder wordt nagegaan hoe toezicht en handhaving op de grondwateronttrekkingen in de praktijk plaatsvinden en waar dit mogelijk verder geoptimaliseerd kan worden. In aanvulling op de beheerplannen Natura 2000, wordt met het programma Natuur gezocht naar maatregelen om de hydrologische situatie van natuurgebieden te verbeteren.</i>
	Beheersmaatregelen gericht op zuinig gebruik van waterbronnen.	FR	<i>Hergebruik van regenwater.</i>
		WL	
		LU	<i>Studies over het waterbesparingspotentieel in de huishoudelijke en de industriële sector Heffing van een belasting op wateronttrekking</i>
		DE	<i>Verhoging van de natuurlijke opvangcapaciteit Financiële heffing op wateronttrekkingen.</i>
		VL	<i>Optimaliseren van duurzaam watergebruik van alle bronnen van water bij alle sectoren Optimaliseren van gebruik van alternatieve waterbronnen Optimaliseren van het waterdistributienetwerk</i>
NL	<i>Met het verankeren van de prioritering 'vasthouden - bergen - afvoeren' in het nationale waterbeleid richten waterbeheerders zich bij de inrichting en het beheer van het watersysteem nadrukkelijk op het zoveel mogelijk vasthouden en benutten van gebiedseigen water. Hiermee worden afvoerpieken vertraagd en wordt wateroverlast in stroomafwaarts gelegen gebieden beperkt of voorkomen. In de keten drinkwater, riolering en zuivering afvalwater wordt de samenwerking versterkt om de kosteneffectiviteit verder te verhogen (Bestuursakkoord water). Innovaties in de waterbehandeling, zoals de energie-, grondstoffen- en waterfabriek, maken hier deel van uit. Gemeenten leggen gescheiden rioleringsstelsels aan en stimuleren inwoners om de afvoer van regenwater af te koppelen van de riolering, om zo de zuivering van afvalwater efficiënter te maken. Waterbesparende voorzieningen worden toegepast in nieuwbouw- en renovatieprojecten. In het Deltaprogramma Zoetwater is een uitvoeringsprogramma tot 2028 opgesteld voor onderzoeken en maatregelen in watersystemen en bij enkele gebruiksfuncties. Dit heeft tot doel zoetwaterreservoirs te borgen, verzilting tegen te gaan en vasthouden en besparen waar onvoldoende aanvoer is.</i>		
4 – Waterkwantiteit 4.2 – Toenemend risico op overstromingen	Het potentieel van gemeenschappelijke synergie en wederzijdse voordelen van KRW en ROR optimaal benutten.	FR	<i>Aankoop van wetlands. Aanleg van top-afvlakkingsbekkens. Reglementering van de verstedelijking.</i>
		WL	
		LU	<i>Gemeenschappelijke concepten van integrale preventie van zware regenval Tenuitvoerlegging van de maatregelen van het overstromingsrisico-beheerplan</i>
		DE	<i>Verbetering van de capaciteit voor vasthouden van water in vlakke gebieden. Vermindering van de afvoerpieken Uitvoering van de doelen van de hoogwater risicomanagementplannen</i>
		VL	<i>Overstromingen: 1) preventie (watertoets klimaatbestendiger maken, herbestemmingen, individuele bescherming, rol van verzekeringssector, buffering, waterberging, infiltratievoorzieningen); 2) protectie (ontharding stimuleren, slimme sturing hemelwaterinfrastructuur, aanleg van GOGs, waterbeheersingswerken, pompgemalen, kustbescherming); 3) paraatheid (uitbouw voorspellings- en waarschuwingssystemen, crisisoefeningen, optimalisatie informatieplicht); 4) onderzoek en handhaving Aanleggen van sedimentvangen</i>
		NL	<i>Dit onderwerp wordt behandeld in het ORBP.</i>

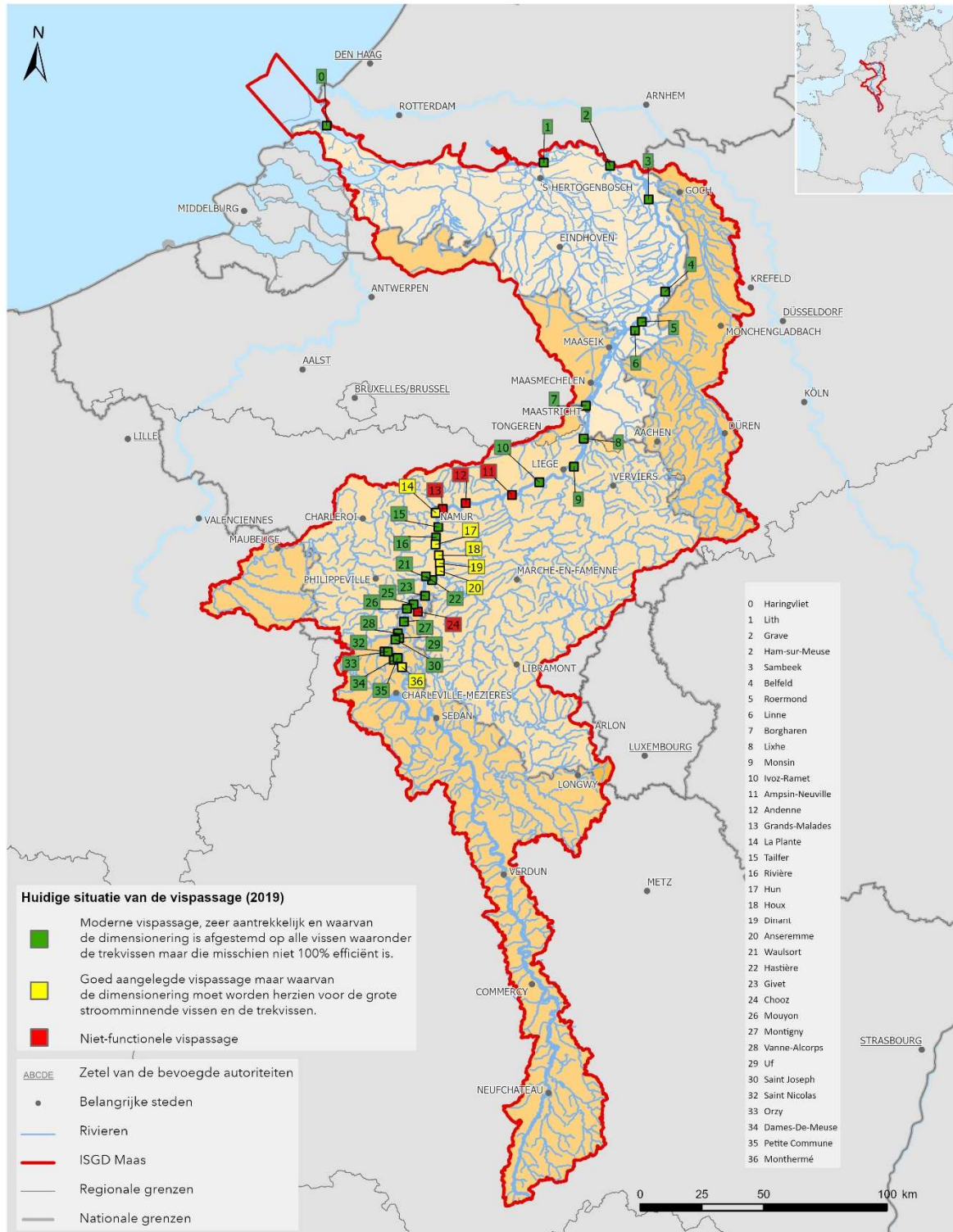
Bijlage 19: ISGD Maas – Doelen en maatregelen voor verbetering van de trekvisstand

Leefgebied	Doelen	Problemen	Maatregelen
Trekroute	Voldoend grote populatie	Visserij in zee en benedenrivier	Visserijbeperking
	Vrije toegang rivier-zee	Toegang tot/vanuit zee	Project de Kier
	Vrije migratie tot Roer, Ourthe-Amblève, Lesse, Semois	Stroomopwaartse hindernissen	Vistrappen
	Vrije stroomafwaartse migratie	Waterkrachtcentrales, wateronttrekkingen	Visgeleiding
	Hydrologische continuïteit	Stuwving	Stuwbeheer optimaliseren
	Waterkwaliteit verbeteren	Algemene parameters O2 en T moeten in orde zijn	Vnl. laagwaterbeheer (stuwbeheer) optimaliseren
Paai- en opgroeigebied	Voldoende grote populatie	Voldoende areaal paaihabitat	Ecologische herinrichting van de waterlopen. Beekherstel
	Verbeteren van de waterkwaliteit (incl. waterbodem)	Zowel algemene fysisch-chemische parameters als specifieke verontreinigende stoffen	Prioritaire waterzuivering/ waterbodemsanering voor trekvis habitat. Sanering van de habitats voor trekvissen
	Goede kwaliteit paai/opgroei habitat	Natuurlijk substraat ontbreekt of is vervuild	Sedimentbeheer (vermindering van onnatuurlijke sediment(slib)belasting)
	Goede morfologische habitatkwaliteit	Natuurlijke morfologie habitats ontbreekt	Meandering, erosie-sedimentatie herstellen. Sanering van de habitats voor trekvissen

Bijlage 20: ISGD Maas – Mogelijke biotopen voor paling

Bijlage 21: ISGD Maas – Trekroutes voor zalm

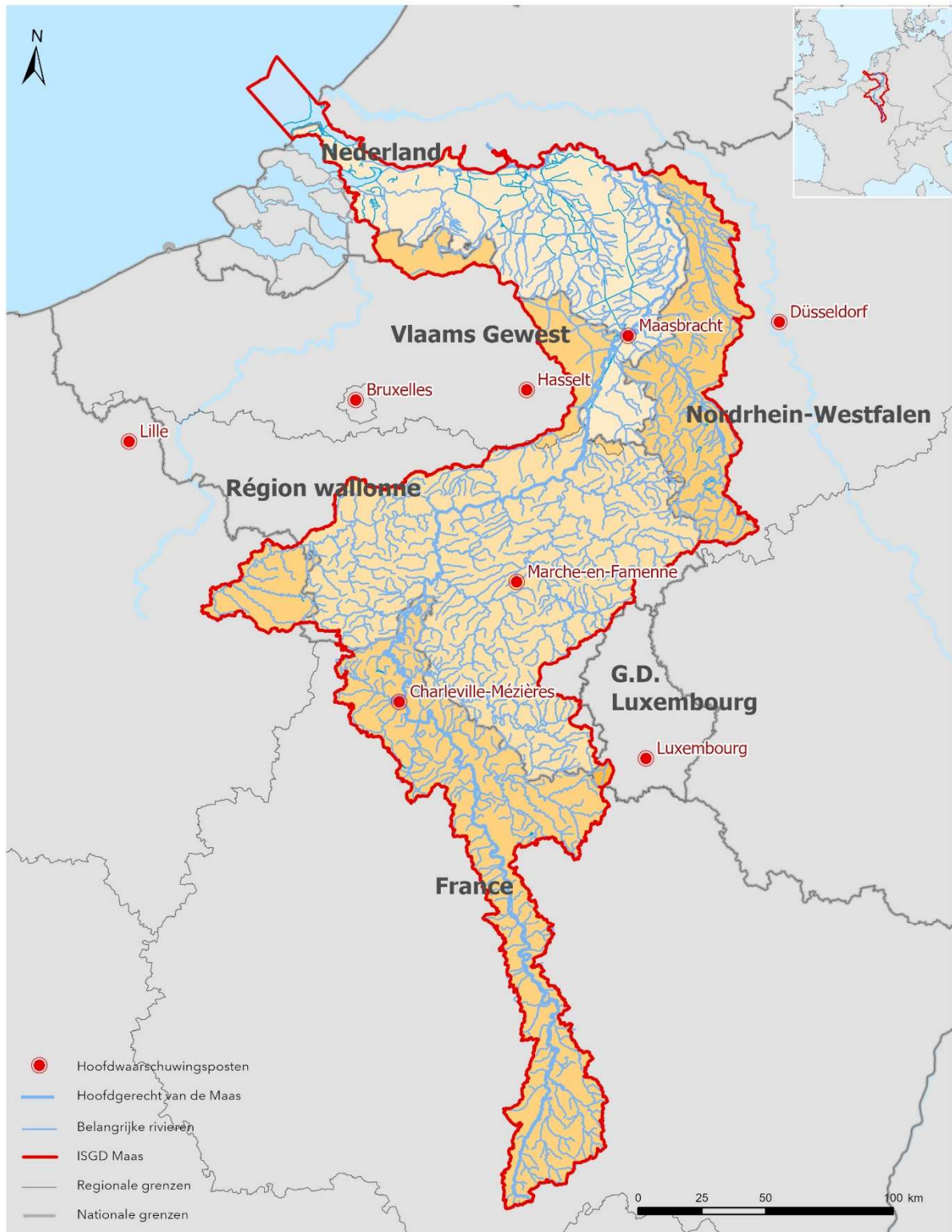

ISGD Maas - Trekroutes voor zalm

Bijlage 22: ISGD Maas – Stoffen van belang voor de productie van drinkwater

1. Metformine (CAS : 657-24-9)	16. Benzo(a)pyreen (CAS : 50-32-8)
2. Aminomethylfosfonzuur (AMPA)
(CAS : 1066-51-9)	17. Bisfenol A (CAS : 80-05-7)
3. Ethyleendiamine tetraazijnzuur (EDTA)
(CAS : 60-00-4)	18. Di(2-ethylhexyl)ftalaat (DEHP)
(CAS : 117-81-7)
4. Iomeprol (CAS : 78649-41-9)	19. Terbutylazine (CAS : 5915-41-3)
5. Methenamine / Urotropine (CAS : 100-97-0)	20. Di-ethyleen triamine penta azijnzuur
(DTPA) (CAS : 67-43-6)
6. Amidotrizoaatzuur (CAS : 117-96-4)	21. Diethyltoluamide (DEET) (CAS : 134-62-3)
7. Glyfosaat (CAS : 1071-83-6)	22. Gabapentine (CAS : 60142-96-3)
8. Metoprolol (CAS : 37350-58-6)	23. Guanylurea (CAS : 141-83-3)
9. Iopamidol (CAS : 60166-93-0)	24. Hydrochloorthiazide (CAS : 58-93-5)
10. Di-isopropyl ether (DIPE) (CAS : 108-20-3)	25. Iohexol (CAS : 66108-95-0)
11. Sotalol (CAS : 3930-20-9)	26. Iopromide (CAS : 73334-07-3)
12. N, N-Dimethylsulfonamide (DMS)
(CAS : 3984-14-3)	27. Ioxitalaminezuur (CAS : 28179-44-4)
13. Fluoriden (CAS : 16984-48-8)	28. Tramadol (CAS : 27203-92-5)
14. 1,3,5-triazine-2,4,6-triamine (melamine)
(CAS : 108-78-1)	29. Valsartan (CAS : 137862-53-4)
15. 1,4-dioxaan (CAS : 123-91-1)	

Bijlage 23: ISGD Maas - Waarschuwings-en Alarmsysteem - Hoofdwaarschuwingsposten

ISGD Maas - Waarschuwings-en Alarmsysteem - Hoofdwaarschuwingsposten

Projected coordinate reference system : ETRS89-LCC
Alle rechten voorbehouden; Beheerplan voor het internationale
stroomgebiedsdistrict van de Maas - Ontwerp van het overkoepelend deel
(Art. 13 van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/CE)), IMC, 2021.